



# NAŠ ČASOPIS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VRHNİKA

LETO IX

ŠTEVILKA 74

APRIL 1981

## OBČINSKI PRAZNIK

### V soboto, 10. maja, se srečamo v Bistri

Letos bo osrednja občinska proslava za občinski praznik v soboto, 10. maja, v KS Verč v gradu v Bistri. Manifestacija bo imela resnično širok in javen značaj, saj bo slavnostna seja občinske skupščine na prostem v gradu. Na slavnostni seji bodo podeljena srebrna priznanja OF in Cankarjeva plaketa. Slavnostni govor

pa bo imela predsednica Občinske konference ZKS Marija Iskrenovič.

Občinska skupščina in družbenopolitične organizacije vabijo prav vse občane, da se udeležijo te manifestacije. Seveda pa vabijo vse občane tudi na številne prireditve, ki bodo v dneh praznovanja.

### PROGRAM PRIREDITEV OB OBČINSKEM PRAZNIKU

3. 5. 1981	ob 8. uri	Razorska dolina	Tekmovanje v streljanju na glinaste golobe
6. 5. 1981	ob 16. uri	Pri gostilni Turšič	Kolesarska dirka po ulicah Vrhnike
	ob 20. uri	Zadružni dom Verd	»Brezjansko polje«, gledališka predstava dramske skupine Verd
8. 5. 1981	ob 20. uri	Zadružni dom Verd	Koncert pevskega zbora LIKO Verd
9. 5. 1981	ob 9. uri	Dom JLA	Šahovski turnir v počastitev obč. praznika
10. 5. 1981	ob 10. uri	Grad Bistra	Slavnostna seja skupščine občine in DPO, združena z zborovanjem delovnih ljudi in občanov
		Grad Bistra	Tovariško srečanje
16. 5. 1981	ob 18. uri	»Kašča« Verd	Otvoritev »Kašče« s kulturnim programom okteta »Kašča«

Vsem delovnim ljudem in občanom čestitamo za praznike:

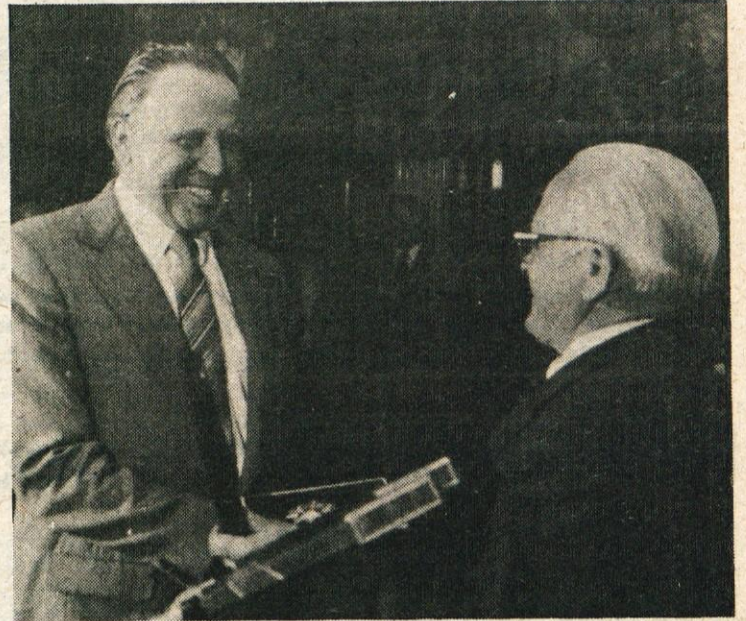
27. april — 40-letnica ustanovitve OF

1. maj — praznik dela

6. maj — občinski praznik

9. maj — dan zmage

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE, OBČINSKA SKUPŠČINA, SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI IN KRAJEVNE SKUPNOSTI



### France Popit odlikovan z redom junaka socialističnega dela

»Življenska pot Franceta Popita je podobna poti tistih slovenskih revolucionarjev, ki so pomembno pripomogli, da je slovensko delovno ljudstvo z narodnoosvobodilnim bojem in s socialistično revolucijo vzelo svojo usodo v lastne roke. Je v slavnostnem nagovoru ob odlikovanju predsednika CK ZKS Franceta Popita z redom junaka socialističnega dela rekel predsednik predsedstva SR Slovenije Viktor Avbelj. S tem visokim odlikovanjem je predsedstvo SFRJ odlikovalo Franceta Popita za njegovo revolucionarno delo.

Že kot gimnazijca so Franceta Popita bolele razlike in protekcionizma bogatih. V domačem okolju na Vrh-

niku, pa tudi v širšem okolju, je lahko spoznaval odnos takratnih strank in njihovih funkcionarjev do vse bolj perečih družbenih vprašanj, zato je že takrat odločno odklanjal tako klerikalno kakor liberalno nacionalistično politiko. Kot gimnazijec je dobil stik s komunistično partijo, srečal se je s komunisti, obsojenimi na »notranjskem procesu«. To in pa sodelovanje s komunisti iz Ljubljane, med njimi z brati Kovačič, s Stereckim, Tomšičem in z vrsto drugih, je prispevalo k Popitovem spoznanju o nazadnjaštvu starojugoslovanske družbe in o zatiralskih strasteh vodilnih slojev do naprednih idej in ljudi.

Med srednješolske skojevce je Franceta Popita popeljal Boris Kraigher, član SKOJ je postal leta 1935, v tem času je aktivno deloval med dijakih in mladino, v zvezi kmečkih fantov in deklet in v esperantskem društvu. Zaradi protidržavnega delovanja je bil izgnan iz vseh srednjih šol.

Po ustanovnem kongresu Komunistične partije Slovenije na Čebinah je France Popit sodeloval v akcijah, ki jih je vse intenzivneje organizirala Partija, v množičnem ljudskem frontnem in delavskem gibanju in naprednih društvih. Oktobra 1940 leta je z Jožetom Kopitarjem, Francem Skokom in Črtomirjem Vrščajem sodeloval pri ustanovitvi prve partijske celice na Vrhniki, ki je bila ustanovljena na pobudo Franca Leskovška, in postal tudi njen prvi sekretar.

Partijska organizacija na Vrhniki je imela za svojo osnovno nalogo pridobiti čim več ljudi ne glede na njihovo nazorsko in versko pripadnost za aktivno sodelovanje v bližajočih se usodnih dogodkih v svetu in pri nas. S tem je odločilno prispevala k ustvarjanju pogojev za ustanovitev odbora OF takoj po ustanovnem sestanku OF slovenskega naroda, kar je bil začetek množičnega vključevanja v narodnoosvobodilno gibanje v naših krajih. Zaradi takega dela komunistov je bila na Vrhniki ustanovljena ena prvih partizanskih skupin, ki so jo sestavljali pretežno SKOJEVCI z Vrhnike in Verda. Ta skupina je bila zametek znane borovniške čete.

Aprila 1941 je France Popit postal sekretar Okrožnega komiteja KPS Vrhnika; potem Okrožnega komiteja Cerknica in nato sekretar notranjskega okrožja. Zaradi revolucionarnega dela je bil nekajkrat zaprt. Že maja 1941 pa se je moral zateči v ilegalo. Do sredine 1942 je bil inštruktor Centralnega komiteja KP Slovenija za Notranjsko in Kočevsko, potem komisar Notranjske operativne cone, nato pa šef odseka OZNA pri VII. korpusu in pomočnik šefa OZNA za Slovenijo. Leta 1943 je bil izvoljen za člana SNOS.

Tudi po vojni je odlikovanec opravljal odgovorne dolžnosti v partijskih in državnih organih. Oktobra 1966 je prevzel dolžnost sekretarja Izvršnega komiteja CK ZKS, decembra 1969 pa dolžnost predsednika CK ZKS. Za člana CK korunistične partije Slovenije oz. Z' eze komunistov Slovenije je bil izvoljen na II. kongresu, za člana CK ZK, pa od VIII. kongresa člank naprej.

## Najpomembnejši dan je dan osvoboditve

Občina Vrhnika praznuje občinski praznik 6. maja, da proslavi dan, ko sta bila leta 1945 osvobodjeni Vrhnika in Borovnica.

Oba kraja sta bila že pred vojno politično zelo razgibana. V obeh je bilo precej industrijskega delavstva. Med delavstvom je najprej vzklilo seme naprednih idej. Komunistična partija, ki je do leta 1920 delala legalno, je imela v tem okolju precej pristašev. Potem ko je leta 1921 morala KP v ilegalo, je na našem območju zamrlo organizirano komunistično gibanje, leta 1932 pa je bila na Vrhniki organizirana nova ilegalna celica KP. Ta je bila zaradi izdajstva že naslednje leto razbita, člani pa na znanem Notranjskem procesu v Beogradu pred sodiščem za zaščito države obsojeni na eno do šest let zapora. Poslej je KP delala med ljudmi prek drugih organizacij, prek kluba esperantistov, prek kmečko-delavskega gibanja in prek Društva kmečkih fantov in deklet. Leta 1940 je bila na Vrhniki ponovno ustanovljena ilegalna partijska celica.

V Borovnici je bila ustanovljena partijska celica že eno leto prej, to je leta 1939. Od leta 1937 je tam delovalo delavsko kulturno društvo vzajemnost, prek katerega je KP širila svoje ideje. Močna postojanka KP je bila tudi strokovna organizacija — sindikat lesnih delavcev, ki je bil ustanovljen leta 1935. Leta 1941. še pred zlomom stare Jugoslavije, pa je bil v Borovnici organiziran še SKOJ. Tega leta so bile v občini ustanovljene tudi nove partijske celice (Breg, Vrhnika).

Ko je po razpadu bivše Jugoslavije leta 1941 začela Komunistična partija organizirati odpor proti okupatorju, se je naslonila prav na ta jedra, ki so bila osnovana že pred vojno. Tako je razumljivo, da se je v vrhniški občini narodnoosvobodilno gibanje razmahnilo zelo zgodaj. V juniju 1941 so že bili prvi sestanki Osvobodilne fronte, konec junija so bili ustanovljeni že tudi prvi odbori OF, do konca leta pa je bil že v sleherni vasi tak odbor, na sami Vrhniki pa kar trije terenski odbori. Vse te odbore sta povezovala dva rajonska odbora, vrhniški in borovniški, ter okrožni odbor OF. Novembra pa je bil za to področje osnovan tudi okrožni partijski komitej. Taka organizacijska mreža je pripomogla, da so se ljudje množično vključevali v osvobodilno gibanje. Z vsem prepričanjem lahko zapišemo, da je bilo 80% prebivalcev vrhniške občine leta 1941 in v prvi polovici leta 1942 organiziranih v Osvobodilni fronti.

Prvi občani s področja sedanje vrhniške občine so šli v partizane že junija 1941. Ko so se njihove vrste pomnožile, so že oktobra

organizirali prvo partizansko četo na tem področju, imenovano Borovniška četa. Potem so s tega področja prebivalci stalno odhajali v partizane, včasih kar množično. Z Vrhnike je marca 1942 zopet odšla večja skupina, ki je pozneje skupaj z žiberško skupino tvorila jedro Dolomitskega odreda. Iz vasi Pako in Breg pri Borovnici je maja 1942 hkrati odšlo kar 36 vaščanov v partizane. Istega leta so z Vrhnike od marca do avgusta odhajale večje ali manjše skupine ljudi v partizane. Temu množičnemu odhodu je sledila italijanska racija, v kateri so aretirali in odpeljali v koncentracijska taborišča mnogo paristašev OF. Na področju občine Vrhnika je bilo mnogo pomembnih partizanskih akcij, ki niso bile zgolj lokalnega značaja, temveč so imele širši pomen. Tako so partizani Šerčerjevega bataljona v noči med 1 in 2. februarjem 1942 napadli postajo Verd na železniški progi Ljubljana-Trst. Ponovno so to postajo napadli 29. junija 1942. Tokrat jo je napadel bataljon II. grupe odredov, ki je bila namenjena prek vrhniškega predela in Gorenjske na Štajersko. Pri tem napadu so partizani rešili 382 internirancev, ki so jih Italijani v zabitih vagonih peljali v italijanska koncentracijska taborišča. Takrat so se na področju občine vneli hudi, skoraj frontalni boji z Italijani in Nemci, ki so trajali do 13. julija. V teh bojih so sodelovali tudi civilisti, organizirani v narodni zaščiti. Zaščitniki in partizani so držali položaj od Miznega dola nad Podlipi pri Vrhniki, prek hribov nad Ligojno, do Dobrove pri Ljubljani. Drugi zaščitniki so takrat na tem področju skoraj do množične vstaje prebivalstva proti okupatorju. Sredi leta 1942 so ljudje ljubljanski aktivisti večkrat poslali na železniško postajo Drenov grič vagončke pošiljke različnega materiala (orožje, municijo, stroje in orodje za partizanske delavnice, obleko, obutev in sanitetni material), ki so ga partizani Dolomitskega odreda in I. bataljona Ljube Šerčerja z množičnim sodelovanjem vaščanov Bevk, Blatne Brezovice, Drenovega griča in Sinje gorice prepeljali čez Ljubljano do Krima in Mokra in na drugo stran v Dolomite.

V vrhniškem okolju je bilo tudi pozneje več hudih bojev. Tako so partizani 13. junija 1943 hudo porazili Italijane in belogardiste pri Pokojišču nad Borovnico. Najpomembnejše akcije na tem področju pa so seveda bili napadi na Štampetov most na progi Ljubljana-Trst med postajama Verd in Logatec. Partizani so ta nadvse pomemben viadukt trikrat za teden ali dva onesposobili za promet, ki so vselej porušili en ali dva stebra viadukta. Prvič je most poškodovala XIV. divizija v noči med 13. in 14. oktobrom 1943.

Tedaj so bili za most najhujši boji in so imeli partizani precejšnje žrtve.

Zaradi množičnega sodelovanja ljudi s partizani in zaradi številnih partizanskih akcij na tem področju je bilo tudi strahovanje okupatorja nad prebivalstvom zelo hudo. Tako so Italijani po partizanskem napadu na Breserski most na progi Ljubljana-Trst (ponoči med 4. in 5. decembrom 1941) zaprli 69 povsem nedolžnih ljudi, občanov sedanje občine Vrhnika, od teh so jih 39 obsodili na smrt, druge pa na dolgotrajno ječo. Ustrelili so jih 16, vseh, ki so bili obsojeni na smrt, se zaradi velikega ogorčenja ljudi niso upali. To so bili pravzaprav prvi talci v tako imenovani Ljubljanski pokrajini, nedolžni ljudje, obsojeni na smrt po krivem, saj so bili doma predvsem iz Bistre, Dola in Borovnice in za akcijo sploh niso vedeli. Pozneje pa so s področja vrhniške občine ustrelili še mnogo talcev. Dne 12. februarja 1943 so pri Ligojni ustrelili 8 talcev, med njimi pesnika Ivana Roba. Z Drenovega griča so septembra 1942 v Gramozni jami ustrelili 7 talcev, naših občanov, iz Podlippe oziroma Smrečja nad Podlipi 4, iz Loga 15, pobitih pa jih je bilo iz te vasi še več, prav tako tudi iz drugih krajev.

Na področju vrhniške občine je bilo popolnoma ali deloma požganih več vasi: Podlipa, Ligojna, Breg-Pako, Pokojišče, Padež, Zavrh; iz vasi Breg in Pako so vse ljudi odpeljali v koncentracijska taborišča.

Poglejmo še, kako so potekali zadnji boji za osvoboditev Vrhnike, ki so bili povezani s širšimi operacijami za osvoboditev Ljubljane. S postojnske strani so prodirale proti Ljubljani tudi enote XXIX. hercegovske divizije. Boji za ozemlje današnje občine Vrhnika so se začeli že 5. maja. Za Borovnico boji niso bili hudi. Že popoldne se je večina domobrancev pod vodstvom Nemcev umaknila iz Borovnice in odšla proti Ljubljani. Manjše število domobrancev pa je odšlo zvečer proti Pokojišču in hribu Trebelniku v zasede. S temi je obračunala XIII. hercegovska brigada. Spopadi so se začeli okrog devetih zvečer, a so bili kratkotrajni. Že pred polnočjo so omenjeni domobranci prihiteli nazaj v Borovnico, nato pa tiho odšli za svojimi predhodniki v Ljubljano. Ob dveh zjutraj so Hercegovci že vkorakali v Borovnico in okoliške vasi. Borovniški kot je bil osvobojen. Zjutraj so Borovničani razobesili zastave, okrasili hiše in pozdravljali osvoboditelje. Popoldne pa so prisostvovali prvemu partizanskemu mitingu.

Hujši boji so se bili za Vrhniko. Tu so napadali borci XI. in XIV. hercegovske brigade. Boji so se začeli s topniškim obstreljevanjem. Prve granate so priletele na Vrhniko

okrog dvanajstih, kmalu nato pa so se zasilili še minometi, strojnice in puške. Najhujši boji so bili na vzpetinah zahodno in jugozahodno od Vrhnike (Jerinov hrib, Svečni hrib in Gričev grič), ker so Nemci trdovratno branili cesto Trst-Ljubljana. Boji so trajali vse popoldne in skoraj vsa noč. Šele ob štiri zjutraj so Hercegovci klicali ljudi iz zaklonišč, naznanjajoč jim svobodo. Vrhnika pa je zjutraj prav tako oživela kakor Borovnica. Na mah je bil ves trg v zastavah in Vrhničani so veselo pozdravljali osvoboditelje.

Vrhnika pa je medtem že zaživela v svobodi. Takoj je bil formiran okrajni narodnoosvobodilni odbor kot oblastni organ. Okrajni odbor OF je poslej opravljal samo še politične funkcije. Ta je 10. maja na Cankarjevem trgu organiziral veliko ljudsko zborovanje. Po zborovanju pa je bil veličasten manifestativen pohod množic po Vrhniki z godbo, zastavami in transparenti. Vrhnika ni še nikoli doživela, ne po množici ljudi ne po navdušenju tako veličastne povorke, kakor je bila ta. Ljudje so se zavedali, da nam svoboda ni bila podarjena, temveč da je vzklija iz krvi najboljši sinov jugoslovanskih narodov. Samo s področja vrhniške občine je dalo okrog 275 občanov življenja za evobodo, bodisi da so padli v boju, bili pomorjeni, ali pa so pomrli po zaporih in internacijah.

Ko je občinski odbor ZZZ ocenjeval vse te dogodke, se mu je bilo težko odločiti, katerega bi ocenil za najpomembnejšega, da bi se ga vsako leto spominjali in ga praznovali. Eno pa je bilo jasno: samo skozi te hude dogodke in žrtve se je rodila svoboda. Zato je predlagal, naj bo 6. maj, ko je bila večina področja vrhniške občine osvobodena, občinski praznik. Za ta dan se je odločil toliko laže, ker v teh dneh (10. maja) Vrhnika praznuje obletnico rojstva enega največjih naših sinov pisatelja Ivana Cankarja. Odboru se je zdelo, da bo prav, če praznujemo oboje hkrati, saj nas je Cankar s svojimi spisi idejno pripravil za naš težki boj za svobodo.

KAREL GRABELJŠEK  
(iz zbornika: Prazniki slovenskih občin)





Za kvalitetnejšo organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela pa bo že letos zgrajen prizidek k osnovni šoli Borovnica in dograjena osnovna šola Log—Dragomer. Z izgradnjo teh objektov bomo pridobili 25 novih učilnic. S tem pa bo tudi že možen postopen prehod na celodnevno šolo.



Tudi v tem srednjeročnem obdobju bo nosilec gospodarskega razvoja v občini industrijska dejavnost. V predvidevanju, da bo dosegla 78 odstotkov v strukturi dohodka ob 5 odstotni letni povprečni rasti. To pomeni nekoliko nižjo rast od celotnega gospodarstva, vendar je za to več vzrokov, ki bodo prisotni v obdobju. Pogoji gospodarjenja se zaostrejujejo, posebno še na področjih, ki so odvisna od uvoza opreme in vin.

## Revolucionarno obdobje razvoja občine

Pred našim praznikom smo — 6. maja občani Vrhniko praznujemo praznik. Tega dne 1945 leta je bila Vrhnika osvobodjena. In tedaj se je začel pravi razvoj.

Novo revolucionarno obdobje v gospodarskem razvoju tako Vrhniko kot ostalih krajev v občini se začne s tem dnem. Opekarne, žage parketarna niso več edina industrijska dejavnost. Vodilno mesto v povojnem obdobju prevzame na novo zgrajena tovarna usnja, ki je postavljena na prostoru porušene Polakove tovarne. Drugo mesto v občinskem gospodarstvu zavzame lesno predelovalna industrija, uspešno in hitro se razvija kovinarska industrija, tudi elektrotehnična industrija je že kar razvita in nenazadnje tudi kemična industrija na Bregu.

Na kratko pogledimo tudi osnovne geografske značilnosti. Sedanji obseg je naša občina dobila leta 1959 s priključitvijo večjega dela dotedanje občine Borovnica. Območje občine pokriva zahodni del Ljubljanskega barja, ki se podaljšuje v borovniško in podlipsko dolino in gričevnate vzpetine, obronki polhograjskega in rovčarskega hribovja ter pokojiške in rakičniške planote. Najvišja vzpetina je Krimček z 933 metri na jugovzhodni meji, najnižji kraj pa je ob izlivu Borovniščice v Ljubljano z okrog 290 metri nadmorske višine. Celotno področje občine

Nekoliko več kot polovica celotnega področja občine je pokrita z gozdovi, kar kaže na pomembnost gozdarstva kot gospodarske panoge. Poleg vrste pozitivnih vplivov gozda na okolje in življenja v občini je najvažnejša surovinska baza za lesno industrijo in za ostale industrije. V prihodnjem bo poleg osnovnega poseka in blagovne proizvodnje osnovna naloga: obnova in nega gozdov, kakor tudi vlaganje v cestne povezave in lesno industrijo.

obsega 16.875 ha (okrog 170 kvadratnih kilometrov), od tega je v družbeni lasti 4943 ha in v zasebni 11.932 ha.

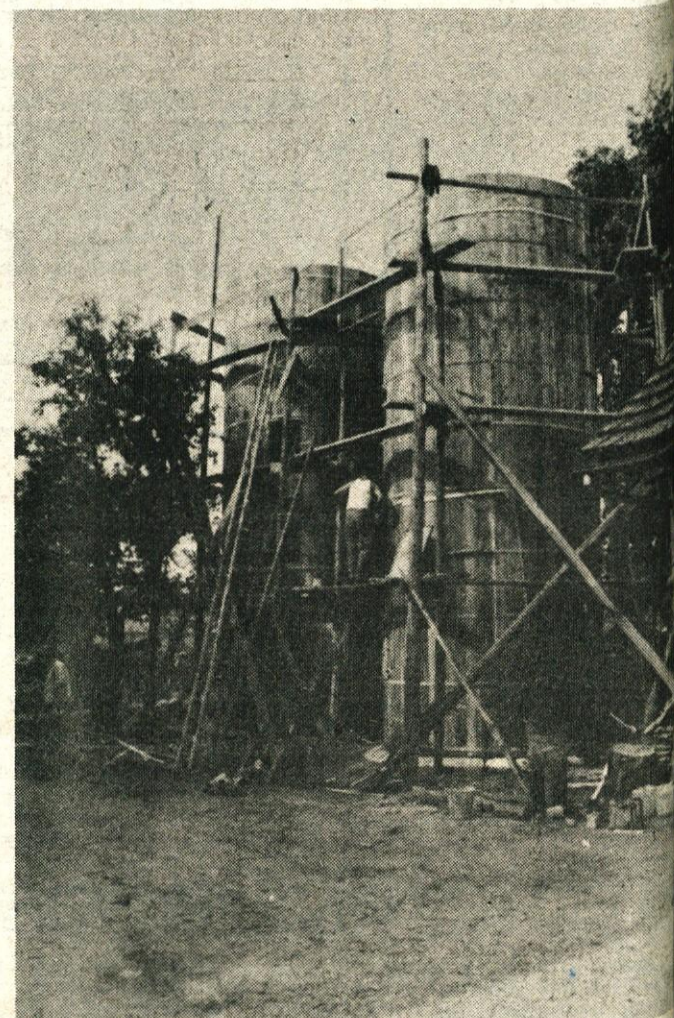
Za demografski razvoj je značilen socialno ekonomski položaj, iz katerega izhaja tudi hitra rast prebivalstva. Rast prebivalcev v dveh največjih krajevnih skupnostih Vrhniko in Borovnica

je nedvomno posledica nagle industrializacije. Pri hitrem naraščanju prebivalcev v krajevni skupnosti Log, Dragomer-Lukovica, Drenov grič gre predvsem za izseljevanje prebivalcev iz Ljubljane in bližnje okolice.

Število prebivalcev v občini narašča od leta 1948. Tedaj je bilo ob popisu 10.322 prebivalcev, medtem ko stanje po pravkar končanem popisu kaže, da se je število prebivalcev povečalo na 17.564, ki živijo v 13 krajevni skupnosti. Največ prebivalcev ima krajevna skupnost Vrhniko, in sicer 6327 ali kar 36 odstotkov od vseh prebivalcev v občini, sledi krajevna skupnost Borovnica s 3455 prebivalci ali 20, odstotki, sledijo pa Verd, Dragomer, Log itd. Torej tiste, kjer se je urbanizacija in preseljevanje najbolj razširilo v zadnjem desetletju. Najbrž pa bodo po ravno končanem popisu prebivalstva gospodinjstev in stanovanj tudi ti podatki nekoliko večji. Podatki tudi kažejo, da je bila v zadnjem petletnem obdobju povprečna stopnja rasti prebivalcev 2,3 kar pomeni da nas je bilo vsako leto okrog 370 več.

V naši občini je zaposlenih v gospodarstvu, trgovini, gostinstvu, negospodarskih dejavnostih ali dela v zasebni obrti ter kmetijstvu 5523 občanov. Če k temu prištejemo še oceno, da je okoli 3100 delavcev zaposlenih izven občine, lahko ugotovimo, da je kar 49 odstotkov vseh prebivalcev zaposlenih.

Če gospodarski razvoj občine merimo po narodnem dohodku in primerjamo leto 1973, ko je znašal 21.934 din, z letom 1978, ko je bil narodni dohodek na prebivalca 53.678 din, je viden velik napredek, čeprav v zadnjem času ne narašča več tako hitro, kot je v tem obdobju. Naše gospodarstvo pa je v preteklem srednjeročnem obdobju doseglo tudi dobre rezultate pri zunanjetrgovinski menjavi.



Kmetijska proizvodnja bo kot prednostna naloga v naslednjem srednjeročnem obdobju usmerjena v povečanje proizvodnje mesa, mleka, mlečnih izdelkov in ostalih kmetijskih proizvodov. V planu je najbolj poudarjena priprava zemljišč, pospeševanje kooperacijskih odnosov in zagotavljanje pogojev za do planirane proizvodnje.

V preteklem srednjeročnem obdobju smo pri preskrbi dosegli določen napredek. Tako sedaj že pride na prebivalca okrog 0,33 kv.m poslovne površine, kar nas uvršča med občine s povprečno razvito trgovsko mrežo. Vendar s tem kazalcem ne moremo biti zadovoljni, ker kvaliteta še vedno ni sprejemljiva. Še vedno je slaba preskrba s tehničnim in gradbenim materialom, ravno tako ni zadovoljivo rešena preskrba s konfekcijskim blagom. Poleg zagotavljanja boljše in kvalitetnejše preskrbe bosta v srednjem srednjeročnem obdobju zgrajeni novi trgovini: samopostrežna trgovina z bifejem na Idrijski cesti na Vrhniko, Kmetijska zadruga pa gradi novo sodobno samopostrežno trgovino v Dragomerju. Mercator pa bo obnovil samopostrežno trgovino na Ul. 6. maja in Bregu pri Borovnici preselil trgovino v večje prostore »Vilo«. (Fotografija: gradnja trgovine v Dragomerju)



## Naša mladina krepko stisnila štafetno palico

»Iz Cankarjeve Vrhniko sporočamo, da smo krepko stisnili štafetno palico in jo s srcem ponesli skozi našo občino. Za nas to ne pomeni manifestacije, to je izraz našega vsakodnevnega življenja, ki je prežeto s krepitvijo bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti za delovnimi stroji, na ulici, na kulturnih prireditvah, itd. Kot se je že naš veliki prednik zavedal potrebe po združitvi Jugoslovanov, tako se tudi mi ob sedanjih zaostrenih situacijah zavedamo, kako pomembno je enotnost in bratstvo sedaj obvarovati pred vsemi poizkusi rušenj, ki jih povzročajo zunanji in tudi domači reakcionarni krogi. In to bomo tudi storili — za vsako ceno!« je v pozdravnem pismu Predsedstvu Socialistične federativne republike Jugoslavije in predsedstvu CK ZKJ ob sprejemu štafete mladosti na Vrhniko, 24. aprila pred domom JLA, poudaril predsednik OK ZSMS Bojan Ščukovt.

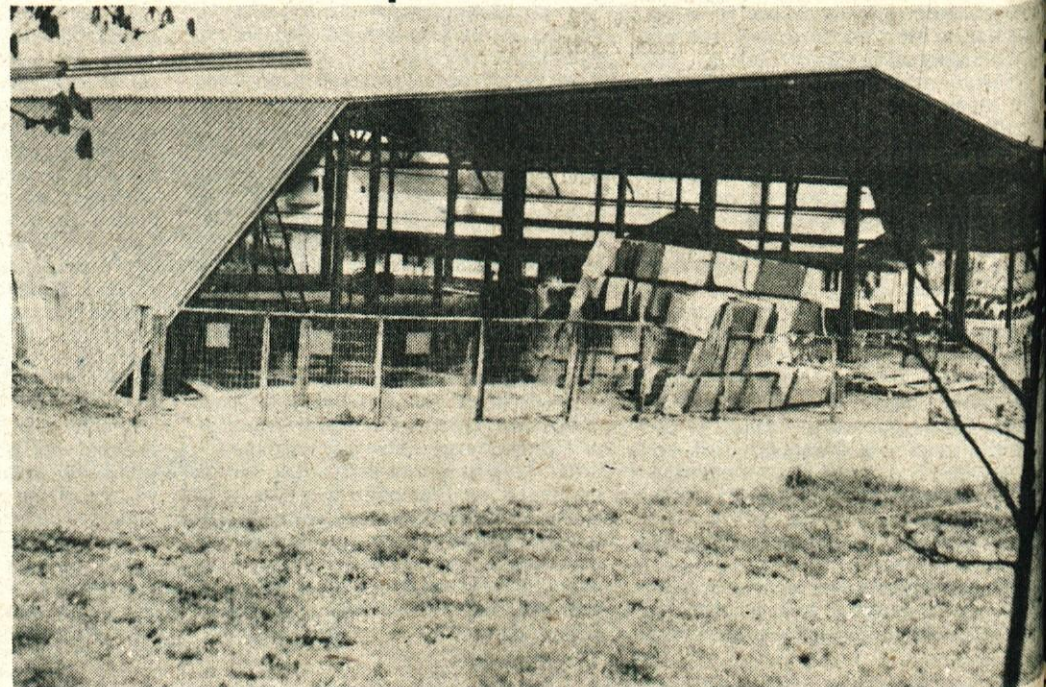
Mladi so se ob tem zaobljubili, da so čvrsto odločeni stopati po Titovi poti. »Zaobljube, ki smo jo ob težki izgubi vsak v svojem srcu sprejeli, ne bomo prelomili. Odločeni smo nadalje-

vati in dograjevati socialistično samoupravljanje, biti kritični do sebe in vsakodnevne prakse ter se spopasti z vsem, kar ovira demokratično izgradnjo našega sistema.« je v imenu pionirjev, mladincev, delavcev in občanov Vrhniko, ki so se zbrali tako množično že zgodaj zjutraj na ulicah Vrhniko, da izrazijo pripadnost Titovi ideji, ideji bratstva in enotnosti.

Ze ob 7. uri zjutraj je Vrhniko oživila in pričakuje štafeto mladosti, ki so jo naši mladinci pri odcepju ceste v zaplano ob 7.05 sprejeli od logaških. Pred domom JLA se sliši revolucionarna glasba, nastopajo folklorna skupina, pevski zbor in recitatorji. V tako veličastnem vzdušju naši mladinci, pionirji in vojniki pritečejo s štafetno palico ob 7. uri in 20 minut pred dom JLA.

Sledi osrednji del prireditve. Slavnostni govor ima sekretar OK SZDL Mladen Sumina.

Takoj po sedmi uri pa je prispela na osrednji prireditveni prostor lokalna štafeta, ki je v torek, 21. aprila krenila iz Borovnice in šla v rokah mladine skozi vse krajevne skupnosti in delovne organizacije. Nosilo jo je veliko mladih rok, rok, ki so trdno odločene delati in dograjevati našo domovino, Titovo Jugoslavijo.





KRAJEVNA SKUPNOST VRHNIKA

# Samoprispevek za hitrejši razvoj

V krajevni skupnosti Vrhnika so se že začele temeljite priprave za uvedbo samoprispevka. Svet krajevne skupnosti je že pripravil celovit in temeljit program petletnega samoprispevka za komunalno ureditev krajevne skupnosti, ki ga je skupščina krajevne skupnosti že sprejela in ga dala v javno obravnavo. Vsako gospodinjstvo in tudi delovne organizacije so sprejele ta program, saj so ga natisnili kar v 2500 izvodih.

Zakaj se odločajo s samoprispevkom urediti komunalne probleme?

V krajevni skupnosti je bilo marsikaj narejenega in ugotavljajo, da je bil dosedanj razvoj še kar uspešen, vendar pa vseh potreb še zdaleč niso uresničili. Večino problemov, naj si bo skupnih interesov krajanov ali pa ožjih naselij, je ostalo nerešenih. Zavedajo se, da je rešitev teh možna samo, če se zajamejo s celotnim planom za določeno obdobje in skupno akcijo vseh krajanov KS Vrhnika. Vsem krajanom so namreč poznani glavni komunalni problemi, ki tarejo njihovo kra-

jevno skupnosti. To so: vodooskrba, kanalizacija, pokopališča, avtobusni promet, asfaltiranje cest in drugo, kar je na področju krajevne skupnosti pereče že vrsto let.

In o teh problemih krajanje govore že vrsto let. Ogromno besed je bilo že izrečenih na ta račun. Zato so pripravili temeljit program, po katerem bi v naslednjih petih letih rešili marsikatero pomankljivost.

Plan komunalne ureditve KS Vrhnika, ki je napravljen za plansko obdobje 1981—85, zajema celovito rešitev, tako po obsegu del, kot tudi po zagotovitvi denarnih sredstev. Iz programa je jasno razvidno, da je glavni vir financiranje za komunalno ureditev kraja samoprispevek krajanov in delno prispevek gospodarstva. Druge virev praktično ni. Rešitev vodooskrbe, ureditev kanalizacije, regulacija potoka Bele, avtobusna postajališča, razširitev pokopališča in izgradnja mrljiških vežic, elektrifikacija, modernizacija cestišč, javna razsvetljava je možna le z lastnimi sredstvi, to je s prispevkom vseh krajanov. K temu jih vodi tudi dejstvo, da so denarna sredstva, ki

pritekajo v KS minimalna in služijo v glavnem le za pokrivanje tekočih zadev in vzdrževanje obstoječih komunalnih naprav.

Ugotavljajo, da so ena redkih krajevnih skupnosti, ki nima samoprispevka, kljub razmeroma dobri povprečnim osebnim dohodkom krajanov. Pri tem pa se zavedajo neurejene komunalne problematike in menijo, da je skrajno negospodarno odlašanje reševanje tega problema na kasnejši čas. Odlaganje na poznejši čas pomeni le nadaljnje kopičenje problemov, ki jih bo v prihodnje še težje reševati.

Vzpodbuda za uspeh v tej široki akciji so jim tudi tisti zaselki ali naselja v krajevni skupnosti, ki so se iz lastnih pobud organizirali, zbrali del sredstev in ob pomoči družbenih sredstev preko KS uredili svoje okolje — asfaltirali ceste, uredili javno razsvetlavo, itd. Tako je bilo na Lošci, Kurirski poti, Pod Trojico, na delu Idrijske ceste in drugod. To kaže na to, da so brez dvoma krajanje Vrhnike za napredek svojega kraja, za urejenost svojega okolja, kjer jim bo bivanje še prijetnejše.

Zato so se opredelili za predlagani program in sprejeli predlog za samoprispevek kot edino možno rešitev. Seveda pa bodo v široki javni razpravi še posebej pa na zborih po posameznih naseljih do sredine maja krajanje temeljito obravnavali, ga ocenili in imeli možnost dopolniti ali prelagati nove programske rešitve.

Čeprav je v vseh dosedanjih razpravah odločitev o samoprispevku že dobila vso podporo pa je morda med krajanje le še kdo, ki dvomi, pomišlja ali bo njegov denar res tako uporabljen, da bo koristil njemu in drugim. Nihče ne zanika, da je gospodarski položaj res težak in da ga še kako občutijo tudi delavci, saj osebni dohodki rastejo počasneje od cen nujnih življenjskih dobrin. Toda pri odločanju za samoprispevek ne bi smeli videti le svojega žepa, svojega standarda. Tudi družbeni standard je njihov, tudi urejen kraj je njihov. Zato je dolžnost vseh krajanov, da se polnoštevilno vključijo v razpravo, ga tako obogatijo, ga tudi skupno osvoje in seveda ga na referendumu, ki bo predvidoma v začetku julija tudi potrdijo.

PRI GOSTITELJU LETOŠNJEGA OBČINSKEGA PRAZNOVANJA

## »Verd je čudovita vas«

Kar v uvodu naj povzamemo, ki se je vlekle skozi cen pogovor s predsednikom sveta krajevne skupnosti Urbanom Žirovnikom, predsednikom krajevne konference SZDL v Verdju Jožetom Novakom, da je Verd čudovita vas in da je življenje pri njih precej bolj udobno, če to ne bi držalo, si ne bi toliko uredili okoliščin, v katerem živijo. Vendar pa zasluža zato tudi in predvsem nekaterim posameznikom na katerih plečih stoji celo breme. Želijo pa, da bi delovali res prav vsi krajanje. Jože Novak pravi, da se v družbenopolitični ak-

Trenutno pa smo pred pomembno nalogo. Na noge poskušamo postaviti krajevno organizacijo Rdečega križa. Pri tem pa, verjemite, ni tako malo dela. Na predsedstvu smo imenovali že tudi koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja in volitve, ki bo vodil celotno aktivnost pri pripravi na volitve, ki bodo prihodnje pomlad. Časa da se res dobro pripravimo in poiščemo dobre kadre, bomo imeli kot kaže dovolj.

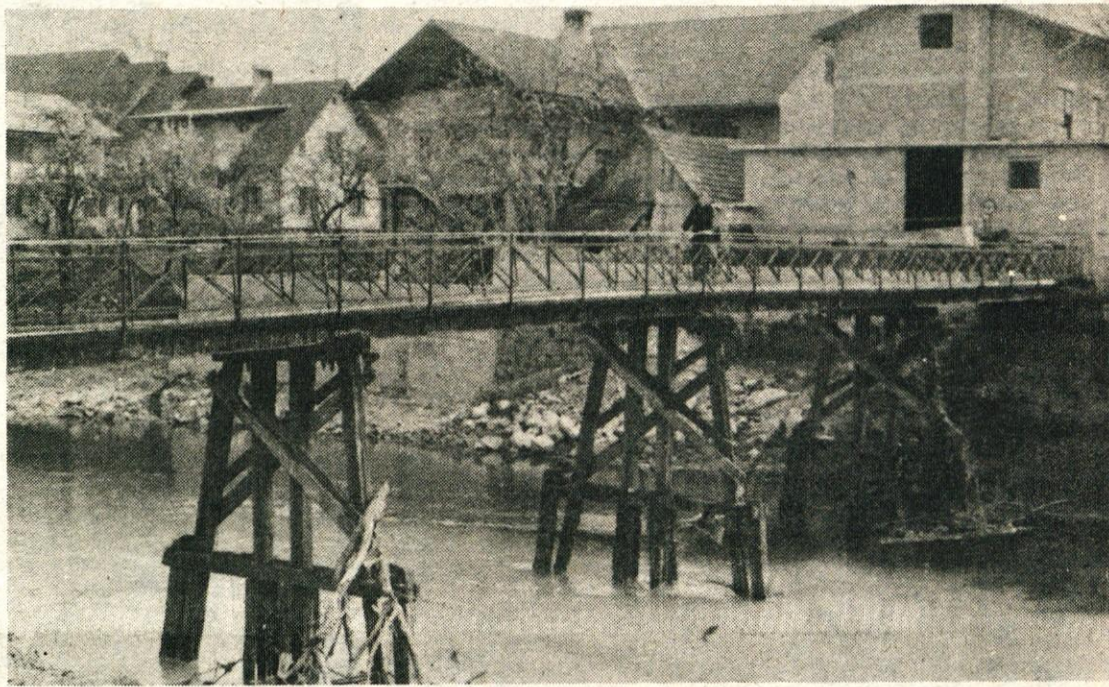
»V naši krajevni skupnosti živi 1644 ljudi. To so stalni prebivalci. Začasno pa jih tu živi še okrog 350. Naši krajanje so v glavnem zaposleni v gospodarstvu in

lezniška postaja, mlečno posestvo tozda Agrokombinat Barje. Poleg teh pa je na njihovem področju še nekaj manjših organizacij: Tehnični muzej Slovenije v Bistri, zadruga trgovina in tudi Mantovino gostišče Močilnik je v KS Verd.

»Dosedanje sodelovanje s temi delovnimi organizacijami ni bilo ravno najboljšo. Sedaj pa imamo v predsedstvu krajevne konference SZDL nekaj delavcev, ki so tam zaposleni. Še najboljše stike in sodelovanje imamo s Parketarno. V nekoliko manjši meri sodelujemo s Kamnolomom in posestvom ljubljanskih mlekarn. Moramo pa priznati, da smo tudi krajanje premalo iskali te stike. Ravno sedaj, ko urejamo dom krajevne skupnosti, so stekli intenzivni razgovori z njimi. Pomagajo nam urediti dom in dogovorili smo se za souporabo. Vzpostavljene stike pa bomo morali negovati in jih vnaprej še krepiti,« meni Jože Novak.

Verd je v letih po osvoboditvi dobil precej drugačno podoba. Iz tipično strnjenegega naselja so zrasle nove hiše vsepovsod. Najbolj pa se je razširila Janezova vas, ki je imela prej le šest hiš. Danes pa v tem naselju, ki se imenuje po Janezih, ti so tam imeli hiše, živi že več kot dvesto družin.

Ceste so praktično vse asfaltirali. Le okrog 1 km poti proti Retovju še čaka na asfalt. Seveda



»Stranska vez« med Verdjom in Vrhniko je na zelo trhljnih nogah.

pa morajo urediti tudi glavne ceste skozi vas, ki je že povsem uničena. Zato se že dogovarjajo s skupnostjo za ceste, Kamnolomom in z odelkom za gospodarstvo, da cesto, ki je postala že življenjsko nevarna uredi čimprej. Pred dvema letoma pa so asfaltirali vse ceste tudi v Janezovi vasi. Seveda pa so za asfaltiranje sami krajanje prispevali del sredstev. Njihova soudeležba je bila kar 30-odstotna. Uredili so si tudi javno razsvetlavo. Že letos pa jo nameravajo obnoviti skozi vas, saj morajo zamenjati žice, ki so stare že 20 let.

Z vodooskrbo pravita, nimajo problemov. Le še v Bistri morajo napeljati vodovod. Računajo pa, da bo tudi Bistra kmalu dobila vodo, saj bi ob povezavi Vrhnike z Borovniškim vršajem tekla

skozi Bistro.

Urediti je treba še kanalizacijsko omrežje, saj je do sedaj le tretjina hiš priključena na kanalizacijo. »To bo precejšnja investicija. V tem srednjeročnem obdobju jo bomo težko realizirali, toda kljub temu jo bomo poskušali izpeljati,« meni predsednik sveta KS in nadaljuje: »Samoprispevka do sedaj res še nismo imeli, smo pa kljub temu sami krajanje v vse, kar se je v krajevni skupnosti naredilo z enkratnimi prispevki, vložili v teh letih kar precej denarja. Za prihodnje leto pa razmišljamo o uvedbi samoprispevka za razširitev pokopališča in izgradnjo mrljiške vežice.«

Kar zadovoljni so v zadnjem času tudi s preskrbo. V prihodnjih petih letih pa nameravajo

odpreti tudi sodobno samoposredno trgovino.

Značilno za KS Verd je neposredna bližina Vrhnike. Z njo jo povezuje tudi most, ki je sicer samo za pešce in kolesarje, vendar je že močno dotrajan.

Strohnili so hrastovi piloti. Ta most sedaj praktično visi; če bo kdaj preveč obremenjen...

In ravno preko tega mostu številni Verjani hodijo na Vrhniko. Šolarji v šolo, otroci v vrtec, športniki pa na igrišča in v telovadnico, v Verdju namreč nimajo športnega društva niti igrišča.

Imajo pa Matjaževko, kjer je bilo včasih precej prireditve, od kulturnih do športnih. Nameravajo jo urediti in takó dobiti večnamenski prostor. Vsako zimo pa pripravijo tradicionalni smuk s Češnjice. Ob koncu ne moremo prezreti tudi izredno delovnih gasilcev, ki bodo prihodnje leto praznovali stoto obletnico delovanja.



Urban Žirovnik in Jože Novak: Naša velika želja je, da bi se v krajevni skupnosti angažirali resnično vsi ljudje.

mosti v krajevni skupnosti vsake toliko časa manjša, vendar pa nikoli ne posebej aktivni. »Saj če menujemo naše delo po predsedstvu KK SZDL, lahko rečemo, da se jih člani dobro udeležujejo in na sejah konstruktivno sodelujejo. Pripravljeni so tudi pomagati. Začetku smo sicer od mlade včasih dobili pripombo, da ni bilo prave povezanosti. Pa se je tudi to uredilo. Milavc, da je naše sodelovanje kar dobro.

sicer v delovnih organizacijah v krajevni skupnosti in občini, kar precej pa se jih vozi na delo v Ljubljano. Izključno s kmetijstvom se v naši krajevni skupnosti ukvarja 36 krajanov, z obrtništvo pa 10. Po številu prebivalstva smo tretje največja krajevna skupnost v občini, pravi Urban Žirovnik.

V njihovi KS je kar precej organizacij združenega dela. Največja je, če jo imenujemo kar tako kot domačini »Parketarna«. — V njej je zaposlenih 430 delavcev. V Kamnolomu je zaposlenih 45 delavcev. Nato je še že-



Šola »sredi Verda je že pripravljena na otvoritev

## Najbolj obiskan muzej v Sloveniji

Med ne ravno mnogimi kulturnimi ustanovami v vrhniški občini je ena od najzanimivejših prav gotovo Tehniški muzej Slovenije, ki je našel svoje mesto pod streho bistrškega gradu.

Zametki današnjega grajskega kompleksa segajo v sredo 13. stol., ko je tu ob cerkvi zrasel kartuzijanski samostan. To vlogo je Bistra obdržala več kakor 500 let in v tem času se je samostan razrasel v mogočnega zemljiškega gospodarja z vsemi srednjeveškimi fevdalnimi značilnostmi. Svoj višek je dosegel v 14. stoletju opročen je bil vrste dajatev posest po Kranjski, Istri in Vipavskem, največ zemlje pa je imel v svoji neposredni okolici južno od Ljubljane pa vse do Cerknice. Pobiral je desetino, denar za zadušnice in imel svoje lastno sodstvo. Leta 1382 je dvakrat pogorel in žal je bila takrat uničena tudi bogata rokopišna knjižnica. Naslednjih 400 let je samostan počasi propadel, turški napadi, reformacija in protireformacija vse večje zahteve gosposke so ga večkrat pripeljale na rob poluma. V začetku 17. st. si je za krajši čas spet opomogel. Januarja leta 1782 pa ga je Jožef II. skupaj z vrsto drugih samostanov ukinitil. Njegova posestva so bila razprodana, v sami stavbi pa se je naselila okrajna gosposka in sodnija. Leta 1826 je poslopje kupil Franc Gallé iz Kranja, ki se je v Ljubljani uveljavil kot spreten trgovec in tovarnar. Bistri je dal podoba prave graščine, pokopališče pa je spremenil v vrt, nasajen z redkimi rastlinami. V naslednjih letih je živel v Bistri več rodov družine Gallé, zadnji je bil Bruno Galle, ki je kot zagrozen nemškutar leta 1945 pobegnil in graščina je postala ljudska lastnina.

21. marca leta 1951 je na iniciativo Franc Leskovška-Luke vlada Ljudske republike Slovenije izdala odlok o ustanovitvi tehniškega muzeja Slovenija pred vojno takšne ustanove, ki bi zbiral in hranila tehniško dediščino, vezano na pridelovalno in predelovalno industrijo, ni imela. Prvotna zamisel tudi ni predvidevala enega osrednjega muzeja, temveč več v manjših krajih, kjer je bila določena industrija doma. Bistrški grad je bil takrat namenjen predvsem gozdarski, lesarski in lovski zbirki. Vendar so potrebe narekvale širjenje in danes so v Bistri ob teh treh glavnih zbirkah še zelo obsežna in atraktivna zbirka prometnega oddelka (med starimi avtomobili hrani muzej celo svetovni unikat, zelo zanimiva pa je tudi zbirka ga-

silskih vozil, tekstilni oddelek, v muzej je spremenjena tudi stara kovačija, razstavljeni so nekateri najbolj tipični stari pogonski stroji, v pripravi pa je še ribiški oddelek. V nekdanjem gospodarskem poslopiju pa bosta našli svoje mesto zbirka kmetijskega oddelka in živilske industrije, najprej mlekarkva.

V tridesetih letih obstoja se je muzej širil v skladu s povečevanjem prostorskih kapacitet. Od dveh prostorov, ki sta bila muzeju namenjena ob začetku, se je povečal na več kakor 50 prostorov, to pa pomeni, da so izčrpane dejansko vse možnosti, ki jih nudi grad Bistra. Še posebno precej problem, ki tare muzej, pa je problem depojev. Ves material ne more biti razstavljen, razen tega že sedaj nastajajo nove zbirke, saj muzej kolikor se le da sprosti odkupuje zanimive tehniške predmete. Zbranih ima lepo zbirko starih pisalnih strojev, šivalnih strojev, odkupil je celotno staro zobozdravstveno ordinacijo, za prezentacijo vsega tega pa bo prostore šele treba najti.

Tehniški muzej v Bistri je najbolj obiskan slovenski muzej. K temu verjetno veliko pripomore lepa okolica gradu, kljub temu pa ta obisk še vedno ni tak, kot bi si sama Bistra in muzej zaradi zanimivosti zbirki zaslužila. Obveščanje o muzeju je preslabo, nekaj občestnih znamenj, ki so pa menda zelo draga, ni dovolj za popularizacijo, pa tudi nič kaj vabljiva gostinska ponudba v Bistri marsikoga odvrne od izleta v ta kraj, ki bi sicer zaradi svoje bližine Ljubljani in Vrhniki lahko v tem času vse dražjih avtomobilskih prevozov postal vedno bolj zanimiv. Načrti za njegovo poživitev sicer obstajajo. Ob Ljubljani naj bi našel svoje mesto kamp, Bistra in bi lahko bila prijetno izhodišče za zimске tekaške izlete po barju in še kaj bi lahko dodali.

Letošnje praznovanje občinskega praznika občine Vrhnika prav v Bistri kaže, da se pomena kraja vedno bolj zavedamo, poletne kulturne prireditve v Bistri, letos bodo že četrtič, tudi večajo zanimanje zanj sam muzej pa bo v začetku junija, ko bo slovesno proslavil svojo 30-letnico, izpolnil še tisto vrzel, ki jo je občutil vsak obiskovalec, ki se je hotel o zbirkah v muzeju podrobneje poučiti iz muzejskega kataloga. Le tega muzej do sedaj ni imel, je pa že v tisku.



NAŠE GOSPODARSTVO BOGATEJŠE ŠE ZA ENO INDUSTRIJSKO VEJO

## V Liku bodo proizvajali računalniške sklope

Naše gospodarstvo bo »bogatejše« še za eno industrijsko vejo in to tisto vejo, ki v svetu dosega največjo hitrost razvoja. V Likovem TOZD-u Servisi—energetika je že vse pripravljeno za pričetek proizvodnje računalniških sklopov. Točneje, gre za tesno sodelovanje med Likom in Delto, proizvajalcem domačih računalnikov.

Večna želja po napredku in boljšem programu je namreč privedla Likove delavce do spoznanja, da je potrebno uvesti proizvodnjo elementov, ki bodo vključevali veliko inženirskega dela. Lik je iskal partnerja, ki bi jim bil pripravljen pomagati pri razvoju take dejavnosti. Tako so se lani spomladi pričeli dogovarjati z Delto o možnostih izdelave nekaterih elementov računalnika iz programa Delta. Dogovorili so se za proizvodnjo diskovnih pogonov. Septembra lani so se tudi že ustrezno registrirali in tako postali legitimni proizvajalci. V sodelovanju z Delto so nastopili tudi že na dveh sejmih, kjer so pokazali prototipne izdelke. Takoj so začeli tudi s prenovitvijo bivšega skladišča parketa v Verdu. Prostore so preuredili po tehničnih zahtevah kot jih je predpisala Delta. Iz stare stavbe je tako nastal modern prostor, za izdelavo in preizkušanje zahtevnih strojnih delov. Zanimivost tega prostora je v tem, da je posebej prilagojen tlak za izdelavo najmodernejših elektronoskih delov. In prav malo je tako opremljenih proizvodnih prostorov v Sloveniji.

Vzporedno s pripravo prostora pa je steklo tudi šolanje kadra, ki bo delal v tej proizvodnji.

Značilno za to proizvodnjo je

te proizvodnje ing. Stojan Grgič iz Delte.

Direktor likovega tozda Servisi—energetika Marko Istenič pa dodaja: »V tej proizvodnji diskovnih enot bomo osvajali in vgrajevali strojno opremo domače izdelave in masovne komponente, ki jih je domača industrija sposobna serijsko izdelovati. Tako naj bi se večala stopnja neodvisnosti od tujih dobaviteljev in prihranek deviznih sredstev, ki jih bomo koristili le za neobhodni uvoz repromaterialov. Naše delo bo predvsem celotna organizacija proizvodnje in skupaj z delovno organizacijo Delta skrb za razvijanje novih produktov in novih tehnoloških postopkov. Sam proizvodni program bo usmerjen najprej v proizvodnjo in potrebe sistemov Delta, kasneje pa tudi za tuje proizvajalce računalnikov, ki prodajajo svoje izdelke na jugoslovanskem in tujih trgih. Tako bo tudi sama izgradnja tovarne potekala fazno. Trenutno se v občini dogovarjamo za točno lokacijo tovarne. Vse pa kaže, da jo bomo gradili v Verdu, na pogojnišču žage Ljubljanski vrh.«

Ob tem velja povedati, da je občinski izvršni svet obravnaval ta program in ugotovil, da je v skladu z Družbenim dogovorom o temeljih plana SR Slovenija na

pa na 10 milijonov dinarjev.

Kljub obsežnim nadaljnjim vlaganjem — okrog 110 milijonov dinarjev — v nadaljnji razvoj ocenjujejo, da bo nova tovarna poslovala s povprečno 30 odstotno akumulacijo. Za primerjavo naj povemo, da planirajo vrednost proizvodnje v letu 1983, ko bo proizvodnja utečena v novem obratu na okrog 700 milijonov dinarjev (70 starih milijard).

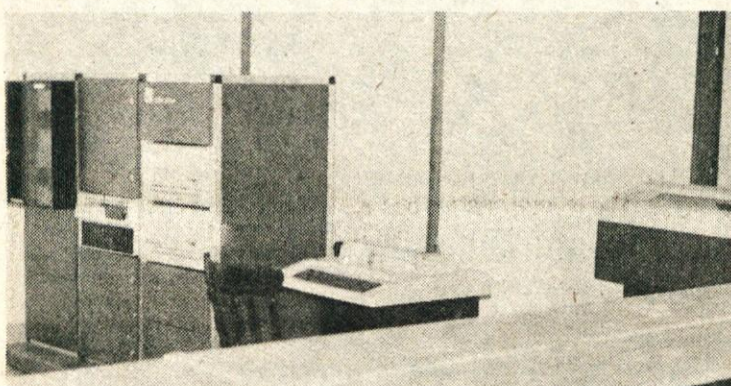
V Liku so se torej odločili za tovrstno proizvodnjo zato, ker vidijo na tem področju dolgoročno perspektivo za svoj nadaljnji razvoj. Zavedajo se, da je nadaljnji razvoj na področju finalne predelave lesa omejen zaradi že danes prisotnega pomanjkanja osnovne surovine. Razvoj slovenskega gospodarstva mora v prihodnje temeljiti predvsem na proizvodnih pro-

gramih, ki zahtevajo malo surovin in energije in veliko vloženega strokovnega znanja. Ravno to pa zagotavlja nova razvojna usmeritev. Lik že sedaj ustvarja tudi dovolj deviznih sredstev, ki so potrebna za njihovo nadaljnje prestrukturiranje. Poleg tega pa je lokacija na Vrhniki ugodna zaradi bližine Ljubljane, kar tudi zagotavlja ugodne možnosti za nadaljnji razvoj.

Kdaj pa bo stekla proizvodnja? »S samo proizvodnjo v začasnih prostorih v Verdu bomo pričeli takoj, ko bodo razrešeni problemi okrog uvoza repromateriala. Kot veste je ves uvoz tega materiala ustavljen dokler se nosilci razvoja slovenskega koncepta oziroma sistema računalništva ne sporazumejo o enotnem sistemu in delitvi dela na področju računalništva«, pravi Marko Istenič.



Na sejmju Sodobna elektronika 80 je bil že predstavljen prototip diskovne enote, ki jo bo skupaj z Delto proizvajal Liko



Oprema v proizvodnem prostoru je že na svojem mestu. Imajo že testni računalnik Delta 340-5.

tudi popolna domača proizvodnja. »Pri analizi sestavnih delov računalnika smo ugotovili, da nekatere lahko povsem zamenjamo z domačimi že danes. In eden od teh je tudi ta, ki ga bodo izdelovali v Liku. Gre za diskovni pogon — to je zunanja pomnilniška naprava pri računalniških sistemih za shranjevanje velikih količin informacij. Rezultati dosedanjega razvoja so pokazali, da smo tudi mi sposobni pričeti z lastno proizvodnjo diskovnih programov. Z lastnim znanjem smo pristopili tudi k načrtovanju tehnologije za proizvodnjo. No, in ob tem smo se našli z Likom. Tako bodo sedaj za nas proizvajali ta element,« pravi o pomenu

področju računalništva, kakor tudi na področju zaposlovanja, saj zagotavlja tako strukturo zaposlenih, ko je v občini edino perspektivna. Gre za zaposlovanje kadrov, ki se trenutno vozijo na delo v Ljubljano, kakor tudi za ugotovitev, da je v tovrstno proizvodnjo vloženega veliko strokovnega dela in malo materialov.

V prvo fazo, ko bo tekla proizvodnja v začasnih prostorih so vložili v obnovo zgradbe in opremo v primerjavi s planiranim obsegom realizacije sorazmerno skromna sredstva. Vrednost že dokončanih gradbenih del ocenjujejo na 13 milijonov dinarjev, vrednost opreme

## Naša delegatka na III. kongresu samoupravljalcev bo Lučka Jurjevčič

Predstavnica naše občine na III. kongresu samoupravljalcev, ki bo junija v Beogradu je Jurjevčič Lučka. Zaposlena je v delovni organizaciji IUUV — TOZD Usnjarna kot vodja centralne barvarne.

Čeprav ne govori rada o sebi, smo ji le morali zastaviti nekaj osnovnih vprašanj. Stara je 29 let, kemijski tehnik, zaposlena v DO IUUV od 27. 3. 1968 dalje. V začetku na delovnem mestu laborantke v laboratoriju, kasneje pa jo je spodbujanje okolja, v katerem je delala, in lastna želja po znanju popeljala na Tehnično kemijsko šolo in na odločitev za študij ob delu.

Z veliko požitvalnostjo se je

lotila šolanja in trud je bil bogato poplačan. Leta 1979 je končala šolanje in postala kemijski tehnik. Ob reorganizaciji v TOZD-u so ji zaupali sedanje odgovorno delovno mesto.

O svojem delu pravi: »Delo v centralni barvarni od tehtanja do priprav določenih barv — niansiranja je tesno povezano z neposredno proizvodnjo, saj je od naše natančnosti in doslednosti pri izvrševanju delovnih nalog

## V FENOLITU

### Aktiv štipendistov

V Fenolitu so štipendisti ustanovili aktiv štipendistov, ki bo spremljal prototipno štipendiranje in zaposlovanje štipendistov. Spremljali bodo potek uspešnosti počitniške prakse, dogovorili so se, da bodo tudi vsi, ki prejmejo Fenolitu štipendijo, bolj vključevali v delo mladinske organizacije ter za formiranje o vseh važnejših dogodkih v TOZD.

Sicer pa so na zboru štipendistov, ki sta se ga udeležila tudi predsednik ZSMS Bojan Ščukovt in sekretarka Bojana Peric, ugotovili, da se štipendistom radno izplačujejo in da ima vsak štipendist tudi zagotovljeno delovno mesto končanem šolanju. Štipendisti so izrazili tudi željo, da bi v vsakoletni počitniški praksi delali na drugem delovnem mestu, da bi spoznali celotno proizvodnjo kar bi jim pozneje pomagalo k hitrejši vključitvi v delovni proces.

odvisno, ali bo končni izdelek imel zaželjeno barvo. Saj vsi skupaj vemo, da so se pogoji gospodarjenja letos še poslabšali, da so med ostalim tudi težave pri nabavi repromaterialov za proizvodnjo.

Zato moramo, vsak na svojem delovnem mestu, pripadajoče mu naloge res odgovorno izpolnjevati.

Za kvalitetno opravljeno delo pa delavca skušamo primerno nagraditi. V naš sistem nagradjevanja smo vpeljali določene novosti, ki poleg količine opravljenega dela ugotavljamo še kvaliteto.

Vendar to še ni prodrlo do vsakega delavca, saj so bili le-ti dolga leta navajeni na »mezno miselnost«, ko jim je bila pomembna le količina, norma, niso pa posvečali nobene pozornosti kvaliteti, gospodarnosti, varčevanju, to so prepuščali drugim.

Kot članica komisije za delovna razmerja, sekretariata OOK TOZD Usnjarna, kadrovske komisije ter kot sodnik porotnik se Lučka srečuje tudi s širšimi družbeno-političnimi problemi. V minulem mandatnem obdobju je bila delegat za zbor združenega dela in še sedaj spremlja delovanje delegacij. Ker bodo vse teme na kongresu usmerjene v nadaljnjo utrditev samoupravnega sistema, meni, da ima pomembno vlogo pri tem delegatski sistem in da je naša skupna naloga, da tam, kjer ta sistem ne deluje oziroma slabo deluje preverimo kadrovske sestave delegacij in neaktivne delegate zamenjamo.

»Naloge, ki jih imamo kot članica različnih organov, sicer skušam vestno izpolnjevati. Imam pa marsikdaj pri tem teža-

ve, saj v dopoldanskem težko zapustim svoje delovno mesto, nasploh pa sem mnenja, da je treba čimveč delati in čim manj govoriti in sestankovati.

Sama se še ni odločila, o katerem problemu bi najraje razpravljala, zato smo jo vprašali, pričakuje od III. kongresa moupjavilcev Jugoslavije.

»Na kongresu bomo sprejeli pomembne usmeritve za naš razvoj našega samoupravljanja in samoupravnih benoekonomskih odnosov.«

Ne smemo pa pričakovati, da bodo te usmeritve, ki bodo objavljene v javni razpravi nekaj povsem novega, vsi skupaj se moramo zavzeti za dosledno izpolnjevanje.



Lučka Jurjevčič

nalog, ki smo si jih zadali drugim kongresom in naš bomo veliko, naša glavna naloga je namreč zagotoviti krepitve ložaja delavca in stabilizacijo družbenega napredka. Blizu kongresa je predvsem spoznanje delavcev in celotne države v svojem okolju kritično gleda na razvitost samoupravnih odnosov, na prehojeno pot bodoče usmeritve.

CVETKA GLUMIČ



### Na Stari cesti je odprta semenarna

Semenarski kombinat »Semenarna« iz Ljubljane je na Stari cesti na Vrhniki odprl novo poslovno, ki pomeni za vrtničarje prijetno novost. Vrhnika in tudi celotno zaledje je nujno potrebovalo semenarno, saj ima veliko ljudi svoje vrtičke.

V novi semenarni nasproti Dalmatinca na Stari cesti dobite lahko vsa semena za zelenjavo, cvetlična semena, vse trave, detelje, koruzo, ječmen in oves — praktično vsa poljedelska semena. Poleg tega lahko tu kupimo tudi orodje za delo na vrtu, plastične in glinaste lončke za rože, sadike okenskega cvetja, mesečnih jagod. Imajo tudi gnojila in zemljo za rože ter sredstva za varstvo rastlin in herbicide.

V semenarni pa boste lahko izvedeli tudi kakšen koristen nasvet, saj je poslovodja po poklicu vrtnar.

Trgovina je odprta od 7. ure zjutraj do 19. ure zvečer, ob sobotah pa od 7. ure do 13. ure.



## Pred volitvami v organe SKIS-a

SKIS občine Vrhnika je bila konstituirana 30. 6. 1977. Skupščina je bila sestavljena iz 36 delegatov zbora uporabnikov — 9 delegatov zbora izvajalcev — ter samoupravne kontrole s 5 delegati. Organizirana je bila v štiri temeljne interesne enote: za vodno gospodarstvo (11 članov), ceste (9 članov), stavbna zemljišča (9 članov), mestna zemljišča (11 članov) in izvršilni odbor (11 članov). Z ozirom na spoznanja in prakso te danjšega časa, v okviru interesnih enot niso bila zajeta komplementna področja komunalnega gospodarstva (vzdrževanje javne razsvetljave, parki, zelenice, odvoz smeti itd.), čeprav je zakon o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena to omogočal. Vzponedno z ustanovitvijo SKIS so bile ustanovljene tudi strokovne službe SSIS Vrhnika, katere naj bi opravljale del strokovnih nalog za komunalno skupnost (finančno — računovodska, administrativna dela); ker takrat skupnost ni imela minimalnih kadrov, so se strokovne naloge porazdelile na upravne organe SO Vrhnika, tehnično službo Komunalnega podjetja in volontersko delo posameznikov.

Skupščina je ob ustanovitvi sprejela osnovne oziroma temeljne akte: statut, samoupravni sporazum o ustanovitvi in še druge akte.

Zaradi pozne ustanovitve leta ni imela sprejetega srednjeročnega plana za obdobje 1976—1980. Prioritetne naloge na komunalnem področju občine v tem obdobju so bile zlasti naslednje: oskrba naselij z zdravim pitno vodo, ureditev kanalizacijskega omrežja in asfaltiranje cest.

Poleg tega je bilo mnogo truda in naporov za razreševanje tovrstne problematike vloženi s strani posameznih krajevnih skupnosti.

Vse obsežnejša in zahtevnejša dela na področju komunalnega gospodarstva, posebno pa na področju samoupravnega delovanja skupnosti so narekovala po zaposlitvi minimalnih kadrov. Do te realizacije je prišlo šele v letu 1980 z zaposlitvijo tajnika SKIS Vrhnika. Napor v letu 1980 so bili tako v veliki meri usmerjeni na prenos posameznih opravil in pristojnosti na komunalno interesno skupnost.

Poleg vseh naštetih težav so dela skupnosti v preteklem letu zelo otežile nesklepčne seje temeljnih interesnih enot, posebno pa izvršilnega odbora. Vsi ti razlogi so vodili k temu, da so se posamezne odločitve sprejemale včasih zaradi narave strokovnega dela tudi na drugih enotah skupnosti oziroma izvršilnem odboru.

Kot zanimivost naj povemo, da so se nekateri člani posameznih temeljnih enot vključevali v delo samoupravnih organov SKIS le toliko časa, kolikor je bila na dnevnem redu problematika njihovih krajevnih skupnosti.

V preteklem letu so bile s strani zakonodajalcev SRS predlagane teze oziroma dopolnitve sprememb posameznih zakonov s področja komunalnega gospodarstva, posebno pa zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena, zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem in zakona o javnih cestah.

Vse te spremembe oziroma dopolnitve omenjenih zakonov naj bi v bodoče pripomogle k boljši in uspešnejši razrešitvi problematike s področja SIS materialne proizvodnje in s tem doslednejše razmejitev odnosov med uporabniki in izvajalci.

Ker so bile že za leto 1980 napovedane določene dopolnitve omenjenih zakonov s področja komunalnega gospodarstva kakor tudi spremembe v okviru organiziranosti strokovnih služb SIS materialne proizvodnje, je skupščina SKIS na svoji zadnji seji dala pobudo družbenopolitičnim organizacijam v občini za izvedbo volitev delegatov v samoupravne organe skupščine že v prvi polovici tega leta, ko bo dosedanji delegatov potekel mandat.

Dosedanji način delegiranja delegatov v SKIS je temeljil na tem, da so posamezne TOZD oziroma skupnosti in sveti krajevnih skupnosti opravljali vlogo delegacij. V bodoče naj bi za področje stanovanjsko-komunalnega in stavbno-zemljiškega gospodarstva volili posebne delegacije.

Ker v pristojnosti posameznih temeljnih enot ni bilo kompleksno za celotno komunalno interesno področje, je skupščina na svoji zadnji seji podprla osnutek predloga strokovne službe in izvršilnega odbora po dopolnitvi in preimenovanju posameznih temeljnih interesnih enot ter dosedanjega izvršilnega odbora. Izvršilni odbor naj bi se v bodoči spremenili organiziranosti imenoval KOORDINACIJSKI ODBOR s 7 člani, njegova glavna naloga pa bo priprava ustreznih gradiv za seje skupščin in koordinacija med mejnimi področji komunalnega gospodarstva, kot so: PTT, distribucija električne energije, PLIN, itd.

Temeljna interesna enota za vodno gospodarstvo se bo preimenovala v temeljno interesno enoto za INDIVIDUALNO KOMUNALNO RABO z 9 člani in bo izvajala zlasti:

- oskrba naselij z vodo,
- odprava odpadnih in atmosferskih voda (kanalizacija),
- vzdrževanje, obratovanje vodovodnih in kanalizacijskih omrežij,
- izgradnja, vzdrževanje in obratovanje čistilnih naprav,
- oskrba naselij s toplotno energijo,
- oskrba naselij s plinom,
- opravljanje pokopališke in pogrebne dejavnosti,
- odstranjevanje smeti iz zgradb,
- opravljanje dimnikarske službe.

Temeljna interesna enota za ceste se bo preimenovala v Temeljno interesno enoto za KOLEKTIVNO KOMUNALNO RABO z 9 člani in bo izvajala zlasti naslednje naloge.

- Enota preučuje, skrbi za izvajanje plana in za izvajanje ostalih odločitev Skupščine, predvsem naslednjih:
  - vzdrževanje ulic, trgov, cest in mostov,
  - vzdrževanje, rekonstrukcije, novogradnje javnih cest in spremembajočih objektov,
  - vzdrževanje omrežja in naprav javne razsvetljave,
  - vzdrževanje cestno prometne signalizacije in semaforov,
  - opravljanje zimске službe,
  - vzdrževanje čistoče javnih površin v naseljih,
  - vzdrževanje zelenih površin in parkov, gozdov,
  - opravljanje javnega mestnega prometa,
  - obnovo javne razsvetljave,
  - opremljanje naselij z javnimi tržnicami,
  - opremljanje naselij z javnimi parkirišči.

Temeljna interesna enota za stavbna zemljišča bo ohranila vse svoje pristojnosti, poleg tega pa se naloge in sredstva temeljne enote za mestna zemljišča prenesejo v temeljno enoto za STAVBNA ZEMLJIŠČA z 9 člani, ki bo imela naslednje naloge:

- enota preučuje vprašanja v zvezi s pridobivanjem, urejanjem, opremljanjem in oddajanjem stavbnih zemljišč ter spremljajočih objektov.

Primarna naloga temeljnih interesnih enot bo tudi v bodoče dopolnilno izvajanje sklepov v okviru politike Skupščine SKIS za področje komunalnega gospodarstva v občini.

Menimo, da bomo z omenjenimi spremembami oziroma dopolnitvami uspeli zapolniti dosedanji vrzeli na tem področju in tako pripomoči k celovitejšemu in kvalitetnejšemu razreševanju komunalne problematike v naši občini. Pri tem bi želeli poudariti, da mora SKIS kot samoupravne organiziranosti delovnih ljudi in občanov ostati edino mesto za razreševanje in dogovarjanje problematike komunalnega gospodarstva. Delegati naj bi v bodoče postavljali tovrstna delegatska vprašanja na sejah temeljnih enot in šele nato v skupščini komunalne interesne skupnosti, ne pa, kot doslej, na sejah zborov Občinske skupščine.

Poleg tega želimo, da si vsi dejavniki v krajevnih skupnostih in občini aktivno vključijo v priprave na nove volitve v samoupravne organe SIS in tako pripomorejo k čim boljši in uspešnejši izbiri posameznih kandidatov.

F. MODRIJAN

# Javni potniški promet še šepa

O problemih javnega potniškega prometa, predvsem avtobusnega, o avtobusnih postajališčih in o prometni signalizaciji je tekla beseda na razgovoru s predsedniki krajevnih skupnosti, predstavniki delovnih organizacij in družbenopolitičnih organizacij, ki ga je sklical predsednik občinske skupščine.

V zadnjem času je bilo namreč v občinski skupščini postavljenih kar vsta delegatskih vprašanj, ki so se nanašala na slab javni potniški promet. Ob konicah, to je zjutraj, ko se številni Vrhniki odpravijo v Ljubljano v službo in po drugi uri, ko se vrača domov je v »krpanu« prava gneča, zato so ugotavljali, da je ravno ob tem času na progi Ljubljana—Vrhnika premalo avtobusov. Viatore bo moral v konicah zagotoviti več avtobusov, če hočemo, da bo prevoz dostojnejši. Zgodi se, da se marsikateri potnik po napornem delovnem dnevu ne more zrniti v avtobus, tako je že poln. Počakati mora naslednjega. Razmišljali so, da bi le veljalo vpeljati progno mestnega prometa do Loga, za kar so si krajan Loga in Dragomerja lani že zelo prizadevali. S tem bi bili avtobusi za Vrhniko izredno razbremenjeni. Zavzeli so se, da je treba kar v najkrajšem času na Vrhniki urediti avtobusno postajališče. Sedanjemu praktično sploh ne moremo reči, da je postajališče, zato so predlagali, da se to vsaj zasilno uredi.

Tudi v podaljšanju proge do Elektrona so govorili, vendar kaže, da te zami-

## Financiranje komunalnega gospodarstva v obdobju 1981—85

Preteklo leto 1980 upravičeno imenujemo leto družbenih sprememb in stabilizacijskih prizadevanj na vseh področjih družbenega življenja.

Ta odraz hotenja in prizadevanj je posegel tudi v komunalno gospodarstvo, posebno pa še v področje kreditiranja naložb. Pri pripravi planskih dokumentov za srednjeročno obdobje 1981—85 je bilo zato obilo težav, ker smo za pogoje kreditiranja izvedeli šele v zadnjem mesecu preteklega leta.

Planske aktivnosti so v preteklem letu potekale zelo intenzivno v vseh fazah planiranja, posebno pa v času usklajevanja interesov med krajevnimi skupnostmi in SKIS. V okviru osnutka samoupravnega sporazuma o temeljnih plana je SKIS predlagala poleg ostalih virov financiranja tudi dodatni vir iz dohodka OZD za financiranje izgradnje in vzdrževanja komunalnih naprav kolektivne rabe, vendar se zanj v fazi sprejemanja predloga nismo odločili. Dileme, ki so v tej zvezi nastale že jeseni, so izhajale iz tega, da se skoraj polovica delovnih ljudi vozi vsak dan na delo v ljubljanske občine, kateri pa sredstva v te namene združujejo v kraju zaposlitve. Ta neenakopraven položaj delavca na Vrhniki in izven občine je v veliki meri pripomogel, da se o predlaganem viru nismo odločili že jeseni.

Med prioritete naloge srednjeročnega obdobja 1981—85 sodijo zlasti naslednje: oskrba naselij z zdravim pitno vodo, fazna izgradnja kanalizacijskega omrežja na Vrhniki in priključitev na centralno čistilno napravo, fazna izgradnja primarnih kolektorjev v Borovnici ter na Logu oziroma v Dragomerju, priprava zemljišč za usmerjeno stanovanjsko izgradnjo ter industrijski coni na Vrhniki in v Borovnici.

V fazi priprav osnutka in predloga plana SKIS Vrhnika pa smo naleteli na nepremostljive težave v zvezi z zagotovitvijo lastnih virov za posamezne naložbe.

Za pridobivanje, pripravo in opremljanje stavbnih zemljišč (stanovanjska in industrijska gradnja) bomo uporabili naslednje finančne vire:

- sredstva investitorjev, ki bodo plačevali vse stroške pridobivanja, priprave in opremljanja zemljišč s komunalnimi napravami individualne in kolektivne rabe sekundarnega pomena,
  - za pridobivanje in urejanje zemljišč na zalogo bo Samoupravna stanovanjska skupnost združevala 20% sredstev tako, da se bodo za združena sredstva znižali stroški komunalne ureditve v ceni zgrajenega stanovanja v soseskah,
  - za financiranje manjkajoče komunalne ureditve v že zazidanih območjih bodo občani v celoti zagotavljali sredstva za sekundarne naprave s tem, da se pri tem maksimalno vključijo kreditne možnosti.
- Za izgradnjo in vzdrževanje komunalnih naprav individualne rabe primarnega pomena bomo sredstva zagotovili iz naslednjih virov:
- cena komunalnih storitev, ki zagotavljajo enostavno reprodukcijo (obratovanje, vzdrževanje, amortizacija in odplačila anuitet) ter del sredstev za razširjeno reprodukcijo (nove naložbe),
  - enkratni prispevek za priklop na vodovodno in kanalizacijsko omrežje,
  - prispevek ob ceni kanalizacije za izgradnjo centralne čistilne naprave na osnovi ekvivalenta onesaženja uporabnikov.

Za financiranje, vzdrževanja in izgradnje komunalnih naprav kolektivne rabe primarnega pomena bomo uporabili naslednje vire:

- sredstva od prodanega goriva in cestnih taks,
  - sredstva proračuna za odplačila anuitet 1976—1980,
  - nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča,
  - sredstva območne vodne skupnosti OVS Ljubljana—Sava,
  - sredstva občanov in OZD.
- Za financiranje programa individualnih in kolektivnih komunalnih naprav bomo poleg naštetih virov uporabili še zlasti naslednje:
- sredstva območne vodne skupnosti OVS Ljubljana—Sava (novi vodni vir CCN, vzdrževanje in regulacija vodotokov)
  - kreditna sredstva LB — Stanovanjsko komunalne banke Ljubljana
  - del prispevka iz dohodka OZD (osnova BOD) 1% za izgradnjo in vzdrževanje komunalnih naprav kolektivne rabe.

Za realizacijo predlaganega programa na področju izgradnje in vzdrževanja kolektivnih komunalnih naprav nam tako primanjkuje 36.231.000,00 din sredstev iz lastnih virov. S temi sredstvi bi lahko omogočili izgradnjo povezovalnih kolektorjev s prečpališči na Vrhniki («V» kanal, «F» kanal II. faza, «S» kanal — povezovalna, «B», «C» kanal — povezovalna), izgradnjo povezovalnega kolektorja v Borovnici I. del in dokončanje izgradnje povezovalnega kolektorja LOG — Dragomer. Ker je občestna kanalizacijska mreža (meteorne vode) sestavni del cestnega telesa in je zato kolektivna komunalna naprava, menimo, da jo mora v enaki meri sofinancirati tudi cestno gospodarstvo.

Interzitetna izgradnja in modernizacije cest v preteklem obdobju nam je povzročila, da smo v veliki meri zavestno zanemarili vzdrževanje cest, prometno signalizacijo, postajališča itd.

Spoznano dejstvo, da komunalna urejenost okolice ne zadovoljuje samo občanov kot posameznikov, temveč je tudi predpogoj za varen prihod na delovno mesto, je vodilo k temu, da bo potrebno v te namene tudi na Vrhniki združevati sredstva Cestne takse in sredstva od prodanega goriva pa še zdaleč ne zadoščajo za normalno vzdrževanje cest in opravljanje zadolgovljive zimске službe.

Vsi navedeni razlogi so nazadnje vodili k temu, da so izvršilni odbor in Temeljne interesne enote in skupščina SKIS Vrhnika predlagali vodstvu občine in družbenopolitičnim organizacijam potrebo po uvedbi omenjenega prispevka iz dohodka.

Ker je omenjeni vir tudi osnova, da lahko ljubljanskemu združenemu delu ponudimo poseben samoupravni sporazum o združevanju sredstev v višini 0,55% za delavce, zaposlene v teh občinah, mislimo, da je uvedba dela prispevka iz dohodka OZD v naši občini zelo potrebna.

Ocenjujemo, da bomo v obdobju 1981—85 iz predlaganega vira zbrali 36.231.000,00 din (»%«), in sicer: 16.717.000,00 din (0,46%), za izgradnjo komunalnih naprav kolektivne rabe (kanalizacija za odvod meteornih voda) in 19.454.000,00 din (0,56%) za vzdrževanje komunalnih naprav kolektivne rabe.

Pri tem moramo poudariti, da so se v nekaterih občinah kljub gospodarski situaciji dogovorili za precej široke in raznovrstne programe iz navedenega finančnega vira.

Poleg tega je izgradnja povezovalnih kolektorjev s prečpališči neobhodno potrebna za normalno funkcioniranje centralne čistilne naprave v tem srednjeročnem obdobju.

F. MODRIJAN

slji, ki je sicer stara že precej časa, letos kot kaže še ne bo možno realizirati. Vendar je v okviru zazidalnega načrta predvideno postajališče tudi ob začetku Butanjeve ulice, torej še nekoliko naprej od Elektrona.

Ravno tako prihajajo pobude za podaljšanje proge avtobusnega prometa do Verda, vendar so težave zaradi lokacije, kjer bi bilo lahko primerno postajališče.

Kot kaže, je težko izvedljiva tudi kakršna koli drugačna možnost voznega reda na progi Smreče—Breg. Delavci iz Smreče—Podlipa morajo že pred peto na avtobus in so že pred pol šestu uro zjutraj na Vrhniki, kjer delajo. To pa zato, ker mora isti avtobus prepeljati ob šteti uri na Vrhniko že delavce iz Borovnice. Zato se zavzemajo za delitev sedanje proge Smreče—Breg na Smreče—Vrhnika in Vrhnika—Breg ali na iskanje kakšne druge ugodnejše rešitve. V Fenolitu in Liku so morali problem prevoza za delavce ob delovnih sobotah rešiti tako, da pri Viatorku tedaj posebej naročajo avtobus. Vendar ugotavljajo, da to ni ravno najboljša rešitev, čeprav je za enkrat še kar zadovoljiva.

Razmišljali so tudi o tem, da bi z dobrim dogovorom med našimi delovnimi organizacijami, ki imajo lastne prevoze za svoje delavce, lahko zapolnili vrzel pri povezavah med krajevnimi skupnostmi s njihovimi prevoznimi sredstvi.

Predstavniki krajevnih skupnosti so opozorili tudi na nekatera še neresena vprašanja okrog cestne prometne signalizacije, ki je pomembna za varnost vseh udeležencev v cestnem prometu.

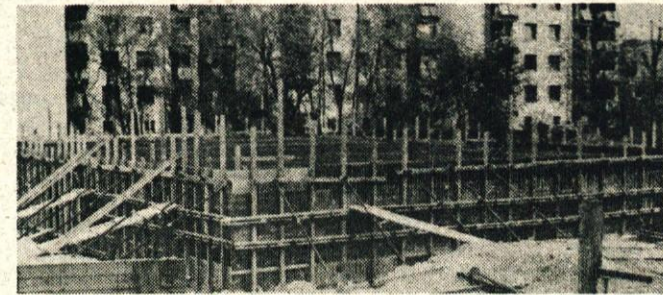
## Kje smo z gradnjo zaklonišč

Obveznost gradnje zaklonišč določa Zakon o ljudski obrambi, ki je bil sprejet v letu 1976. Eno leto kasneje smo na Vrhniki sprejeli Odlok o zakloniščih, s katerim smo predpisali, kako bomo urejali to problematiko. Povedati velja, da je gradnja zaklonišč obvezna za vse investitorje pri novogradnjah pa tudi pri adaptacijah stanovanjskih in drugih zgradb, če se nahajajo na območju, ki je ocenjeno kot ogroženo. Gradnje so investitorji lahko oproščeni le v primeru, ko zaradi talne vode, slabe trdnosti tal in nekaterih drugih ovir gradnja zaklonišča ni mogoča. V tem primeru je graditelj dolžan plačati 3% prispevka za gradnjo javnih zaklonišč. Lastniki zgradb, ki so do leta 1977 že pridobili gradbeno dokumentacijo, nimajo obveze gradnje zaklonišča, pač pa plačujejo prispevek v višini 0,06% od vrednosti zgradbe. Prispevek za javna zaklonišča plačujejo tudi najemniki stanovanj v višini 3% od mesečne najemnine.

Da bomo lahko odgovorili na vprašanje, ki smo si ga zastavili v naslovu, moramo sedaj, kot vsak dober gospodar pogledati, koliko denarja se nam je nabralo v mošnjičku in kaj lahko s tem denarjem napravimo, preden nam ga bo razvrednotila inflacija. Da ne bo pomote, moram povedati, da mošnjiček, v katerem se zbirajo sredstva za gradnjo javnih zaklonišč, ni vreča denarja, ki bi ga avtor tega sestavka ali pa kdorkoli drug ob polni luni preštevval na skrivnostnem kraju in razmišljal, ki se bo gradil gradove v oblakih. Mošnjiček se uradno imenuje Sklad za gradnjo zaklonišč, z njim pa razpolaga Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito. Od ustanovitve sklada pa do leta 1980 se je v njem nabralo 2.605.011 din, v letu 1980 pa še dodatnih 2.709.597 din, skupaj je to 5.314.608 din. V štirih letih se je torej nabralo 531 starih milijonov. Vsota ni bajno visoka, kot bi si nepoučeni predstavljali. Pogledajmo zato, koliko vsak od nas prispeva za izgradnjo zaklonišč. Lastniki zgradb, ki so dolžni plačati prispevek po stopnji 0,06% od vrednosti zgradbe, teh je v občini 2550, prispevajo letno 293 dinarjev. Najemniki stanovanjskih prostorov prispevajo letno 330 dinarjev. Številke se nanašajo na eno zgradbo oz. stanovanje in so povprečna vrednost za občino.

V letu 1980 je sklad za gradnjo zaklonišč, skupaj s tremi investitorji podpisal samoupravni sporazum o gradnji zaklonišča na Klisu. Zemeljska dela so se začela še istega leta, gradbena dela pa so sedaj opravljena približno do polovice. Stroški, ki jih je sklad prevzel kot soinvestitor, znašajo 4.940.843 din ali 35.000 din, če preračunamo na vrednost enega zaklonilnega mesta.

Vsak, ki pozna poštevanke, in ga taka primerjava, ali pa odgovor na naslovno vprašanje zanima, bo lahko izračunal, v kolikšnem času si stanovalci ene zgradbe oziroma enega stano-



Na Klisu so gradbena dela za zaklonišče opravljena približno do polovice.

vanja, zagotovijo eno zaklonilno mesto v javnem zaklonišču, ki je »vredno« 3,5 starega milijona.

No, če nimate ravno svinčnika v roki, bomo to opravili mi: prvi si ga zagotovijo v stopetdesetih, drugi pa v nekaj več kot stotih letih! Seveda bi lahko kdo sklepal, da za časa svojega življenja sploh ne bo deležen javnega zaklonišča in se bo odločil za gradnjo lastnega zaklonišča. Takoj ko bo začel z gradnjo, ali pa že prej, pa bo ugotovil, da je tako zgrajeno zaklonilno mesto 2 do 3-krat dražje, kot v javnem zaklonišču. Sicer pa, po podatkih inšpekcijskih služb, se v občini, tudi tisti, ki imajo obvezo graditi zaklonišče, kaj težko odločijo za gradnjo, tako da bo potrebno z ustreznimi ukrepi poskrbeti, da to obvezo izpolnijo.

V februarjski številki Našega časopisa je v delegatski prilogi objavljen nov Osutek odloka o zakloniščih, ki naj bi uredil zakloniščno problematiko na Vrhniki. Glavna sprememba glede na odlok, ki je sedaj v veljavi je ta, da gradnja individualnih zaklonišč ne bo več obvezna. Graditelji bodo vplačali v sklad prispevek za gradnjo javnih zaklonišč. Tako bomo lahko zgradili večje število javnih zaklonišč tam, kjer je ogroženost največja. Po prioriteti, ki jo je določil Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, bodo zaklonišča najprej na Vrhniki, v Borovnici, Dragomerju in na Logu. Posebej velja opozoriti na določilo v 28. členu, ki bo omogočilo vsem, ki so bili zavezani za gradnjo individualnih zaklonišč, pa jih niso zgradili, da plačajo prispevek za zaklonišča.

Usmeritve so torej jasne: gradnja javnih zaklonišč. Vsi izračuni kažejo, da je taka gradnja najcenejši način, kako zagotoviti zaklonilno mesto. Res je, da je cena zaklonilnega mesta v javnem zaklonišču na Vrhniki nekoliko večja, kot je poprečno v Sloveniji, res pa je tudi, da še nismo izkoristili vseh vsebinskih možnosti, ki obstajajo na tem področju.

J. L.



# Borci ocenili svoje delo

Na redni letni občinski konferenci so se 20. aprila sešli člani Zveze združenj borcev NOB in pregledali delo občinskega odbora v zadnjem letu. Sprejeli so poročilo predsednika, blagajnika in nadzorne komisije.

V zadnjem letu je imelo predsedstvo občinskega odbora kar deset sej. Poleg svojih specifičnih vprašanj so redno temeljito obravnavali tudi gradivo za družbenopolitični zbor. Delovne so bile tudi vse komisije. Tako je komisija za socialno zdravstvena vprašanja dala pobudo, da se zdravniku, ki dela v borčevskem dispanzerju, zmanjša norma. Število borcev, ki jih mora pregledati, je sedaj preveliko, da bi se zdravnik lahko še bolj posvetil vsakemu posameznemu borcu.

Socialnozdravstvena komisija je imela tri seje. Poleg problemov, ki jih je obravnavalo že predsedstvo, je na klimatsko zdravljenje napotila borce, ki so potrebni zdravljenja.

Komisija za obujanje tradicij se je sestala zaradi poteka Kurirčkove pošte in trikrat za izvedbo proslave v Razorski dolini ter odkritja spominskega obeležja na Vranjih pečinah.

Kupili so tudi knjige — in jih podelili — v okviru tekmovanja, ki je vsako leto ob Kurirčkovi pošti.

Borci so tudi letos obiskovali šolsko mladino v času Kurirčkove pošte ter mladino-vojake pred praznikom OF 27. aprila. Dnevom vstaje slovenskega naroda, 22. julijem, ter 22. decembrom — dnevom JLA.

Odbor za dopolnitev zgodovine Vrhnika in okolica v NOB je postal vsem borcem in aktivistom, ki so v času vojne živeli na Vrhnikih ali od tu odšli v partizane, vprašalnik, ki naj bi pomagal zbrati še nekatere podatke. Doslej je te vprašalnike vrnilo 140 članov.

Sklical je tudi sestanek z organizatorji SKOJ-a na Vrhnikih. Pripravlja tudi monografijo borovniške čete, ki bo objavljena pred obletnico vstaje.

Komisija za SLO je imela tri seje. Dve sta bili posvečeni pripravi NNNP 81. Poleg priprave gradiva so člani obravnavali tudi letno poročilo, dopolnitve načrta pripravljenosti in navodilo republiškega predsedstva

V živahni razpravi so precej pozornosti namenili domicilnim odborom in ugotavljali, da se ti odbori še premalo vključujejo v njihovo temeljno področje dela. To je negovano in podružbljanje revolucionarnih tradicij. Borci namreč ugotavljajo, da bo pri podružbljanju revolucionarnih tradicij in pri spomeniškem varstvu potrebno še precej naporov. Predv-

imeli letno članarino 60 dinarjev, uporabljale pa jo bodo krajevne organizacije. Glede na novosti organiziranja pa so sprejeli ustrezen statutarni sklep.

Konferenco lahko ocenimo za izredno kvalitetno, saj so spregovorili o celovitem delovanju. V uvodnem referatu pa je predsednik Franc



Na redni letni konferenci so borci spregovorili o vseh najpomembnejših aktivnostih. Predsednik Franc Fortuna pa je še posebej orisal naš sedanji družbenopolitični položaj.

o pripravljenosti na vojne razmere in neposredno vojno nevarnost. Pripravila je tudi politično varnostno oceno.

Ko so ocenjevali vključevanje in delo borcev, so ugotovili, da so borci aktivni v vseh svetih in KO pri Občinski konferenci SZDL ter da uspešno delujejo tudi v krajevnih skupnostih.

sem borci morajo vplivati na to, da se negovanje tradicij prenese na mlajše rodove, sami pa bodo prevzeli mentorsko vlogo. Aktivnost pa mora postati sestavni del delovanja krajevnih konferenc SZDL.

Temeljito so se seznanili z delom pododbora partizanskih kurirjev Notranjske. Sprejeli so sklep, da bodo

Fortuna spregovoril tudi o našem sedanjem družbenopolitičnem trenutku.

Poudarili so, da si tudi v bodoče želijo takih srečanj, kakršno je bilo lani, ko so jih predstavniki Izvršnega sveta in družbenopolitičnih organizacij informirali o gospodarski in družbenopolitični situaciji v občini.

## Pred zaključno akcijo NNNP

Približujemo se zaključni aktivnosti letošnje akcije NNNP. Nas ne sme presenetiti, ki se je praktično začela že lani oktobra in novembra. Normalno je bilo, da se je akcija začela tako, kot se mora. Torej pri abecedi, ki je v tem primeru obrambni načrt. Prve aktivnosti so bile usmerjene ravno na dodelavo in usklajevanje obrambnih načrtov v občini. »Sicer je potrebno za dobro načrtovanje obrambnih priprav nenehno dopolnjevanje in usklajevanje načrtov, saj so načrti v veliki meri odvisni od družbenega dogajanja. Načrt mora nenehno slediti tem spremembam,« pravi načelnik oddelka za ljudsko obrambo Jože Lacko in kot kaže ocena, smo v teh pripravah uspešni. Nato so se tudi v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih lotili dodelave obrambnih načrtov, ki je sedaj v zaključni fazi.

»Obrambno organizirano smo preverjali s formalnega vidika, to je obrambne načrte, vendar smo kljub temu lahko naredili nekakšen realen presek in na osnovi realnih ocen smo tudi pripravili plan za zaključno akcijo NNNP 1980—81, ki bo predvidoma v dneh sredi maja. Delovne skupine so bile v vseh krajevnih skupnostih in v okoli štiridesetih organizacijah združenega dela in obiskali smo vse, od najmanjših do največjih tozdov, ustanov, društev itd. in pri pregledu obrambnih načrtov ugotovili nekatere elemente in tako našli konkretno navodilo kam in kako naj bo usmerjen zaključni del akcije. Torej začeli smo pri osnovah obrambnega organiziranja in bomo v zaključnem delu poskušali to tudi praktično preveriti in doseči še večjo poglobljenost,« ocenjuje dosedanje aktivnosti Jože Lacko.

V zaključnem delu akcije bosta preverjeni predvsem osnovni obrambni aktivnosti. Gre za koordiniranje vseh aktivnosti med občinskimi in krajevnimi skupnostmi in na drugi strani med krajevno skupnostjo in delovnimi organizacijami. Zaključno aktivnost bodo vodili in usklajevali komiteji za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito. Najbolj pomembnejše pri tem pa je, da se bodo resnično vsi, ki so nosilci izvajalci obrambnih priprav, čimceloviteje seznanili z načrti, predvsem pa spoznali, kakšno vlogo imajo. Zato bo izvedena široka mobilizacija na vseh ravneh in posamezne skupine se bodo nato praktično srečale z delom, z akcijo. Torej, gre za preverjanje organiziranosti in usposobljenosti za izvajanje vseh ukrepov zaščite v času pred mobilizacijo med njo in po njej.

## Zločin brez primere

Ko je okupator vdrl v našo domovino je partija pozvala vse prebivalstvo v boj proti njim. Že takoj leta 1941 so se pojavljale prve partizanske čete, ki so postajale iz dneva v dan številnejše.

Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je med drugim izdalo tudi ukaz, da je treba porušiti most v Preserju. Za izvedbo akcije so bile potrebne obsežne in zahtevne priprave. Pripraviti je bilo treba municijo. Municijo je bilo treba prenesti s Krima, Kamnika in naprej v Bistvo, od tam pa zopet do Kanina, od kjer so jo nato prenesli do mostu. Pomembno vlogo pri tem so poleg vseh, ki so bili že organizirani, odigrali tudi Bistričani.

»Sredi novembra 1941 je prejel Tone Vidmar-Luka pismeno obvestilo, naj se naslednjega dne zvečer ob 23. uri oglasi na javki na Vrhnikih pod Storževim gričem, da bo prišla iz Dolomitov četa, ki bo izvedla neko akcijo na borovniškem področju. Z Jožetom Merlakom-Milanom sta počakala borci in jih varno pripeljala mimo Vrhničke, Verda, čez progno Verd—Logatec, mimo Ljubljanskega vrha in naslednji večer preko proge Borovnica—Verd, tako da so prispeli v Bistvo okrog sedme ure zvečer. Tam bi četa morala prevzeti razstrelivo, ki pa še ni bilo pripravljeno. Borci so čakali skriti na Galetovem hlevu. Terenski odbor OF Bistra je pod vodstvom Antona Gradišnika-Janoša organiziral večerjo za celo četo. To večerjo so na svojih domovih pripravile in spekle kruh bistriške aktivistke Marija, Karolina in Ivanka Gradišnik, Francka Rihar, Tončka Kržič, Tončka Gantar in Frančiška Merlak. Moški pa so nosili partizanom hrano v vedrih,« piše v članku objavljenem lani v 3. in 4. številki Borca Vera Hutar.

Po obisku partizanske čete je med aktivisti v Bistri zapužno krožila vest, da bo izreden napad na preserski most. Glavni organizator za Bistvo je bil Anton Gradišnik-Janoš, ki je vedel, da se bo to zgodilo v noči med 4. in 5. decembrom 1941. In to akcijo je v tej noči res izvedla Samotorska četa. Razdeljena je bila v tri skupine in ena skupina je s čolni prepeljala razstrelivo po Ljubljani do mostu. Enega od čolnov je peljal Franc Krašovec, ki so ga partizani mobilizirali na domu za to akcijo, drugega pa sta peljala brata Lichtemberg. Ponoči sta se namreč brata Marjan in Herbert Lichtemberg vrata pijana domov, partizani so oba povabili, da sta s čolnom prepeljala razstrelivo za razstrelitev mostu. Oba so partizani zadržali do konca akcije, potem pa so ju izpustili. Tako sta opazovala celoten potek akcije, partizanov nista mogla spoznati zaradi goste megle, ki se je tisto noč spustila nad Ljubljano,« pravi naprej Vera Hutar.

Ta akcija je Italijane razbesnela in hkrati prestrašila. Strahopetci kot so bili niso iskali pravih krivcev. Naslednje dni so začeli z aretacijami moških v bližnjih vaseh. Brata Lichtemberg, ki so ju tisto noč partizani povabili za akcijo, pa sta ovajala, toda nedolžne ljudi. Ljudje ju že od preje niso marali, bila sta pijanca in kriminalca. Bila sta brezvestna in sta se hotela maščevati vaščanom in se prikupiti okupatorju, zato sta izdajala. Toda mnogo nedolžnih ljudi je bilo nato obsojenih.

»S preserskim procesom« je bil nad slovenskim narodom izvršen zločin. Dva brezvestna nemškutarja sta iz sovraštva izdala 66 nedolžnih ljudi od teh jih je 16 plačalo z življenjem. Med na smrt obsojenimi in ustreljenimi v Gramozni jami je bil tudi Ciril Gabrovšek iz Bistre. Njegova žena Marija Gabrovšek, ki sedaj živi na Vrhnikih, se s solzami v očeh

spominja tistih težkih dni. Dobro se tudi spomni moževih poštenih in naprednih dejanj. Ko je bil obsojen, je — tako kot vedno prej — mislil na svoje družino in ji napisal svoje zadnje pismo.

»Draga žena in sinčki moram še enkrat vse natančno opisati, kako me je bilo žal in da vaša nedolžnost zapuščam. Kakor da bi bili prijatli in enem drugemu pomagali, da bi vedno prav tako, zdaj pa zapuščam svoj dom in svojo skrb do svojega doma. Bodite prijatli, nikar ne zapuščaj, če se prav še enkrat oženite, pa je moje obleke, pa daj otrokom obleke, bojo nagi. Kolo bicikel prodaj, za vsako ceno kupi si obleko ali čizme, vem, da nimaš kaj obiti.

Taka podpora je za enega človeka, pa ne o sebi. Prešička ne boš mogla napraviti letošnja leta prosi za eno leho na suhem pa spravi krogi na suho zemljo, da boš imela kaj za jest. Po namne ne smeš več računati, ker sem tako obsojen in luč mi sveti celo noč, pa zavahtan, kakor da bi ata ubili, otroci bojo nepeskrbljeni. Vprašali kje je moj ata, vsaki človek bo rekel: nedolžni morali na drugi svet. Prodajal sem, kar je bilo kršno reč pa šenkaj, zdaj pa me čaka krogla. Dan se Vas spominim in vsaki dan pomalem jo ko me čaka nedolžna smrt in bomo čakali naše življenje. Ko bi jaz vedel takrat, bi jaz skočil sam v vodo, kakor pa zdaj čakati na smrt nedolžnem. Misli si, kako mora biti človek nimam apetita za jest, ne morem spati in sode razprava nam da tačas boljši hrano, dajo nam piškote, pomaranče, jabolka, čaj dvakrat na pa z nami so tako dobri. Vprašali so me za duna, da bi se spovedal, nimam kaj za povedati zega, kakor da sem nedolžen. Imam dve prikladi nam ne pomaga nič. Pričala si jako dobro in tudi dobro, najlepša hvala obema vkup. Meni sanjalo, da je bila maša v Borovnici za nas daga za sojenje, se bo celi svet spominjal naš nedolžne žrtve. Ne spominjam se kaj takega, mora človeka soditi nedolžnega in zdaj mora končat.

Vse prav lepo pozdravim, bodite skrbni in družine ne zapuščaj. Rajši malo potpri in ne samomora zaradi mene, ker sem tako nesrečen. Prav lepo te prosim, bodi korajžna in skrbna žena, adijo Zdravko, adijo Janez, adijo celo zlata družina. Meni se stekaljo zadnje ure žalostno neusmiljene.

Vas pozdravlja  
Ciril Gabrovšek, soborščak

17. marca 1942 je poročal Slovenski poročilec: »Slovensko zemljo je namočila kri 16 Slovencev, ki so jih rimski fašistični in imperialistični niki postrelili v smislu zamišljenega jurističnega umora. Padli so: Gabrovšek Ciril, Godček Babšek Franc, Žigman Ivan, Ogrin Vincenc, nja Franc, Krašovec Jakob, Miklavč Anton, žin Martin, Vrhovc Franc, Rihar Mihael, Debevec Anton, Rihar Franc, Palčič Alojz, Ogrin Debevec Ivan.

Slovenski mučeniki, vaša kri ni tekla za nič. Novo moč daje slovenski partizanski pesti. Črpamo nove sile mi, pravični pokončevalci imperialističnih zatiralcev in njihovih domačih močnikov.«

Med padlimi je bilo 12 Bistričanov.

## Na hribih je večkrat gorelo

4

Vse prebivalce na Zavrchu, ki so jih dobili doma, so segnali na sredo vasi, od tam pa v Borovnico. Z njimi vred so peljali tudi ranjene partizane, za njimi pa tri zvezane ujetnike, med katerimi je bil tudi nekdanji britanski vojak Cargill Colins, ki so ga spomladi 1941. leta Nemci ujeli nekje v Grčiji, nato pa peljali v taborišče v Mariboru, od koder mu je še z dvema tovarišema uspelo pobegniti in priti do Ljubljane. V tej trojici je bil tudi pozneje znani partizanski mitraljezec in komandant JOHN DENVIR-Frenk. Bolinsa in Denvirja so nato iz Ljubljane preko Borovnice spravili v partizane v koželjski logor, kamor sta prišla koncem decembra 1941.

Vse Zavrhovce (tudi ženske in otroke) skupaj z ranjenimi in ujetimi partizani so prignali do Kobiljeve vile pri mostu. Tam so okoli 17. ure vse tri ujetnike postrelili, nato pa Zavrhovce nagnali, da so jih naložili na tovornjak. Na drugi tovornjak so posedli Zavrhovci in trije težko ranjeni partizani in vse skupaj so nato odpeljali v Ljubljano. Zaprli so jih v Šempetroško kasarno. Ženske in otroke so izpustili čez tri dni, moške pa čez pet dni. O usodi treh ranjenih partizanov se ne ve nič. Tedaj je pri Francjevih, poleg štale, glavni tudi kozolec in skedenj. Pobili so tudi 16 glav živine, ali pa je zgorela. Takrat je na hribih prvič gorelo.

Ko je tista partizanska četa, ki je bila na Pokojišču zaslišala streljanje na Zavrchu, je takoj pohitela na položaje nad vasjo in jih pravočasno zasedla, kajti Partizani so udarili po njih, tako da so se Italijani umaknili. To pa je omogočilo umik ostanku čete iz Zavrha. Po končani borbi so se partizani umakali proti Padežu, kjer so pobrali svojo opremo in pot nadaljevali proti Otavam. Nekje med potjo so italijanske ujetnike izpustili. V taborišče pod Kožljekom se niso vmili nikoli več.

### Aretacija vseh moških na Hribih

Zgodaj popoldne, v soboto, 8. februarja 1942 je na hribe prihromela italijanska vojska v belih zimskih maskiranih oblačilih in na smučkah. Obkolili so vse tri vasi hkrati. Vse moške so segnali iz hiš, jih zvezali in odgnali v Borovnico ter tam zaprli v Kranjčevu drvmico in seveda močno zastražili. Največ jeze pa so Italijani tedaj stresli pri Sp. Pavličku, saj so ujeti italijanski vojaki povedali in potem tudi pokazali, v kateri hiši so partizane »gostili«. Italijani kajpak niso vedeli, da Pavličkovi tega niso napravili prostovoljno ali iz kakšnih simpatij do partizanov. Zaradi tega so vse domače segnali iz hiše, nato pa so vanjo začeli metati ročne bombe, da bi jo razbili in zažgali, a gorelo ni kaj prida.

Moške, zaprte v Kranjčevi drvmici, so naslednji dan odpeljali v Ljubljano in zaprli v vojaške zapore kasarne na Taboru, tedaj imenovane »belgijska kasarna«. Tam so jih zasliševali in spra-

vali o mestu partizanskega taborišča. Tudi slike nekih pobitih ljudi so kazali in spraševali hribovce, če jih poznajo. Ker Italijani niso ničesar izvedeli, so začeli hribovce spuščati domov. Najprej so šli Zavrhovci, kmalu za njimi pa tudi Pokojiščarji, nazadnje, 23. februarja pa tudi Padežarji. V zaporu pa so še naprej pridržali Pavličkovega očeta, saj so njega najbolj obtoževali za pomaganje partizanom. Meseca marca pa so ga odpeljali v koncentracijsko taborišče Gonars. Bil je prvi hribovec, interniran v to taborišče.

### Vse orožje za partizane

Že prej smo omenili, da so se po napadu na žel. postajo Verd ob svečnici 1942. leta in po borbah okoli Otav in Sv. Vida, partizani umaknili na Mokro in Travno Goro, tako da na hribih ni bilo več borbениh partizanskih enot. Stari partizani, povečini še iz 1941. leta, doma iz Borovnice in okolice, pa so ostali za delo na terenu. To so bili dobri poznavalci krajev in ljudi. Med ostalimi so bili: Tone Zalar-Zan, iz Laz pri Borovnici, Tone Gradišnik-Janoš iz Bistre, Tone Cerk-Martin iz Borovnice, pozneje pa tudi Korošec Ivan-Gorjanov iz Laz ter še nekateri drugi. Veliko so zahajali tudi na hribe, saj so tam imeli vedno dobre prijatelje in sodelavce, ki so se posebno izkazali pri zbiranju orožja. Dragarjev Tone, ki je bil na Pokojišču najbolj aktiven sodelavec, je že do spomladi 1942. leta oddal puškomitraljez »ŠOS« in 5 okvirjev za njega, 2 puški in zabojo streliva ter 9 okvirjev za »zbrojevko«, zabojo ročnih bomb »kragujevk« in še drugo opremo. Vse to je prevzel Gradišnik Tone. Štalarjevi iz Padeža so že jeseni 1941. l. dali puškomitraljez »zbrojevka« ter 2 puškomitraljeza »ŠOS« in 6 pušk ter dosti streliva, bomb, obleke, obutve, odeje in druge opreme.

Tudi pozneje v maju mesecu 1942. leta, ko so hribovci odhajali v partizane, so bili vedno dobro oboroženi in opremljeni.

To je samo nekaj osnovnih podatkov o prispevku Hribovcev do spomladi 1942. leta, kar pa gotovo še zdaleč ni vse.

### Na Hribih je spet zagorelo

Od zimskih bojev februarja 1942 leta pa do zgodnje pomladi ni italijanska vojska prihajala na hribe. Potem pa iznenada, v torek, 7. aprila 1942. leta, so v zgodnjih jutranjih urah obkolili vas Padež. Štalarjeva dva, Janez in Jože, sta se še pravočasno umaknili v gozd, Toneta pa so ujeli na domačem vrtu ko je skušal pobegniti in se izogniti aretaciji. Najprej so ga krepko pretepili, nato pa odgnali pod Andrejčevov kozolec, kjer jim privedli za lojtni voz in zastražili. Kmalu po tem so prišli tudi Pavličkovi. Sicer niso imeli ne opremljenosti za aretacijo, vendar pa so ga prijeli bolj po naključju.



# Pred štiridesetimi leti v Verdu in Bistri

**V pogovoru s Francem Pasetto, Francetom Merlakom, Avgustom Kobljem in Janezom Petričem smo poskušali obuditi spomine na začetke vstaje in revolucionarnega gibanja v Verdu in Bistri. Vsi štirje so tesno povezani z začetki vstaje v teh krajih. Zanimivi so njihovi spomini predvsem na tiste dogodke, ki so se jim najbolj vtisnili v spomin.**

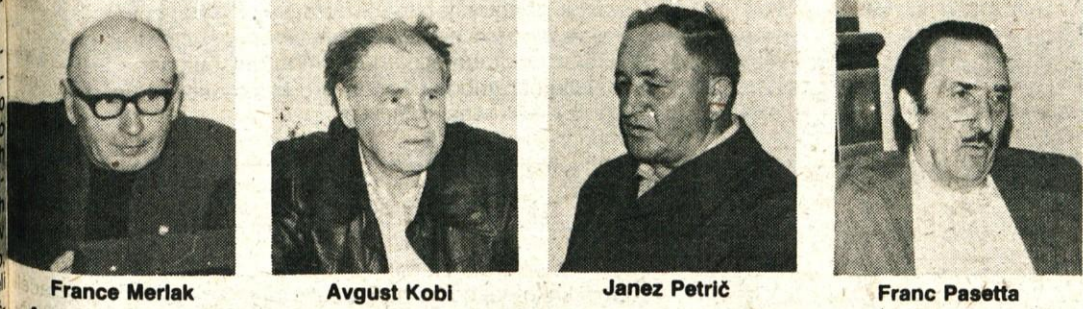
»Značilno za Verjane in Bistričane je sploh za vse tiste, ki so se uprli

trole Italijanov. Mislim, da je eden od pomembnih dejavnikov, da se je v Bistri kaj kmalu razvilo to gibanje, ravno Tone Gradišnik-Janoš, že predvojni komunist, ki je okrog sebe zbral skupino naprednih fantov. Tudi fantje z Verda smo se jim priključevali in smo bili kar precej z njimi. Ravno Janoš je bil tudi med tistimi, ki so po kapitulaciji začeli zbirati orožje in ga prinašali v skrivališče na Galetovi štali. Vsak kotiček v tej štali je zelo dobro poznal, saj je pri Galetu

ne. Tone Vidmar-Luka je tistega večera nekajkrat ustrelil s puško. Italijani so slišali strelje in kmalu pretaknili vso vas. Toda Luka jih je preliščil. Ko so ga iskali in so že stopili v hišo, je pred vhodna vrata vrgel bombo in jim ušel. Naslednji dan je prišel k partizanom. France Pasetta se spominja, kako je tedaj povsem po Lukovo, ko so ga vprašali, zakaj je prišel, odgovoril: »Sinoči sem v Verdu zabil nekaj šusov, pa so me začeli preganjati in sedaj sem tukaj.«



Vrhničani, predvsem France Popit, so bili že pred vojno tesno povezani s SKOJ organizacijo v Ljubljani. Maja 1941. leta pa je organiziral skupen skojevski izlet Vrhničanov in Ljubljancev v Peko pri Borovnici. Z Vrhnike so se ga udeležili: Andrej Verbič, Franc Pasetta, Turk Janez, Turk Jože in France Popit. Na fotografiji — Vrhničani: 1. z leve je Turk Janez, 6. z leve, ki sedi na skali in drži na palici rdeč pulover kot zastavo, je Franc Pasetta, zadnji na desni s klobukom je Verbič Andrej. Izlet pa je fotografiral France Popit.



France Merlak, Avgust Kobi, Janez Petrič, Franc Pasetta

okupatorju je, da so bili pretežno proletarci. Bili so delavci, proletarci z nizkimi plačili, med njimi skorajda nobenega, ki bi imel tako malo denarja, da bi lahko brezskrbno živel. Njude so si želeli nekoliko boljše življenje,« se spominja Avgust Kobi. »Janez Petrič pa se še dobro spominja otvoritve zadrudne žage na Ljubljanskem vrhu. »Kmetje so to žago ustanovili leta 1936 in se tako poskušali zoperstaviti izkoriščanju kapitalistov. Ravno ta žaga je predvajala borbo proti kapitalizmu in ravno Franc Fortuna je bil eden od tistih kmetov ustanoviteljev te žage, ki je najbolj poudarjal boj proti kapitalizmu. Že takrat je govoril, da ne samo žago, ampak da bodo tudi fabrike (ustvarno) delavci imeli enkrat v rokah. To je tedaj v naših ušesih nekakšno čudno zvenelo. Nismo si mogli tega predstavljati. Spomnim se dobro, ko mi je na otvoritvi žage neki kmet iz Čerknice dejal: — Kaj je vse v redu, da bo žaga, samo ne bi bila na komunistični podlagi. — Kje pa, — sem mu odgovoril, — žaga ni ustanovljena na nobeni komunistični osnovi. — On pa je odgovoril: — Ja, ja, je. — Hočem reči to, da se nam takrat še sanjalo ni, kaj v komunizmu pomeni. Hoteli smo namreč le tisto, kar smo si s svojim delom zaslužili.«

»V Bistri so bile večinoma delavske družine. Imeli smo le trdo proletarsko življenje. Kar nekako bolj zase smo se držali. Fantje nismo preveč hodili na na Vrhniko niti v Borovnico, saj smo se ob sobotah zvečer zbrali v gostini v Bistri. Skoraj vsako soboto bil z nami tudi nek novinar z Vrhniko in skupaj smo »predebatirali«, kar je bilo zunanepolitična situacija. Vse bile nekatere države že okupirane, nam je ravno ta novinar razlagal mednarodni položaj. Slutili smo, da se bo tudi pri nas nekaj zgodilo, pa smo prvič zagledali Italijane, smo šele zares spoznali, da se nam približuje nekaj težkega. Spomnim se, da so kmalu začeli v našo hišo, k bratoma, prihajati France Popit, France Pasetta in drugi komunisti z Vrhniko iz Borovnice. Okupacijska oblast je začela preganjati vse napredne ljudi in ti fantje — med njimi tudi moja brata — so spoznali, da se bo treba tesno postaviti proti okupatorju. Nekatere med njimi so se morali že kaj kmalu zateči v oddaljene kraje, v gozd, kjer so bili varnejši,« se tistih dni spominja France Merlak.

Kje so vzroki, da je bilo že takoj leta 1941 v Bistri tako razvito revolucionarno gibanje? Franc Pasetta razmišlja: »Zdi se mi, da se je v Bistri že leta 1941 tako zelo razvil odpor proti okupatorju predvsem zaradi geografskega položaja te vasi. Leži namreč med dvema središčema, med Vrhniko in Borovnico, kjer je bilo lahko delovati zaradi poostre kon-

delal. S Francetom Popitom sta ugovarjala, da bi bilo ravno to skrivališče najprimernejše, da bi tudi orožje in municijo, ki so ga nabrali na Vrhniko in v Verdu, skrili tja. Vrhnika je bila preveč zastražena, da bi lahko to orožje spravili v varen in primeren kraj. Tam pa je le bilo malo lažje. Spominjam se, kako smo štirje fantje z Verda vozili na kolesih cele zaboje municije. Seveda, dali smo jih v vreče in tako brez vsakih težav prišli mimo italijanskih straž.

Najbolj pa se mi je vtisnil v spomin dogodek pod žago v Bistri. Še danes je pred mano slika, živa slika, kako se ljudje pripravljajo na upor. Vso municijo in orožje, ki je bilo v vrečah in zabojih skrito po Galetovi štali, smo znesli na kup. Vse smo dobro podmazali in nato sortirali. Še prej pa smo orožje preizkusili in ga očistili. Da se ni preveč slišalo streljanja, smo cevi porinjili kar v žaganje, da je zadušilo pok.«

Kako in zakaj pa so začeli odhajati v partizane?

»Živo imam pred očmi, kako smo se 22. junija zvečer, ko je bila napadena Sovjetska zveza, spontano sešli na Drči. Naslednji dan pa so me Italijani doma že iskali, vendar sem se jim izognil in s kolesom pobegnil v Borovnico. Popit pa je še isti večer odšel v Ljubljano po stališča za naše nadaljnje ravnanje. Torej vsi, ki so pričakovali, da jih bodo aretirali, so se pač morali nekam umakniti. Kam drugam kot v partizane? Tisti, ki so se pa počutili še dokaj varne, so še vedno ostajali doma in delali na terenu. Tudi Andrej Verbič je bil prisiljen oditi v partizane, ko je zvedel, da je na spisku za aretacijo.

Pri tem pa je zanimivo, da so nas izdajali domači ljudje. Kako neki bi lahko Italijani vedeli, kdo je že pred vojno delal v naprednem delavskem gibanju in kdo jim je nevaren,« zaključuje Franc Pasetta.

France Merlak pa se spominja, kako je bilo takrat, ko so Italijani ujeli Pasetto, ki so ga pozneje sicer izpustili zaradi pomanjkanja dokazov. »Ljudje v Bistri so bili kar malo poparjeni. Našel se je tudi nekdo, ki je mislil povsem drugače in med ljudmi začel govoriti, da ga bodo ustrelili, češ, kaj pa hočejo drugega storiti z njimi, najbolje, da komuniste ustrelje. Celo govoril je, da jih imajo še nekaj za poloviti, potem bo pa že mir. Bistričani so mislili pa povsem drugače, sočustvovali so z njim.

Izredno se mi je vtisnilo v spomin tudi prvo srečanje s partizani. Samotorska četa je prišla v Bisto, da prenese municijo in razstrelivo za miniranje preserskega mostu. Ustavili so se pod našim kozolcem. Tedaj je praktično cela Bistra poskrbela, da so dobili večerjo.«

Dogodek, ki je izredno odmeval v Verdu, je bil Lukov odhod v partiza-

SEPTEMBRA 1939 — je bila v Borovnici formirana celica KPS, v katero je ob formiranju vključen tudi TONE GRADIŠNIK-JANOŠ iz Bistre;

MAJ 1941 — Izlet vrhniških in ljubljanskih skojevcev v Peko pri Borovnici; Iz Verda so bili TURK JANEZ in JOŽE in PASETTA FRANC iz Mirk. (Poleg njih še Popit Franc in Verbič Andrej z Vrhniko.)

MAJ—JUNIJ 1941 — Navedeni in drugi mladinci z Verda in Mirk pod vodstvom Popita zbirajo orožje največ po obrambni liniji (Rupnikovi) med Vrhniko in Logatcem, po kraških jamah in luknjah v okolici Verda in Mirk in na Vrhniko; najprej je zbrano orožje in municija skrita v Retovju, sredi junija pa prenešeno v Bisto.

V istem pasu pod vodstvom ANTONA GRADIŠNIKA Bistriški fantje zbirajo orožje v Bistri, Borovnici in na Ljubljanskem vrhu. Orožje je prenešeno v Bisto.

JUNIJ 1941 — Sredi junija, ko je glavna kampanja zbiranja orožja šla h koncu, je vse orožje, ki je zbrano na območju Verda, Vrhniko, Bistre in Dola, skoncentrirano na podstrežju Galetovih hlevov v senju. Kmalu za tem je pod Galetovo žago v Bistri organiziran prvi vojaški pregled orožja. Tu so se zbrali Popit Franc, Tone Gradišnik, Pasetta Franc, Avgust Merlak, Franc Rihar, Avgust Tomažin, Ciril Gabrovšek, Franc Babšek ter Vinko Kržič, Janez Turk in Vidmar Anton-Mačkov iz Verda. Orožje in municija je s senika odnešeno pod žago. Bilo je precej pušk, nekoliko puško-mitraljezov, en težki mitraljez, nekaj pištol, na desetine zabojev municije, nekaj zabojev bomb, vse do eksplozivov, električnih vžigalnikov za miniranje in drugega vojaškega materiala. Sumljivo orožje je preizkušeno s strelom v žaganje. Težki mitraljez pa je Avgust Merlak postavil v dolinico ob mostu čez rečko Bisto in dal par kratkih rafalov. Orožje je očiščeno, podmazano in zapakirano, municija in bombe sortirane in zložene po zabojih in na koncu vse vrnjeno na senike Galetovih štali.

23. JUNIJA 1941 — Dan po napadu Nemčije na Sovjetsko Zvezo (22. 6. 1941) Italijani poskušajo aretirati poleg Popit Franc iz Vrhniko tudi PASETTA FRANCA in izvršijo pri njem doma na Mirkah št. 12 hišno preizkavo. Imenovani se je umaknil v ilegalo.

Da bi pobegnili pred eventualno aretacijo, drugi dan mladinska skupina iz Mirk-Verda — Pasetta Franc, Tone Vidmar-Mačkov, Turk Jože in Janez odidejo v ilegalo, »v partizane« v Žlebe pod Ljubljanski vrh, kjer si postavijo šotor. Oboroženi so. Po kontaktu s Popitom, po nekaj dneh, se skupina vrne domov, razen Pasette, ki je odšel v ilegalo v Borovnico in na Kremenec pri Luči. Za ostale namreč ni bilo nevarno, da jih aretirajo.

DRUGA POLOVICA JUNIJA — Štrajk v kamnolomu na postaji Verd. Tu se je pripravil gramoz in kamen za obnovo Štampetovega in Dolskega mostu. Te dni je bila zamenjava dinarjev za lire, in to tako, da je vrednost mezd delavcev padla za celo tretjino. Pod vplivom borovniških članov partije in SKOJ-ovcev iz Verda je po štrajku na viaduktu v Borovnici in na Španovem mostu nad Dolom organiziran štrajk v kamnolomu na postaji Verd, ki je trajal dva, po nekkih podatkih tri dni. Štrajk se ni končal, dokler Italijani niso delno sprejeli pogoje stavekajočih. O štrajku je pisal tudi »Slovenski poročevalec«.

8. ALI PA 9. JULIJA 1941 — V Ljubljani se na javki pri Kovaču na Karlovski cesti, tedaj poznani javki Igelceve, sestaneta Popit in Pasetta, kateri sprejme navodila, da se na območju Vrhniko in Borovnice začne s formiranjem partizanske enote. Pasetta se po teh navodilih oglasi pri Gradišnik Tonetu in Avgustu Merlaku v Bistri, od koder dobi stik z ostalimi, ki so tedaj že bili pripravljani, da gredo v partizane. (Verbič Andrej z Vrhniko, Turk Janez z Verda, Turk Jože z Verda, Vidmar Anton-Mačkov z Verda, Mlinar Ciril z Verda.)

10. ALI PA 11. JULIJ 1941 — V Bistri pri Merlaku se najdeta PASETTA FRANC-MAKS in VERBIČ ANDREJ, oborožena s puško-mitraljezom »Šoš«. Imata eno puško, dve pištoli, 10 okvirjev za puško-mitraljez in nosita zaboj municije bivše jugoslovanske vojske, odideta čez železnico nad Bisto in postavita prvo začasno partizansko taborišče na obronku Lipovca.

13. JULIJA 1941 — Na dogovorjeni javki »pri Češnjici« se priključijo še TURK JANEZ iz Verda, TURK JOŽE iz Verda in TONE VIDMAR-MAČKOV iz Verda.

11.—13. JULIJA 1941 — Prve aretacije na Vrhniko in Verdu. Povezano z prihodom Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino Graziolli na Vrhniko, 13. julija 1941, okupator prve aretacije. V Verdu so iskali TURK JANEZA, MLINAR CIRILA in TONETA VIDMARJA-MAČKOVEGA in še nekatere. Trije so delali v kamnolomu Verd, pa jih je Turk Ivana pravočasno obvestila, da jih iščejo karabinjerji. Pobegnili so iz kamnoloma in se drugi dan javili na javki in priključili pratizanom. Zveza z MLINARJEM CIRILOM ni dobro funkcionirala, pa je odšel v ilegalo k Zalarjevim na Goro na Bloški planoti in se povezal s Šolsko četo v Zali.

JULIJ — OKTOBER 1941 — Bistra, posebno Merlakova hiša, postane glavna javka in baza za zvezo z nastajajočo borovniško četo, ki se je po nekaj dneh iz Lipovca preselila in postavila taborišče na Malem Jesenovcu. Zveze so bile tudi pri Turkovih in Opeka Mariji v Verdu, a posamezni kontakti pa še pri drugih hišah, in posameznikih.

AVGUST 1941 — Na Dolu osnovana partijska celica, ki jo je vodil Gradišnik Tone-Janoš, pozneje so vključeni še Avgust Merlak in Franc Rihar iz Bistre.

11. AVGUSTA 1941 — TONE VIDMAR-LUKA, v središču Verda, pred gostilno »Pri Francelju« demonstrativno strelja z puško. Potem pa je vrgel še dve bombi, ko so Italijani začeli preplah. Priključil se je partizanom na Malem Jesenovcu.

18. AVGUSTA 1941 — Prva partizanska akcija na območju Verda. Pri železniški postaji Verd so borci borovniške čete posekali telefonske in telegrafске zveze na železnici.

22. AVGUSTA 1941 — V partizansko taborišče na Malem Jesenovcu pride prva skupina iz Ljubljane, med njimi je poslan za komandirja čete BRACIČ MIRKO; komisar je bil TONE ZALAR-ZAN iz Borovnice. Četa je tedaj imela 10 borcev, med njimi 4 Verjani.: TONE VIDMAR-LUKA, PASETTA FRANC-MAK, TONE VIDMAR-MAČKOV in TURK JANEZ-PAVLE.

31. AVGUST — 1. SEPTEMBER 1941 — V tej noči je bila prva oborožena praksa med partizani in okupatorjem na območju Verda. TONE

## Kronologija dogodkov leta 1941

VIDMAR-LUKA je ponoči pri prehodu čez železniško progo nad Podgoro odnosno Bisto naletel na italijansko patruljo, oddal na njih nekaj strelav iz svoje mavzerice in vrgel tri bombe. Patrulja je panično pobegnila proti postaji Verd. Pri poročilu o tem napadu je komandant italijanskega korpusa general Robotti zapisal: »Lepo se nam obeta!«

Par ur za njim pa je na istem mestu poskušal prečkati železniško progo partizan PASETTA FRANC-MAKS, ki se je vračal s sestanka v Bistri in upadel v okupatorsko zasedo, kjer so ga ujeli.

1.—2. SEPTEMBRA 1941 — Partizani Borovniške čete se z Malega Jesenovca selijo v bližino Kožljeka, kjer si postavijo novo taborišče.

POLETI 1941 — V Verdu nastajajo prve organizacije OF. Že od nastanka Osvobodilne Fronte ima Furjan Franc z Verda stike z Alešem Stanovnikom iz Ljubljane, ki je bil pri ustanavljanju Profitašistične, nekaj pozneje Osvobodilne Fronte 27. aprila 1941. Zadrudno gibanje, žaga na Verdu, postanejo del OF gibanja. V Verdu se začne širše zbirati hrana za partizane.

PRVE DNI SEPTEMBRA 1941 — Borovniška četa ojačena z 8 borci iz Mokrske čete in v sodelovanju z OF organizacijo na železnici poskuša nad Verdom ustaviti vlak in ga s pospeškom pognati čez Borovniški vijadukt z namenom, da ga poruši. Ker je bil zaustavljen napačni vlak, akcija ni uspela.

PRVE DNI OKTOBRA 1941 — Prva hajka Italijanov na Ljubljanski vrh. Karih 8—10 kamionov vojakov in karabinerjev pride do »Češnjice«, presretajo območje ob »vojaški cesti« in se vrnejo brez rezultata.

OKTOBER 1941 — Nastanek OF organizacije v Bistri. Za območje Bistra-Dol-Laze osnovna skojevska organizacija. Iz Bistre vključena Gradišnik Tonča-Tota.

29. OKTOBRA 1941 — Na Osredku pri Sv. Vidu — sedaj Žilice — v borbi Borovniške čete z mnogo močnejšimi okupatorskimi silami je padel prvi partizan iz Verda VIDMAR (Antona) ANTON, po domače MAČKOV iz Verda št. 78, rojen 24. 7. 1920, delavec, pred vojno aktivist v Esperantskem društvu Vrhniko, v naprednih sindikatih in v Društvu kmečkih fantov in deklet, bil partizan od 13. julija 1941.

1. NOVEMBRA 1941 — Na Galetove senike v Bistri pride skupina partizanov Borovniške čete, ki se je zaradi težke zime časovno vrnila v dolino. S pomočjo Gradišnik Toneta-Janoša, Merlak Avgusta in Toneta VIDMARJA-LUKE, ki je skupino vodil, napravijo globoko v senu bunker. Tu so se zadrževali do 5. decembra 1941, ko so po akciji na preserski most odšli ponovno na Kožljek v obnovljeno partizansko enoto.

(OKROG) 20. NOVEMBRA 1941 — TONE VIDMAR-LUKA in MERLAK JOŽE-MILAN kontaktirata za Storževim gričem nad Vrhniko s Samotorsko četo in jo preko Ljubljanskega vrha pripeljeta v Bisto, kjer se je ta večer zadrževala na Galetovih hlevih. Četa je prispela, da bi izvršila akcijo na preserski most, ali razstrelivo še ni bilo zbrano. Odbor OF v Bistri organizira večerjo za vso četo, ki so jo pripravljale bistriške aktivistke: Marija, Karolina in Ivanka Gradišnik, Franca Rihar, Tončka Kržič, Tončka Gantar, Frančiška Merlak in druge. Četa se je vrnila v Dolomite.

20.—30. NOVEMBER 1941 — Partizani borovniške čete in bistriški aktivisti po nalogu Popita organizirajo prenos eksploziva za rušenje preserskega mostu. Tone Vidmar-Luka, Polde Gradišnik, Franc Rihar, Miha Rihar, Jože Merlak, Avgust Merlak, Vinko Kržič in Tone Gradišnik-Janoš, prenašajo eksploziv iz Krimskih gozdov in ga del skrijejo na »Jurjevem« kozolcu, drugi del pa je prenešen v Bisto, kjer so ga minerski strokovnjaki iz Ljubljane prepakirali. Pri prenosu so pomagali tudi aktivisti iz »Faškarije«. Ko je bil eksploziv pripravljen, je to javljeno Samotorski četi.

KONEC NOVEMBRA 1941 — Okupator preizkuje Galetove senike v Bistri. Prišli so z dolgimi železnimi palicami in policijskimi psi in prebadali seno, vendar pa je partizanska skupina in orožje bilo tako globoko in dobro zadelano, da jih niti psi niso izvohali.

30. NOVEMBER 1941 — Nedelja — okupator je aretiral 8—10 moških v Bistri na podlagi anonimne ovadbe, ki je bila poslana iz Bistre karabinerjem v Borovnico. Na karabinjerski postaji so fantom zagrozili, da jih bodo takoj pozaprli, če bi se kaj pripetilo in naj pazijo, kaj počnejo. Po opozorilu so jih spustili.

Isti dan TONE GRADIŠNIK-JANOŠ, FRANC BABŠEK, AVGUST MERLAK in še nekateri bistriški fantje prenesejo večino orožja in municije iz Galetovih senikov v Tomaževo brezno, da bi bilo na varnem.

4.—5. DECEMBRA 1941 — Samotorska četa, kateri so se priključile skupine iz Ljubljane in skupina borcev borovniške čete, ki se je nahajala v Bistri, porušijo železniški most čez Ljubljaničico pri Preserju.

5.—10. DECEMBRA 1941 — Borci borovniške čete in novi borci iz Bistre odidejo nazaj v partizane na Kožljek in se priključijo nastajajoči Kožleški četi: TONE VIDMAR-LUKA, TURK JANEZ-PAVLE iz Verda, MERLAK JOŽE, MERLAK AVGUST, PIVK FRANC in GRADIŠNIK TONE-JANOŠ iz Bistre, CIRIL MLINAR-JOŽE z Verda pa se jim priključi iz Gore.

5. DECEMBER 1941 — Začetek masovnih aretacij, ki jih je okupator izvršil na območju Bistre, Borovnice, delno Verda; masovne aretacije so se obnovile 8. decembra in še 11. januarja 1942.

Okupator je v tem času aretiral 89 ljudi, od tega jih je kasneje 18 spustil, dva pa sta pobegnila. Iz Bistre in z Verda je bilo aretiranih 20 ljudi.

14. DECEMBRA 1941 — V Verdu je likvidiran izdajalec VEJAR PAVLE in njegova žena MARIJA (po domače Kozlov), ki je izdajal okupatorju aktiviste in sodelavce OF.

15. DECEMBRA 1941 — Izvršeno več aretacij v Verdu in Mirkah.

22. DECEMBRA 1941 — Okupatorski vojski so v Verdu na domu iskali PLEŠKO JANEZA, (ki ga je Vejar izdal, da dela za OF). Hotel je karabinerjem pobegniti, ali so ga opazili in ustrelili. Nato so ga prebodli še z bajonetom.

25. DECEMBRA 1941 — V Bistri je okupator na osnovi izdaje obkolil Galetovo kovačijo, nad katero je stanovala Gradišnik Ivanka, h kateri sta ta večer prišla partizana Anton Gradišnik-Janoš in Avgust Merlak, oba iz Bistre. V težki borbi je bil Merlak Avgust pri begu težko ranjen in utonil v Bistri. Gradišnik Tone-Janoš pa je uspel pobegniti.

Podatke za kronologijo zbral PASETTA FRANC



Hlev v Bistri, kjer je bil bunker in kjer je bilo skrito orožje.



FRANC FURLAN — STAROSTA VERDSKIH  
GLEDALIŠNIKOV

## Na gledaliških deskah že pred I. svetovno vojno

Letos bo Franc Furlan iz Verda dopolnil 86 let. Nihče mu tega ne bi prisodil, saj je še vedno živahen, zgovoren in njegovim spominom, ki segajo vse tja do začetka tega stoletja, ni ne konca ne kraja. Toliko je stvari, ki so ga zanimale in ki jih je počel, da mu je prav prijetno prisluhniti.

»Telovadil sem, sestanke vodil, igre sem postavil na gledališki oder, igral sem.« pripoveduje. Ob vsem tem pa ni zanemaril kmetije, ki mu je bila vedno edini vir preživljanja.

Prvič je stopil na gledališke deske že pred 1. svetovno vojno, ko je skupino vodil Leopold Turšič, po letu 1918 pa se je tudi sam lotil režiranja.

»Profesor Koblar je bil takrat glavni kritik pri Slovincu. Cele strani kritik je pisal in to sem jaz vestno prebral in se učil, potem sem pa prišel z igricami. Prva moja igra so bili Tihotapci, pozneje pa sem spravil na oder vse Finžgarjeve igre, tudi po večkrat. Divjega lovca smo igrali v Matjaževki na prostem. Tako primerne prostora ne najdete več. Postavili smo celo vas, cerkev, Rihtrarjevo in Lisjakovo hišo. Divji lovci so se zbrali na planini, precej viško in čim više so bili, bolje se je slišalo. Na kraju pa je bila siva skala, ki so jo od spodaj zakrivale smreke. Nazadnje pride Janez tja gor: 'Tega nisem storil jaz, bog mi je priča.' Pravi, nato pa pade, pod odrom pa so ga fantje ujeli na roke. Kdor je tisto videl, še danes ne more pozabiti. Iz Ljubljane smo dobili dva žarometa in v prvem dejanju, ko je večer in luna, smo jih kar z zelenim papirjem oblekli. zraven pa smo imeli še zbor fantov, deset ali enajst jih je bilo, in smo kar pol koncerta priredili. Seveda ni Divji lovec nič posebnega, je pa slikovit in tako bogat izrekov, ki jih samo Finžgar zna povedati. Čez nekaj let sem postavil na oder Tolstojev Moč teme in tudi ta se mi je posrečila. Suhadolnikov Stanko nam je skednje narisal tako, da so dejali, da je, kot bi bilo zares. Prišel pa sem v spor z dekanom. Ni nam hotel dvorane dati. Odšel sem v Blatno Brezovico in si tam zagotovil dvorano, on pa je šel po hišah, da bi matere, ki so hodile k maši in še popoldne k večernicam, dekletom prepovedale sodelovanje. Moja žena je takrat bila še dekle, njena mati pa je dekanu zabrusila: 'Saj so zadosti stare, kar naj same premislijo.' Ko je videl, da ni nič dosegljivo, pa je dekleta javno s prižnice izključeval iz Marijine družbe. V ponedeljek pa mu je moja sestra, ki je bila šepetalka in ni bila napisana na vabilu, pisala: Prosim, gospod dekan, da še mene izključite iz Marijine družbe. Jaz tudi sodelujem pri Moč teme.

Tisto nedeljo, preden smo igrali, sem se srečal z Zabretom, ki je bil pevovodja in tajnik pri škofu v Ljubljani, prav pred rokodelskim domom. Povedal sem mu, da sem prišel z dekanom v spor, ker meni, da je to nemoralna igra. Zabret pa se je samo ozrl gor na plakat rokodelcev, ki so igrali Ljubezni in morja valovi, in dejal: 'Če bi govorili o nemoralnosti, potem je nemoralna ta igra ne pa Moč teme. Dekan pa je bil predsednik rokodelcev. Tisti dan, ko smo igrali v Blatni Brezovici, je deževalo, dvorana pa je bila nabit polna. Kaj ne bi bila, ko nam je pa takšno reklamo delal s prižnice. Pa sem duhovnike prav tako spoštoval kot vsakega človeka, če je bil človek. Če je bil baraba, sem se pa zbil z njim do konca.'

Veliko je bilo še del, ki jih je za oder pripravil ali pa sodeloval v njih Markovčev očka. Igrali so Shakespeara, Ibsna, Hauptmanna, Strindberga, Grillparzerja in seveda tudi Cankarja.

»Ko smo se odločili za Hlapce, se je na Vrhniki govorilo: 'Ja, kdo bo pa Cankarja gledal?', pa je bila dvorana nabit polna in ljudje tako zbrani, prav neverjetno, po drugem dejanju pa so že na odprtem odru ploskali. Moram pa povedati, da smo Hlapce tudi dobro pripravili in to tako, kot je Cankar predvidel, ne pa, kot si danes dovoljujejo, da ga popravljajo. Cankar ni dovolil nobenega popravka, niti vejice, Res, niti vejice ne smeš pozabiti pri Cankarju, že ne zveni tako, kot bi moralo.

»Navdušenje, ki je ob tem delu prežemalo mlade amatere, si sredi današnjega stehzniranelega sveta verjetno le težko predstavljamo. Delo na kmetiji je zahtevno, terja celega človeka, pa se je kljub temu še našel čas za delo v gledališču, pri pevskem zboru, pri telovadnem društvu.

»Veste, dostikrat se sam čudim, kako sem to zmogel. Vloge sem se učil tako, da sem se vsak stavek iz glave navadil. Potem sem pa vsak dan tekst samo še prebral, pa je šlo, nikoli nisem prišel v zadrego. Hlapce pa smo delali s takšno ljubeznijo, da sem igralcu, ko sem ga srečal sredi poti, citiral kakšen stavek, pa mi je gladko nadaljeval, in kakšen ansambel je bil to. Nikakršne deklaracije nisi zasledil, vse je šlo tako naravno, kot bi bilo zares, tudi prav steglo smo se na odru.

Tudi za delo mlade gledališke skupine na Verdu se Franc Furlan zamera.

»Začetniki so še, a sem bil kar zadovoljen z njimi. Pred leti so me povabili, da sem hodil k njim, pa sem jim zmerom dopovedoval, da naj glasneje govorijo, kdo jih bo sicer slišal, a ljudje so na predstavi vse razumeli, le mene se je že naglušnost lotevala.

Mlademu Furlanu tudi poguma ni manjkalo. Skupaj s sovaščani je v težkih letih med obema vojnama ustanovil parno žago.

»Že deset let smo se pogovarjali, da bi potrebovali parno žago, ker žage ob vodi niso bile rentabilne. Poleti je le redko toliko vode, da so mogle žagati. Bili smo predrzni, saj smo se lotili dela prav takrat, ko je bil razglašen moratorij. Naši gospodarji so imeli dovolj denarja v hranilnicah, da bi naredili žago, a od svojih vlog niso mogli dobiti niti fیکا. Pa smo kljub temu pričeli delati in včasih sem dejal: 'Ravno tako bomo mi naredili to žago kot revež hišico.' In smo jo res. Proti koncu sem pustil še knjižiti na neobremenjeno posestev za 200.000 din. V enem letu smo postavili žago in pričeli delati, lesne trigovce pa smo gonili s cenami kot hudič polhe. V treh letih smo povrnilo dolgove, tudi dolg na mojem posestvu. Prvim maloštevilnim delničarjem pa se je v treh letih pridružilo kar še 400.'

Nadalje razpreda Markovčev očka spomine na mlekarino, ki je v času, ko jo je on vodil, dobila nove hladilne naprave, ki so brez okvar služile do pred nekaj leti in spominja se, kar so mu pripovedovali o slikarju Jožefu Petkovškem, ki je bil včasih njihov sosed in ki mu je šla kmetija po zlu, ker jo je zanemaril.

»On ni bil nič več kmet, če pa na kmetiji ni kmeta, potem je kmetije konec. Samo kmečki žulji jo obdržijo, drugače je nemogoče. Bili so časi, ko je bila lakota, ko ni bilo krompirja, ko je bila kuga, ko je šla merična leha za hlebec kruha, ker je bila takšna lakota, a važno je to, da nista revščina ni spodenala nobene kmetije. Ko pa je tu mimo nas stekla južna železnica, so špekulanti zaslužili denar in polovica vasi je odšla.

Nekaj otožnega je v tem premišljevanju Markovčevega očka, ljubezen do zemlje, danes že tako redka, veje iz njega. Sam je bil vedno kmet in tudi danes še kaj postori po kmetiji. In ni mu žal za vse, kar je počel.

»Človeku ne sme biti nikoli odveč, da bi storil kaj dobrega. To se vedno povrne.«

VIDA CURK

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ VRHNIKA

### Spored nedeljskih filmskih matinej do 31. 5. 81

- 5. 4. 81 »VELIKA ATRAKCIJA«, sovjetski dokumentarni cirkuški film
  - 12. 4. 81 »PASTIRCI«, slovenski film
  - 19. 4. 81 »LOV ZA ZLATOM«, ameriški celovečerni film s C. Chaplinom
  - 26. 4. 81 »ZADNJA DIRKA«, jugoslovanski film
  - 10. 5. 81 »SREČNA KEKEC«, slovenski film, 2. del
  - 17. 5. 81 »JUNAKI DISNEYLANDA«, ameriški film
  - 24. 5. 81 »SREČA NA VRVICI«, slovenski film
  - 31. 5. 81 »HERBIE ZNOVA TEKMUJE«, ameriški film
- VLJUDNO VABLJENI!

# Cankarjev revolucionarni duh

Ko danes še vedno z veseljem prebiramo poetične Cankarjeve besede, pogosto pozabimo na tisto plat njegovega dela, ki danes ni več tako aktualna, ki pa je v prvih desetletjih tega stoletja pomenila pravi kažipot slovenskemu narodu. To je bilo njegovo politično delovanje, tisto najbolj neposredno, ko je leta 1907 kandidiral na listi socialno demokratske stranke, pa tudi tisto, ki ga v bolj ali manj prikriti obliki kažejo njegovi leposlovnih teksti. Zato ni čudno, da se je mladina v grozečih letih tik pred izbruhom 2. svetovne vojne zatekala k njegovim mislim in ji je njegovo ime bilo simbol svobode in demokracije.

O tem, kako so mladinci v Šoštanju 16. septembra leta 1938 s slovesno akademijo obeležili 20-letnico pisateljeve smrti — ob tej priložnosti so tudi odigrali dramatisiranega Hlapca Jerneja, je 10 dni pozneje pisal pesnik Karel Destovnik svojemu prijatelju Konstantinu Naitgalu:

»Čestital si mi na uspehu, ki je bil zares odličen. Hvala! Pa tudi materialno. Dobili smo namreč pri prostovoljnih prispevkih 600 din. To pa brez prodajanja slik Cankarja, ki so prišle šele v ponedeljek, pa jih seveda nisem mogel prevzeti. Prosim Te, da greš do dotične tiskarne in ji poveš, kar ji gre. Praviš, da si bral v Slovenskem narodu o akademiji. Prav. Vsega pa gotovo niso razumel, vsaj tistega o predigri ne. Bilo je

namreč takole. Prireditev smo pravilno prijavili na srez. Srez pa ni vse do dneva prireditve ni poslal prepovedi, torej je prireditev dovoljen. Pripravili smo se nanjo z vsvo resnostjo. A pred samo predstavo nam komandir orožniške stanice, na lastno pest, prepoved prireditve. Torej bi se naj prireditev ne vršila. Prosili smo komandirja, naj nam vljudno pove, da se akademija ne vrši in zakaj se ne vrši. Rekli so mu, naj prepoved sporoči ljudem, ki so željno pričakovali proslavo, krat zbrani popolnoma točno. Ker kom. ni hotel tega izvršiti, je šel pred ljudi Biba in jim povedal, za kaj se stvar ne more vršiti. Sledili so vzkliki »Dol z diktatoru, živel Cankar, fuj komandir«, pri vzklikanju pa bila udeležena vsa dvorana. Ker pa se komandir ni hotel s niti se odstraniti, mu je Biba rekel: Ali so prišli in plačali ljudje zato, da gledajo vas ali nas. Sledil je buren smeh in žvižganje. Biba je pričel govoriti. Komandir ga je nato trikrat prekinil, a ljudstvo je spontano zahtevalo nadaljevanje programa, češ pa nas sodite, če bo kaj. Biba je povedal ljudem: »Hoteli so proslavo Cank., torej jo imejte.« In komandir: »Čujte ljudstvo, njegov glas pa je več, kakor glas postave.« Nato komandir s svojim orožniškim spremstvom odšel, češ jaz vam bom pokazal. Rekel je, da bo naredil svoje. In res, čez par dni smo imeli hišne preiskave. Prizadetih nas je bilo kakih sedem. Pri katerih nikjer niso našli kaj obremenilnega.«

njem galerije zraven Cankarjeve knjižnice, ki nosi ime po njegovi najboljši doma, njegova rojstna hiša na Verdu pa niti obeležja nima. VIDA CURK

## Seminar za organizatorje kulture v OZD občine Vrhnika

Na Vrhniki je kulturna ponudba precejšnja, saj kontinuirano potekajo »kulturnih petkov«, likovne razstave, filmsko gledališče in predstavitev domačih in gostujočih ljubiteljskih skupin, pa tudi kulturna srečanja, ki so namenjena delovnim ljudem iz drugega govornega področja. Velikokrat je odziv prejemal, čeprav je program pester in vnaprej pripravljen za celo sezono. Vemo, plakate večinoma bero le tisti, ki iščejo določeno informacijo, zato je potrebno veliko več narediti na področju kulturne animacije.

Občinski sindikalni svet Vrhnika in Zveza kulturnih organizacij Vrhnika sta mesecu aprilu pripravila seminar za organizatorje kulture v OZD. Udeležilo se ga je 16 predstavnikov iz 13-ih delovnih enot (od 50-ih): Dom upokojenčev Liko-Borovnica, Liko-Verd, OŠ Borovnica, Iskra-Antene, Fenolit, Kamnolovo, Verd, Komunalno podjetje Vrhnika, Vzgojnovarstveni zavod, Obrtni center IUV-Unjarna, Hotel Mantova, Kovinarska Vrhnika.

Seminar je bil celodnevno. Udeleženci so se seznanili z vsebino, oblikami metodami kulturne animacije v OZD, z obveščanjem in s propagando za letošnje prireditve ter z literaturo za organizatorje kulture. Predavanja so bila zanimiva in dobro pripravljena. Dragocene izkušnje o ugotavljanju kulturnih potreb in želja ter o načrtovanju kulturnega življenja delavcev v OZD je postreljala predavateljica iz Novega mesta, ki je že 10 let organizator kulture v varni zdravili »Krka«. V okviru seminarja so si udeleženci ogledali tudi Cankarjevo knjižnico, galerijo »Doma« (razstava slikarja Kreseta) in ga zaključili s obiskom v domu JLA, kjer je bila otvoritev razstave planinske fotografije JLA Čopa.

Seminar je dal zaokroženo podobo o kulturni animaciji, ki je prav gotovo tako pomembna kot načrtovanje drugih delovnih nalog, saj dobri odnosi med ljudmi doprinašajo k večjim delovnim uspehom, različni in dobro pripravljene kulturne dogodki pa povečujejo občutek pripadnosti delovni sredini, kjer ljudje preživijo pretežni del vsakega dne.

## NOVOSTI V CANKARJEVI KNJIŽNICI

### STROKOVNE KNJIGE:

- Babič B.: Ljudje in boji na Kozari
- Bazin G.: Barok in rokoko
- Bizjak I.: Slikarica o človeku
- Blažević J.: Bez alternative
- Blažević J.: Mač, a ne mir
- Blažević J.: Prepoznavanja
- Blažević J.: Suprotstavljanja
- Bronštejn J. N.: Matematični priročnik
- Bulat R.: Svjedočanstva iz Petrove gore
- Cook S.: Upoznajte medvede i pande
- Cook S.: Upoznajte okeanske dubine
- Cook S.: Upoznajte tajne pustinja
- Cook S.: Upoznajte život mrava
- Cook S.: Upoznajte život majmuna
- Fromm E.: Anatomija ljudske destruktivnosti. I. II.
- Fromm E.: Autoritet i porodica
- Fromm E.: Čovjek za sebe
- Fromm E.: Imati ili biti
- Fromm E.: Kriza psihoanalize
- Fromm E.: S one strane okova iluzije
- Fromm E.: Umijeće ljubavi
- Fromm E.: Veličina i granice Freudove misli
- Gavrilović M.: Ratni plamenovi raga Afrike
- Gippius S. O.: Cimnastika čutili
- Gliša M.: Prehrana
- Gregorić M.: Posavski muzej Brežice
- Gunston B.: Savremeni vojni avioni i helikopteri
- Gunston B.: Vodene rakete
- Hedgecoe J.: Vse o fotografiji
- Hegi G.: Alpska flora
- Hicks J. L.: Upoznajte svet ptica
- Hoffmann B.: Albert Einstein
- Hronologija radničkog pokreta i SKJ 1919—1941
- Humanizacija dela z vidika invalidnosti in zdrav. varstva Igra in igrača
- Ivanko S.: Raziskovanje in projektiranje organizacije
- Kahn H.: Slijedećih 200 godina
- Kavčič B.: Samoupravne delovne skupine
- Knightley P.: Prva žrtva
- Klaštarka V.: Sportski ribolov na rekama i jezerima
- Koledar pomembnih obletnic dogodkov in osebnosti naše pol. in kult. zgod.
- Korać I.: Organizacija federacije u soc. Jugoslaviji 1943—1978
- Koškin N. I.: Priročnik elementarne fizike
- Krader L.: Etnologija in antropologija u Marxa
- Kralj J.: Finančno upravljanje OZD
- Lippard L. R.: Pop art
- Lucie-Smith E.: Erotizam u umetnosti zapada
- Makarović G.: Slovenska ljudska umetnost
- Marinko M.: Izbrana dela
- Možina S.: Delo poslovnoga delavca
- Mušić M.: Jože Plečnik
- Nashe nebo 1981

Osolnik B.: Nova mednarodna informacijsko-komunikacijska ureditev

Prosen M.: Utinki iz astronomije

Read H.: Istorija moderne skulpture

Ribičić C.: Izvršni svet v delegatskem sistemu

Saidy A.: Svijet šaha

Savage G.: Unutrašnja dekoracija

Shawcross W.: Usputna predstava

Sinclair A.: Jack

Spolin V.: Improvizacijske vaje

Sterle J.: Pisma iz Havane

Svácov V.: Temelji dramaturgije

Turk I.: Izkazovanje in presojanje rezultatov poslovanja OZD

Turk I.: Stroškovno računovodstvo

Usmernjeno izobraževanje

Weeks J.: Streljačko nožuranje

Zakon o temeljih varnosti cestnega prometa

### LEPOSLOVJE:

Mladinsko:

Golob B.: Drobne zgodbe

### Za odrasle:

Godina F.: Molčeci orkester

Kersnik J.: Rošlin in Verjanko

Krvina M.: Deklica s konji

Moškirič M.: Pri nas je vse v redu in druge humorske

Suhodolčan L.: Snežno znamenje

Škarja T.: Everest

Škucev literarni zborni

Potokar J.: Aiton

Srbski modernisti

Arrabal F.: Piknik na bojišču

Jovanović D.: Osvoboditev Skopja in druge gledališke igre

Lindgren A.: Pika Nogavička med svojimi

### Prevodi:

Čapek K.: Krakatit

Dalski K. Š.: Pod starimi strehami

Grass G.: List. I. II.

Greena G.: Človeški faktor

Herron S.: Ptič v lanskem gnezdu

Ludwig E.: Nil

Paretti S.: Maria Canossa

Pirandello L.: Pasja zvestoba

Rey P.: Noro poletje

Traven B.: General iz džungle

Traven B.: Most v džungli

Traven B.: Mrtvaška ladja

Traven B.: Obiralci bombaža

Traven B.: Upor obešencev

Traven B.: Zaklad Sierra Madre

Weiss D.: Harvey, nenavadni zdravnik

### V srbohrvatskem jeziku:

Erdman P.: Slom 79

Majdak Z.: Gadni parking

May K.: Oldo u srebrnom jezcu

May K.: Blago Surehand. I. II.

May K.: Sablast Liana Estacada

May K.: Sin lovca na medvjede

Norden P.: Salon Kitty

Tribuson G.: Snijeg u Heidelbergu



# Dolga in uspešna smučarska sezona 1980/81

Na začetku smučarske sezone smo si zastavili cilj, pridobiti nove smučarske kadre in spodbuditi množično smučanje, tako po KS kot tudi v našem smučarskem centru na Ulovki. K uresničitvi ciljev nam je pomagala tudi dolga in snegom bogata zima na domačem smučišču.

Smučarska sekcija in ZTKO sta v nadaljnjih zimskih sezonah organizirala smučarske tečaje, ki so bili številno obiskani, saj so bili med najcenejšimi. Poleg tega pa smo imeli tudi pohodanske tečaje smučanja v KS Prenov gric, Verd-Mirke, Vrhnika na proji, Idrijska cesta ter KS Borovnica. Taki tečaji imajo velike prednosti — so ceneni, v bližini bivališča otrok, mlajši imajo svoje otroke na očeh in omogočajo večjo domačnost. Torej tečaje tečajev še nadalje razvijati, saj smo dosegli to, da je bilo v tej sezoni zajetih preko 1000 tečajnikov. Kakšnega odziva nismo pričakovali, zato nam je primanjkovalo strokovno usposobljenih vadiateljev smučanja. Med počitnicami srednješolcev je bil organiziran tečaj za vodnike. Udeležilo se ga je 22 kandidatov, ki so tudi desetih dneh uspešno opravili teoretični in praktični del izpita. S temi novimi in pa preostalimi smučarskimi vadiitelji upamo, da bomo prihodnje sezono bolj pokrili potrebe, ki se kažejo pri vodenju in učenju smučanja. V zadnjem času ugotavljamo, da mlajši otroci — kot tudi odrasli — žele smučati in se žele vključiti v tečaje. Kakšnega odziva nismo pričakovali, zato nam je primanjkovalo strokovno usposobljenih tečajev za odrasle. Na tečajih vabilo, naj starši, ki žele vedeti, se podaja šola smučanja, prišlo na enodnevni tečaj na Ulovko, saj smo bili prijetno presenečeni, saj se zelo veliko odzvalo preko 20 staršev. V zelo kratkem programu so dobili osnovne oziroma napotke o šoli smučanja. V razgovoru so poudarili, da

6. Stojanovič Deša
10. Svete Damjana
12. Debevc Sonja
14. Svete Mojca
17. Kuhar Berta

- Mlajši pionirji:**
1. Kraševac Jernej
  2. Borvinšek Samo
  3. Rot Jure
  10. Gabrovšek Mirko
  14. Lončar Zoran
  16. Molek Aleš

- Starejše pionirke:**
1. Gostiša Vanda
  2. Verbič Barbara
  3. Barbo Barbara
  4. Ogrin Anita
  9. Japelj Janja

4. SK Logatec 48
5. SK Eta 28
6. SK Snežnik 25
7. SK Pivka 14

- Mlajše mladinke:**
1. SK Postojna 218
  2. SK Vrhnika 163
  3. SK Snežnik 38
  4. SK Logatec 19
  5. SK Rudar 5
  6. SK Eta —
  7. SK Pivka —

- Mlajši mladinci:**
1. SK Vrhnika 220
  2. SK Logatec 84
  3. SK Rudar 76
  4. SK Postojna 51
  5. SK Snežnik 9



Nekaj pionirjev, ki so letos tekmovali. Med njimi so tudi zmagovalci-manjkajo pa Darja Možina, Klemen Stojanovič, Barbara Varšek in Matjaž Bajc.

- Starejši pionirji:**
1. Hatlak Sašo
  2. Petermel Tomaž
  3. Bajc Matjaž
  6. Rijavec Marko
  7. Svete Marko
  8. Rot Uroš
  11. Mavec Aleš
  14. Konšek Aleš
  21. Svete Damjan

6. SK Pivka 1
  7. SK Eta —
- Starejše mladinke:**
1. SK Snežnik 127
  2. SK Postojna 95
  3. SK Vrhnika 78
  4. SK Logatec —
  - SK Pivka —
  - SK Rudar —
  - SK Eta —

- Mlajše mladinke:**
1. Habič Helena
  2. Garafoj Darja
  3. Habič Špela
  5. Ogrin Teja
  8. Varšek Janja
  12. Grom Barbara
  13. Lenarčič Helena
  14. Šušteršič Polona

- Starejši mladinci:**
1. SK Postojna 184
  2. SK Rudar 141
  3. SK Vrhnika 111
  4. SK Snežnik 2
  5. SK Logatec —
  - SK Pivka —
  - SK Eta —

- Mlajši mladinci:**
1. Brenčič Boris
  2. Bilač Borut
  3. Rovtar Zoran
  5. Kukec Greba
  6. Ogrin Milan
  9. Trampuž Robi
  10. Gabrovšek Stanko
  11. Mele Marko

- KLUBI:**
1. SK VRHNIKA 1700
  2. SK POSTOJNA 875
  3. SK RUDAR 713
  4. SK LOGATEC 371
  5. SK ETA 299
  6. SK SNEŽNIK 295
  7. SK PIVKA 133

- Starejše mladinke:**
1. Habič Mojca
  2. Šircelj Lea
  3. Telban Polona
  5. Bajc Maja

- Starejši mladinci:**
1. Križaj Igor
  2. Štuflek Marko
  3. Nagode Miloš
  7. Verbič Boštjan
  11. Grom Janez
  13. Petrovič Peter
  16. Garafoj Miro

- Rezultati po kategorijah in klubih:**
- Cicibake:**
1. SK Vrhnika 186
  2. SK Pivka 77
  3. SK Postojna 67
  4. SK Rudar 40
  5. SK Eta 22
  6. SK Snežnik 22
  7. SK Logatec 16

- Cicibani:**
1. SK Vrhnika 206
  2. SK Logatec 99
  3. SK Eta 96
  4. SK Rudar 37
  5. SK Pivka 12
  6. SK Postojna 4
  7. SK Snežnik 3

- Mlajše pionirke:**
1. SK Vrhnika 239
  2. SK Rudar 116
  3. SK Postojna 68
  4. SK Logatec 17
  5. SK Eta 15
  6. SK Snežnik 6
  7. SK Pivka 0

- Mlajši pionirji:**
1. SK Vrhnika 157
  2. SK Eta 138
  3. SK Rudar 58
  4. SK Postojna 40
  5. SK Pivka 28
  6. SK Logatec 27
  7. SK Snežnik 22

- Starejše pionirke:**
1. SK Vrhnika 181
  2. SK Rudar 98
  3. SK Postojna 80
  4. SK Logatec 61
  5. SK Snežnik 41
  6. SK Pivka 1
  7. SK Eta —

- Starejši pionirji:**
1. SK Vrhnika 159
  2. SK Rudar 133
  3. SK Postojna 68

njih so se odlikovali predvsem: cicibanka Možina Darja, cicibani Barbo Janez, Sluga Matjaž in Stojanovič Klemen ter mlajša pionirka Suhadolc Regina, ki so se na posameznih tekmah uvrščali od 5 (petega) do 15 (petnajstega) mesta. Z uspešnimi uvrstitvami na rešubliških tekmovanjih so si jugo toče bistveno izboljšali tudi mlajši pionirji Kraševac Jernej, Rot Jure in Gabrovšek Mirko ter med starejšimi pionirkami Barbo Barbara in Verbič Barbara ter v kategoriji mlajših mladincev Brenčič Boris. Še posebej velja poudariti 27. mesto Suhadolc Regine, 24. mesto Barbo Barbare in 28. mesto Verbič Barbare na usteznih prvenstvenih tekmovanjih Slovenije. Naj še dodamo, da sta izreden uspeh dosegla predvsem Barbo Barbara in Brenčič Boris. Kot starejša pionirka oziroma mladi mladinec sta dosegla na tekmah ustrezno število jugo točk, kot jih je potrebno za uvrstitev v vrhunski razred članic oziroma članov. To je ob kvaliteti, ki jo dosega slovensko oziroma jugoslovansko smučanje, vsekakor velik dosežek.

Kljub veliki angažiranosti na področju množičnega smučanja je bil torej dosežen pomemben napredek tudi pri kvaliteti. Seveda s temi dosežki ne smemo biti zadovoljni. Kljub temu, da ugotavljamo, da je dosežen kvaliteten nivo, bomo v novi sezoni skušali še izboljšati rezultate tudi na republiškem nivoju. Zavedamo se, da bodo pri tem morali trdo delati tako tekmovalci kot trenerji, potrebno pa bo seveda še izdatnejše sodelovanje staršev.

Da pa bi bila naša smučarska sekcija popolna, združuje v svojih vrstah tudi smučarske sodnike. V letošnjem letu so imeli obilo dela, saj so poleg tekem Notranjskega pokala sodili tudi žensko FIS tekmovalce. Prvič je bila našim sodnikom zaupana tudi tako pomembna tekma, ki je bila poročilu mednarodnega delegata vzorno organizirana. V svojih vrstah združujejo okrog 70 sodelavcev, od tega je 23 izprašanih sodnikov. V letošnjem letu je bil organiziran tudi tečaj za sodnike. Izpit je opravilo 9 kandidatov.

Sodniška ekipa pa s svojo dejavnostjo pripomore k boljšemu finančnemu stanju smučarske sekcije. Svoje vrste želi še okrepiti, predvsem pa s starši smučarjev tekmovalcev.

Da je bila minula sezona za nas tako uspešna, se moramo zahvaliti vsem, ki so kakorkoli pomagali pri naši dejavnosti, predvsem pa vadiateljem, trenerjem, učiteljem in sodniški ekipi. Vsi ti so žrtvovali obilico svojega prostega časa, ki pa je bil koristno porabljen za naše otroke. Pohvaliti velja tudi IUV, ki nam je pomagala na Ulovki, kjer je naše prvo in edino smučišče. Zato si želimo v bodoče to sodelovanje še razširiti.

Tekmovalke in tekmovalci Notranjskega pokala so se udeleževali tudi tekmovalcev v okviru južne regije (notranjska, ljubljanska in dolejska tekmovalna skupnost), kjer so dosegali, čeprav v hudi konkurenci, tudi vidnejše uvrstitve. Na teh tekmoval-



V letošnji uspešni smučarski sezoni je bil tudi prvič na Vrhniki organiziran tečaj za vadiatelje smučanja. Dobili smo kar 22 novih vadiateljev. To so dekleta in fantje stari od 16 do 23 let. Tečaj, ki je bil zasnovan na republiškem programu in kriteriju za vadiatelje smučanja so vodili Lojze Petermel, Vlado Pahor in Janez Barbo. Še posebej pa so se novi vadiatelji izkazali pri pripravi proge za evropski ženski smučarski pokal in bili praktično desna roka Lojza Petermela.

## Občni zbor NK »Usnjar«

Dne 30. marca 1981 je bil v prostorih doma JLA na Vrhniki občni zbor NK usnjar, ki je imel pred tem temeljite in daljše priprave. Zbora se je udeležilo veliko število ljubiteljev nogometa, toda z udeležbo v celoti ne moremo biti zadovoljni, ker se ga niso udeležili nekateri tovarši, od katerih bi bilo to pričakovati in ki bi s svojo prisotnostjo pripomogli k boljšemu nadaljnjemu delu tako zbora kot kluba.

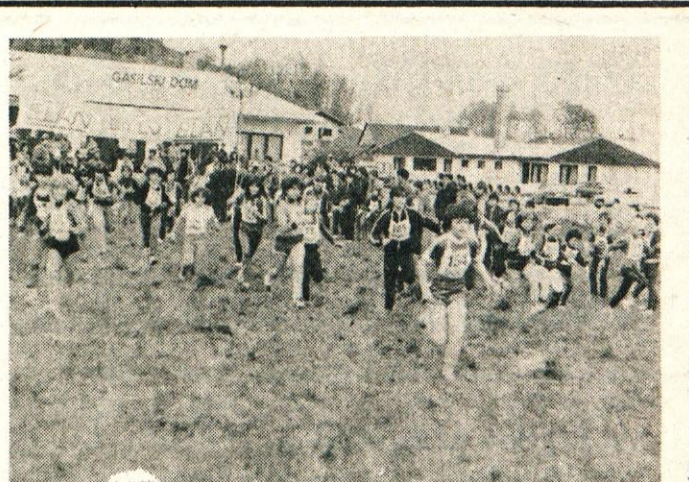
Podpredsednik starega IO Radomir Kostić je poročal o delu kluba v preteklem obdobju. Med drugim je poudaril, da se je od začrtanih nalog realizirali osvojitve 1. mesta v II. razredu rekreacijske lige LjNZ, ter si tako izborili uvrstitev v višji rang tekmovalstva. To pa je bila tudi edina popolna realizacija nalog za preteklo obdobje.

Ostale aktivnosti so se odvijale pretežno površno in v manjšem obsegu od načrtovanega. Z osvojitvijo 1. mesta nismo posebno dvignili kvalitete nogometa, uspeh je bil bolj zaslug izkušnosti igralcev. Treninje niso bili redni, temveč so se največkrat igrane samo tekme. S takim načinom dela klub ni do-

segel za zelenega, to je masovnosti nogometne igre na Vrhniki. Bil je brez gledalcev in širšega zanimanja javnosti.

Na pobudo ZTKO in velike pripravljenosti nekdanjih igralcev pa je prišlo lani v mesecu avgustu do medsebojnega dogovora o nadaljnjem delu. Fomirane so bile vse selekcije nogometašev, klub pa se je tudi samoupravno organiziral.

V nadaljevanju dela občnega zbora smo sprejeli pravilnik o delu NK USNJAR, in izvolili novo vodstvo kluba. Za predsednika skupščine NK USNJAR, ki šteje 35 članov, je bil izvoljen Janez Obreza, za predsednika IO pa Radomir Kostić. Poleg teh dveh organov smo izvolili še predsedstvo, disciplinsko in gospodarsko komisijo, kolegijske trenerje in samoupravno kontrolo. Izvršnemu odboru je bila zaupana naloga, da imenuje še mladinsko komisijo, svet igralcev in svet staršev. Določili smo tudi višino letne članarine, ki znaša za pionirje 30,00 din in za člane 50,00 din. V ta namen smo v klubu izdelali članske izkaznice, ki jih bodo prejeli člani ob vplačilu klubске članarine. Prav tako je občni zbor menil, da je klub s sredstvi s-



## Občinsko prvenstvo v krosu

Kar 125 atletov se je zbralo 17. aprila na občinskem prvenstvu v krosu v Dragomeru, ki sta ga pripravila Zveza telesnokulturnih organizacij in Športno društvo iz Dragomera. Še posebej velja pohvaliti domačine za izredno dobro organizacijo in izvedbo tekmovalja.

**Rezultati:**

**Mlajši pionirji:** 1. Novak Darko (Vrhnika), 2. Caserman Blaž (ŠSD Kurir), 3. Zakrajšek Boštjan (Borovnica), itd.

**Mlajše pionirke:** 1. Rožnik Natalija (Vrhnika), 2. Mesec Nataša (Vrhnika), 3. Kogovšek Tončka (Vrhnika), itd.

**Starejši pionirji:** 1. Močnik Uroš (Borovnica), 2. Končan Janko (Log), 3. Urbančič Tomaž (Dragomer), itd.

**Starejše pionirke:** 1. Kovač Marička (Vrhnika), 2. Kovač Jana (Vrhnika), 3. Japelj Polona (Vrhnika), itd.

**Mlajši mladinci:** 1. Stanovnik Ivan (Vrhnika), 2. Trampuž Robi (Vrhnika), 3. Slabe Tomaž (Vrhnika), itd.

**Mlajše mladinke:** 1. Malover Karmen (Vrhnika).

**Starejši mladinci:** 1. Zalaznik Jože (Vrhnika), 2. Štuflek Tomo (Dragomer)

**Veteranke:** 1. Lampe Rožica (Ljubljana), 2. Pečar Iva (Vrhnika), 3. Videnovič Alenka (Vrhnika).

**Vojski:** 1. Nenkovič Ljubo, 2. Kajtna Vilbald, 3. Gas Ivica, 4. Radak Vlado.

**Člani:** 1. Smole Janko (Breg), 2. Nenkovič Ljubo (V. P. 5312), 3. Macun Peter (Vrhnika), itd.

**Veterani B:** 1. Gregorčič Edo (Kranj), 2. Kušar Brane (Podutik), 3. Lampe Uroš (Ježica)

**Veterani A:** 1. Grom Bogdan (Vrhnika), 2. Gerbec Miha (Dragomer), 3. Štuflek Jože (Dragomer) itd.

## Razgibano športno življenje v Dragomeru

Športno društvo Dragomer-Lukovica je v marcu in aprilu speljalo več akcij in športnih tekmovalj.

1. marca je bilo prvenstvo društva v veslalomu. Udeležilo se ga je 67 tekmovalcev. Najboljša tekmovalca sta bila Štuflek Tomo in Čuden Martina.

6. marca smo organizirali ob prazniku »Dneva žena« šahovski turnir za ženske. Udeležile so se ga 4 tekmovalke. Zmagala je Zorc Helena. Ta turnir smo organizirali predvsem zato, da bi privabili čimveč deklet k igranju šaha. Moška ekipa je sodelovala na občinskem turnirju za »Pokal maršala Tita« in zasedla 2. mesto.

19. aprila se je moška ekipa udeležila turnirja za »Pokal maršala Tita« notranjske regije in zasedla odlično 2. mesto. V sami sekciji igramo redne mesečne brzoturnirje, teče pa tudi prvenstvo društva.

5. aprila smo v počastitev krajevnega praznika in 40-letnice ustanovitve OF organizirali »Tradicionalni pohod na Ključ«. Udeležba je bila rekordna, kar 320 udeležencev.

17. aprila smo organizirali »Občinski spomladanski kros« pod pokroviteljstvom ZTKO Vrhnika. Tudi ta akcija nam je lepo uspela. Udeležba je bila dobra. Predvsem pa smo dokazali dobro sodelovanje z ZTKO.

Odbojarska sekcija je organizirala občinski turnir v odbojki v mesecu marcu. Sodelovale so 4 moške in 3 ženske ekipe. Med moškimi je zmagala ekipa Dragomera-Lukovica pred V. P., med ženskami pa ekipa Vrhnike. Odbojkarji Dragomerja so pokazali, da niso samo dobri odbojkarji, temveč tudi dobri organizatorji.

V okviru praznovanja 1. maja bomo organizirali več športnih prireditev. Organizirali bomo nogometni turnir, z Šahovskim društvom Vrhnika pa bomo organizirali šahovski turnir. Tudi odbojkarji bodo pripravili odbojarski turnir.

Športno društvo Dragomer-Lukovica dela dobro, predvsem pa si želimo sodelovanja z ostalimi društvi in klubi v občini. SEFRAN BRANKO

## Začetek nogometne sezone

Po enomesečnih pripravah so nogometaši V. selekcije NK USNJAR odigrali nekaj prijateljskih tekem v katerih so pokazali da so dobro pripravljene, manjka pa jim še uigranost, kar bodo skozji prijateljske tekme še dosegli. Poglejmo nekaj rezultatov:

**Prijateljske tekme:** Enotnost (Kamnik) : Usnjar 1:4, Usnjar : Slovan (Ljubljana) 1:2, Usnjar : Kasarna I. Cankar 2:2.

**Prvenstvene tekme:** Usnjar : Dragomer 3:1, Slovan : Usnjar 5:2, Usnjar : Vodice 1:0.

Razveseljivo je, da je bilo na tekmah dovolj gledalcev, kar pove, da je zanimanje za nogomet na Vrhniki precejšnje. Priprani smo, da se bo z boljšo igro in dobri rezultati še povečalo.

Podobno je tudi v IV. in III. selekciji, katera so sprejete v Slovensko mladinsko ligo — zahod in Ljubljansko kadetsko ligo, kjer igrajo izven konkurence in se pripravljajo za vstop v konkurenco v sezoni 1981 — 82. Odigrali so naslednja srečanja:

**III. selekcija:** Ilirija : Usnjar 5:0, Usnjar : Svoboda 0:2, prijat. tekma Usnjar : Slovan 6:1.

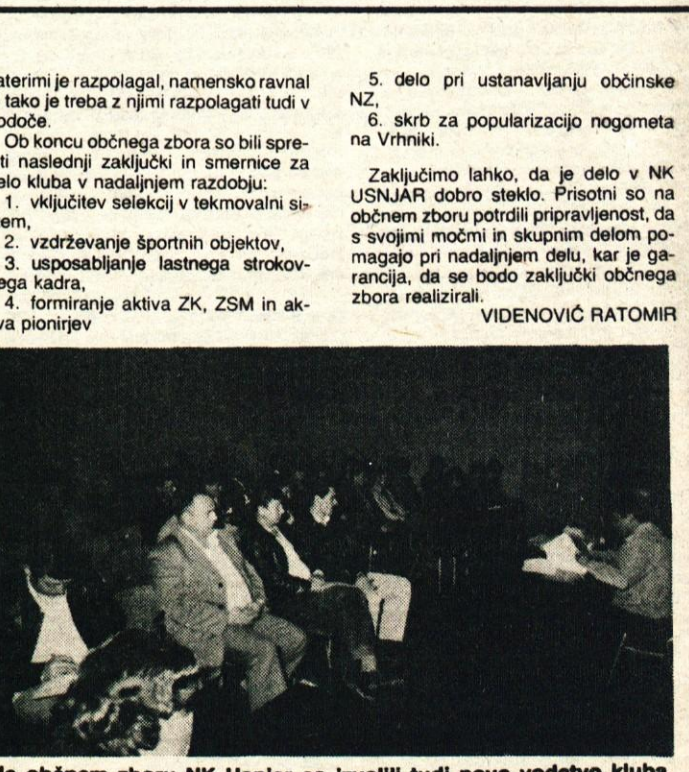
**IV. selekcija:** Jadran (Dekani) : Usnjar 1:0, Domžale : Usnjar 0:1.

II. in I. selekcija igrata le prijateljske tekme in nam predstavljata široko bazo za pridobivanje igralcev za višje selekcije.

**II. selekcija:** Usnjar : Slovan 1:1, Usnjar : II. Bistrica 2:6, Slavija : Usnjar 3:0.

**I. selekcija:** Slavija : Usnjar 7:1.

Z pokazano igro mlajših selekcij smo lahko zadovoljni, rezultati pa kažejo, da ekipe niso uigrane in so neiskusne, kar pa bodo z večjim številom tekem pridobile. VIDENOVIC RATOMIR



Na občnem zboru NK Usnjar so izvolili tudi novo vodstvo kluba.

Še zainteresirani za take tečaje. Potrjuje naše mnenje, da so starši in najboljši učitelji smučarjev zanimivi.

Iz vse te množice smučarjev, ki jih imeli na tečajih, pa smo s prvimstvom šole ter z občinskim prvimstvom izbrali v ožji izbor 40 kandidatov za tekmovalce. Najboljši med njimi so se že v tej sezoni vključili v tekmovalce za Notranjski pokal.

Ostali pa se bodo vključili v novi sezoni. Tako množičnost nam je bila možnost, da imamo sedaj 100 tekmovalcev, ki tekmujejo za Notranjski pokal.

Notranjski pokal je originalna in prvenstvena rešitev množičnega tekmovalstva na področju Slovenije. Na pobudo SK Logatec smo že pred šesti leti pričeli s tekmovalcem. V ta tekmovalni sistem so vključeni najmlajši smučarski klubi: Logatec, Postojna, Idrija, Cerkno, Pivka, Ilirija, Bistrica in Vrhnika. Prav ta oblika tekmovalstva je neverjetno dvignila kvaliteto smučanja na področju Notranjske. V prvih letih tekmovalstva za Notranjski pokal nismo dosegali vidnih rezultatov. Zadnja tri leta pa smo dobili prvak Notranjske, tako da smo v tej sezoni osvojili v trajno last tudi Notranjski pokal.

**Cicibanke:**

Možina Darja  
Kukec Špela  
Hreščak Nadja  
Rijavec Nataša  
Hribar Nina  
Obiak Ana

**Cicibani:**

Barbo Janez  
Stojanovič Klemen  
Mezoi Uroš  
Mikulan Tomaž  
Sluga Matjaž  
Štular Peter  
Soklič Borut  
Mirak Matic  
Dolenc Alojz  
Japelj Simon

**Mlajše pionirke:**

Suhadolc Regina  
Basille Elizabeta  
Varšek Barbara  
Soklič Mojca



## Trim akcija »Vsi na kolo za zdravo telo«

ZTKO Vrhnika in Kolesarske sekcije pri ŠD Partizan Vrhnika, sta organizirali kolesarsko TRIM akcijo, katere se je udeležilo 109 tekmovalcev in tekmovalcev.

Proga je potekala od parkirnega prostora pred ŠD Partizan Vrhnika, skozi Vel. Ligojno, Razpotje, Horjul, Vrzedenc do Žažarja, kjer je bila kontrolna postaja in nazaj do Vrhnike, kjer je bil cilj.

Proga je bila dolga približno 21 km. Vsak udeleženec je prejel značko in nalepko.

## Zopet uspešni strelci na glinaste golobe

Na novem olimpijskem strelišču SD Svoboda iz Senožec se je zaključilo 2. kolo Slovenske TRAP lige. Organizator 1. kola je bila v soboto 4. 4. domača strelska družina, drugo kolo pa je v nedeljo 5. 4. na istem strelišču organizirala SD »Dolomiti« Vrhnika. V vsakem kolu je nastopilo 64 tekmovalcev iz 14. strelskih družin, od teh 13 v ekipni konkurenci.

Rezultati posamezno: 1. Matjaž Šturm — Dolomiti Vrhnika, 95 zadetkov, 2. Ivan Tkalec 92, 3. Janko Rožmarin, 90, 4. Jože Zadnikar, 90, vsi trije Olimpija, Ljubljana, 5. Šinigoj Jože 89 — SD Nova Gorica, 6. Franc Muzek, Mercator Ptuj 88, 7. Franc Antolič — TRAP Ormož 88, 8. Roman Bokavšek — Dolomiti Vrhnika, 88, 9. Aco Rebernik SD Bine Grazer Vevče 88, in 10. Aleksander Gergar — Stefan Kovač Beltinci 88.

Rezultati Ekipno: 1. Olimpija Ljubljana 26 točk s 358 zadetki, 2. Dolomiti Vrhnika 23 točk s 347 zadetki, 3. S. Kovač Beltinci 21 točk s 337 zadetki, 4. Mercator Ptuj 18 točk s 342 zadetki, 5. TRAP Ormož 18 točk s 341 zadetki.

## Tekmovanje krajevnih skupnosti za prehodni pokal ZTKO Vrhnika

V organizaciji ZTKO Vrhnika, Blatna Brezovica in KK Vrhnika, je bil organiziran PRVI KOŠARKAŠKI TURNIR za Krajevne skupnosti, katerega se je udeležilo 6 ekip.

**Rezultati:**

SKUPINA A):	Bl. Brezovica : Verd	53:56 (30:25)
	Verd : Dragomer	37:27 (20:10)
	Bl. Brezovica : Dragomer	60:28 (32:11)
SKUPINA B):	Vrhnika : V. p. 5312	29:47 (12:28)
	V. p. 5312 : Borovnica	59:56 (30:28)
	Borovnica : Vrhnika	66:38 (38:17)

**ZA RAZVRSTITEV OD 1. do 6. mesta:**

5—6 mesto	Vrhnika : Dragomer	20:0
3—4 mesto	Bl. Brezovica : Borovnica	20:0
1—2 mesto	V. p. 5312 : Verd	51:28

**ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ VRHNIKA ŠAHOVSKO DRUŠTVO VRHNIKA ŠAHOVSKO DRUŠTVO DRAGOMER-LUKOVICA Šahovska sekcija**

### RAZPIS

**2. ekipnega hitropoteznega turnirja za prehodni pokal v počastitev občinskega praznika.**

Turnir se bo igral v

**soboto 9. maja ob 9. uri v prostorih doma JLA na Vrhniki.**

Pravico do nastopa imajo ekipe šahovskih društev, krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela in drugi.

Tekmovanje bo izvedeno po Bergerjevem sistemu, tempo igre je 5 minut za vsakega igralca, veljajo pravila pravilnika SZS.

Ekipa šteje 4 igralce in rezervno.

Vse ekipe prejmejo priznanja, prva ekipa pa pokal.

Rok za prijavo je do 7. maja 1981.

Prijavo pošljite na naslov:

Šahovsko društvo Vrhnika, Dom JLA Vrhnika ali po telefonu 751-356.

## Pohod na Ključ po poteh Dolomitskega odreda

Dne 5. 4. 1981 je bil tako kot že trikrat doslej pohod na Ključ. Vodja pohoda — mladinec Lojze Pezdir je preko 200 znakov razdelil udeležencem že pred 9. uro dopoldne, ko smo z nekaj minutnim zaostankom krenili na pot. Pridružil se nam je 21 vojakov iz vrhniške kasarne Ivan Cankar, ki jih je vodil Radomir Cvetkovič.

Skozi Dragomer smo krepko zakorakali za zastavonošema Markom Kraševcem in Andrejem Raztresenom. Prva postaja je bila na Ferjanki, kjer je bil I. 1942 tabor 2. čete 1. bataljona Dolomitskega odreda. Tam nam je predsednik športnega društva iz prejšnjega mandatskega obdobja, zasluženi Miro Zorc, razdelil lokalne zemljevide, ki jih je pripravilo Planinsko društvo IMP Ljubljana v sodelovanju s športnim društvom Dragomer—Lukovica.

Tako smo veselo in za število malčke dosti naporno pot preko Strmce in vasi Brezja v Horjulski dolini nadaljevali do Partizanskega doma na Ključu.

Pot je bila po mladi, komaj prebujajoči se hosti, zelo prijetna. Gozdne poti so, kot da bi bile vzdrževane. Tudi živega človeka razen enega lovca nismo srečali.

Poti ki jo je trasiral Planinsko društvo IMP Ljubljana in ki vodi vse do Ključa, je

lahko slediti. Poimenovali so jo »Partizanska pot Dolomitskega odreda«. Tudi na Ključu, kamor smo prispeli po dveh urah, je bilo že okoli 50 požrtvovalnih članov IMP. Mnogim izmed njih gre zahvala, da so dom dogradili in ga vzdržujejo. Še prijetnejši je dom zaradi oskrbnika Doreta Kogovška, ki je doma iz vasi Brezje, ki nas je — udeležence pohoda toplo pozdravil. Kulturni program so dopolnili naši dragomerški pevci, na katere smo upravičeno ponosni. Manjkal ni niti partizanski golaž niti zabavni orkester, ki je popoldne poskrbel, da smo se zavrteli; manjkalo ni niti zrebanje, še celo nekaj kapelj (tudi iz oblakov) smo bili deležni.

Pohod na Ključ po partizanski poti Dolomitskega odreda je bil za več kot 300 udeležencev še ena prireditv za oživiljanje tradicije in tudi vodstvu pohoda gre zahvala, da je tako uspel. D. JAZBINŠEK

## Četrta planinska šola

Po dolgem času smo se iz spanja prebudili planinci in sklenili, da organiziramo IV. planinsko šolo. Ta naj bi bila z razliko od prejšnjih planinskih šol — javna. Torej pomeni današnji sestavek povabilo na predavanja in izlete planinske šole, ki sodijo v njen okvir.

Dobivamo se vsako sredo ob 17. uri na OŠ Ivana Cankarja. Pouk planinske šole je namenjen predvsem pionirjem in začetnikom na planinskih stezah. Priče smo vedno pogostejšim nesrečam, ki jih največkrat povzročajo planinci sami zaradi neizkušenosti. Zavedamo se, da organizirati planinsko šolo in izlete ni lahka naloga, morda pa bomo s to našo odlično le preprečili, če že ne onemogočili subjektivne nesreče v gorah.

S planinskimi pozdravi!

# Obrambno usposabljanje osnovnošolske mladine

Osnove, oziroma posamezne skupe znanj, ki so potrebni za obrambno in samozaščitno ravnanje vsakega človeka, vsebujejo učna področja osnovnošolskega predmetnika. To so osnove znanj prve medicinske pomoči, poznavanja nevarnosti pri ravnanju z osnovnim vojaškim orožjem, poznavanja nevarnosti ABK orožij, nadalje so to obrambni elementi pri telesni vzgoji, osnove poznavanja orientacije, branja zemljevidov... skratka, ne nekaj samo vojaškega in bi si lahko očitali militarizacijo mladine, temveč so to osnove znanj, spoznanj brez katerih si danes ne moremo predstavljati razgledanega človeka. Menim, da bi nekatere vsebine obrambne in samozaščitne vzgoje morali še razširiti in poglobiti. Še vedno se med osnovnošolsko mladino dogajajo nesreče ob najdenih eksplozivih, kemikalijah in podobnem. In ne nazadnje, koliko pa kot odrasli ljudje vemo o prvi medicinski pomoči? Kako reagiramo, ko se znajdemo v situaciji, nuditi pomoč sočloveku? Strah nas je in žal nam je, da smo tako malo podkovani!

In če se povrnemo k »vojaškemu« delu obrambnega usposabljanja mladine. Ali smo brali dela našega Tita, smo poslušali njegove govore? Sliši se kontradiktorno, toda v njegovi vojaški misli in dejanjih ugotavljamo toliko humanizma, toliko najbolj blestečih dejanj Človeka za ohranjanje Človeka. Tovarištvu, pomoči, enakosti, premagovanje naporov v nemogočih situacijah... vse to je vredno, da se nadaljuje, ne guje in prenaša na mlade generacije.

Končno pa, saj živimo v socialistični družbeni ureditvi in ideali te družbe so visoko zastavljeni! Tudi z obrambnim usposabljanjem in osveščanjem mladine se jim bomo približevali. Le kot vsestranska osebnost bomo razumeli navzkrižja časa, ki ga živimo, si omogočili preseči naključja, ki se igrajo s človekom, dokler tava v temi neznanja in predsodkov.

Obrambni dan šole — tekmovanja v omenjenih obrambnih in samozaščitnih znanjih in spretnostih, bi naj bil le končna zbirna oblika vsega, kar so učenci med šolskim letom spoznali. To je tudi (sicer še preredka) ploščnost v osnovni šoli, da smo ves dan v naravi, da se učenci sproščeno razgibljejo in se med seboj tekmovalno pomerijo.

LOVRO NOVINŠEK

»Iz ognja in pepela, iz krvi in solza se je porajala nova Jugoslavija. V tem nezaslišanem okrutnem boju na življenje in smrt se je

porajala tudi nova vojska, ki ji naši narodi niso mogli dati ničesar drugega, kot svoje goloroke otroke in brezmejno ljubezen.«

(TITO)



»V slogi je moč« — Utrinek iz aktivnosti 3. in 4. razredov

## Obrambni dan

Na obrambnem dnevu sva bili določeni za poročevalki. Najprej sva si ogledali dogajanje pred šolo, kjer so tekmovali v pohodu in prenosu ranjenecv učenci petih in šestih razredov. Prikazano je bilo tudi gašenje ognja in oskrba ranjenca.

Potem sva se napolili v Grogarjev dol, kjer so začeli s tekmovanjem sedmi razredi. Pomešali sva se med učence, ki so stali v polkrogu in streljali. Tožili so, da jih zebe in da je prevelika gneča. Mladi likovniki so se posedli po pobočjih in ves ta vrvež risali. Drugi so si krajšali čas z raznimi igrami. Skupine so ves čas odhajale na pot. Ker naju je proga zanimala, sva odšli za njimi. Za opis poti sva se obrnili k tovarišema na startu. Zagnali sva se v klanec. Na vrhu sva bili že upehani. Kmalu sta naju prehiteli dve skupini. Na razpotju so nama pokazali pot do Štampetovega mostu. Hodili sva in hodili. Prepričani sva bili, da sva ubrali nepravno pot. Toda že čez nekaj časa je prisopihala za nama še ena skupina. Zopet se nama je vrnilo upanje. Ko sva nekako našli prvo kontrolno točko pohoda ob Štampetovem mostu, so tam tri skupine reševale naloge s področja znanj in SLO.

Na naslednji postaji so tekmovalci odgovarjali na vprašanja o puški. Počakali sva jih, nato pa smo s skupnimi močmi iskali poti naprej.

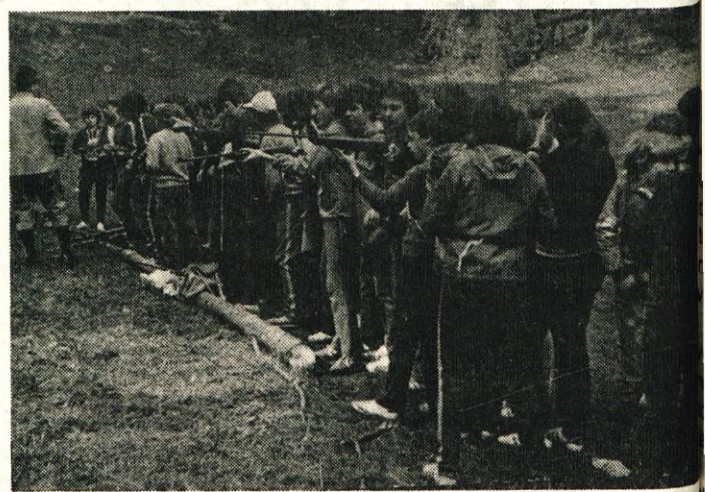
Med potjo do tretje postaje sva si obe skoraj ožulili noge, zato sva napredovali bolj počasi. Po dolgem času sva prišli do tretje postaje, kjer sta tovarišici zastavljali vprašanja o topografskih znakih in ravnanju s kompasom.

Po kratkem počitku sva se počasi približevali cilju. Celu zgrešili bi ga kmalu. Napili sva se čaja in se odpočili. Skoraj vsi tekmovalci, s katerimi sva se pogovarjali, so povedali, da so bile naloge lahke. Nekateri so bili nezadovoljni z označbo proge, marsikdo pa je potožil, da ga bolijo noge.

IRENA ŠALOMON  
NATAŠA JAZBEC 7. b



Ob dvajsetletnici planinskega društva je bila v galeriji Doma razstava fotografij planinca Jake Čopa



Športno strelišče v naravi

## Pionirji na orientacijskem pohodu

4. aprila 1981 smo imeli obrambni dan. Bilo je hladno, vendar sončno sobotno jutro, ko smo se učenci 7. in 8. razredov zbrali pri domu JLA. Skupaj smo odšli v Grogarjev dol, kjer je bil start in orientacijskega pohoda. Najprej so učenci opravili preizkušnjo v streljanju zračno puško. Približno ob devetih je štartala prva, nato vsakih nekaj minut naslednje skupine, sestavljene iz 5 ali 6 učencev istega razreda. Proga je bila po oceni tov. Novinška dolga od 6 do 7 km in dokaj razgibana. Na njej je bilo pet kontrolnih postaj, ki so zaradi varnosti in informiranja povezane s centrom pred šolo z brezžično radijsko zvezo. Na postajah so učenci reševali različne naloge iz obrambne vzgoje in družbene samozaščite. Medtem, ko so učenci streljali in se pripravljali na štart, so člani likovnega krožka pod vodstvom tov. Božinova risali zanimive prizore. Sončni žarki so premešale in postalo je prijetno toplo, kar pa ni prišlo tekmovalcem na roko, so se izčrpali in žejni po približno uro in pol trajajočem pohodu vračali v Grogarjev dol. Tam so opravili še preizkušnjo v znanju iz prve pomoči, nato pa so lahko odšli na malico. Približno ob pol enih so prišli na cilj še zadnje skupine, vendar je zanje zmanjkalo malice. Kljub temu je bila večina udeležencev zadovoljna z doseženimi rezultati, so dejali, da bi še tekmovali na podobnih tekmovanjih, kjer pokaže svoje znanje v streljanju, orientaciji na terenu, poznavanju topografskih znakov, o delu kurirske službe, o prvi pomoči idr.



Ekipa najuspešnejših v tekmovanju 7. in 8. razredov

Obrambni dan nas je obogatil z znanjem, ki nam bo potrebno v primeru vojne ali različnih elementarnih nesrečah. Po nenatančnih podatkih je zmagala skupina s štartno številko 31 iz 8. c razreda. Doseženi rezultati so bili odlični, le čaj je premalo sladkan. Še bi tekmovala na podobnih tekmovanjih.

Fabijana: Pot se mi je zdela naporna, zelo sem utrujena in preveč je vroče. Težav na progi ni bilo in tudi naloge niso bile pretežke.

Matjaž: Pot je bila dolga, naloge pa niso bile tako težke. Jezen sem, ker naši skupini niso na eni od postaj hoteli dati točk, za to ker se je nekdo preveč približal. Vreme je odlično.

Marija: Zelo sem utrujena. Pot je bila dolga in naporna, naloge pa niso bile pretežke. Z rezultatom sem zadovoljna. Na takšnih tekmovanjih pa ne bi več tekmovala.

Uroš: Proga je bila naporna, utrujen sem in bolijo me noge, naloge pa se nam niso zdele pretežke.

Kot dobro vidimo iz razgovorov, so se učitelji telesne vzgoje »potrudili« in pripravili res zahtevno pohodno progo!

Kaj so povedali organizatorji!

Tovariš ravnatelj: Vse sem fotografiral in mislim, da bodo fotografije uspele. Imamo veliko srečo z vremenom. Najlepše je v Razorski dolini, kjer imajo obrambni dan 3. in 4. razredi. Še posebno všeč mi je bila disciplina vlečenja vrvi. Tekmovanje je v celoti uspelo.

Tovariš Novinšek: Lepo je, da smo danes vsi, cela šola, v naravi. Tudi najmlajši pionirji imajo organiziran pohod. V spremstvu borcev si bodo ogledali pomembnejše spomenike NOB v smeri pohoda proti Blatnemu dolu. Vsi učenci razredne stopnje so si pred odhodom na pohode ogledali razstavo orožja teritorialne obrambe in opremo civilne zaščite na šoli.

ANITA OGRIN

## Kaj so povedali udeleženci!

Andrej: Pot je bila dolga, zato sem tudi malo utrujen. Večjih težav ni bilo, le žašili smo nekoliko s poti. Naloge niso bile tako težke. Ne te ob progi in tudi ne one na cilju. Ker sem bil lačen, se mi je malica prilegla, samo čaja je bilo premalo. Na takšnih tekmovanjih bi še tekmoval.

Stanka: Pot se mi ni zdela pretežka, saj sem dobro telesno pripravljena. Naloge so bile lahke, če izvzamem streljanje. Malica je odlična, le čaj je premalo sladkan. Še bi tekmovala na podobnih tekmovanjih.

Fabijana: Pot se mi je zdela naporna, zelo sem utrujena in preveč je vroče. Težav na progi ni bilo in tudi naloge niso bile pretežke.

Matjaž: Pot je bila dolga, naloge pa niso bile tako težke. Jezen sem, ker naši skupini niso na eni od postaj hoteli dati točk, za to ker se je nekdo preveč približal. Vreme je odlično.

Marija: Zelo sem utrujena. Pot je bila dolga in naporna, naloge pa niso bile pretežke. Z rezultatom sem zadovoljna. Na takšnih tekmovanjih pa ne bi več tekmovala.

Uroš: Proga je bila naporna, utrujen sem in bolijo me noge, naloge pa se nam niso zdele pretežke.

Kot dobro vidimo iz razgovorov, so se učitelji telesne vzgoje »potrudili« in pripravili res zahtevno pohodno progo!

Kaj so povedali organizatorji!

Tovariš ravnatelj: Vse sem fotografiral in mislim, da bodo fotografije uspele. Imamo veliko srečo z vremenom. Najlepše je v Razorski dolini, kjer imajo obrambni dan 3. in 4. razredi. Še posebno všeč mi je bila disciplina vlečenja vrvi. Tekmovanje je v celoti uspelo.

Tovariš Novinšek: Lepo je, da smo danes vsi, cela šola, v naravi. Tudi najmlajši pionirji imajo organiziran pohod. V spremstvu borcev si bodo ogledali pomembnejše spomenike NOB v smeri pohoda proti Blatnemu dolu. Vsi učenci razredne stopnje so si pred odhodom na pohode ogledali razstavo orožja teritorialne obrambe in opremo civilne zaščite na šoli.



## PISMO OBČANOV — ODMEVI

## Kako se obnašamo do odpadne vode

V Našem časopisu — februar 1981 na 4. in 5. strani pod naslovom Komunalno gospodarstvo moramo postaviti na trdne noge,« je vrednik v uvodu na 4. strani na koncu dejal. Citiram: »Zato ne bo več, da le preberete ta pogovor za — okroglo mizo — in nam nato posredujete vaše predloge in mnenja. Najbrž se bo tudi vam podudila kakšna misel, ki bi jo bilo koristno slišati. Zato pričakujemo vaše sodelovanje.«

Tako se mi torej nudi lepa priložnost, da kot občan kritično spregovorim o izvajanju tovariša, ki je v zelo skopih besedah omenil čistilne naprave za odpadne vode, sicer pa ponudil občanom na vpogled fotografijo čistilne naprave, kakršno bojda imajo v Kamniku in v Domžalah, torej v tuzemstvu.

V nadaljevanju bom skušal s podatki prikazati, kako smo se in se še obnašamo pri reševanju tako perečega problema kot so odpadne vode, bodisi iz usnjarne, kot tudi iz mesta in okolice Vrhnike.

V letu 1971 so se začeli prvi resni pogovori med predstavniki IUUV in predstavniki Občinske skupščine o skupnih prizadevanjih in vlaganjih centralne čistilne naprave (v nadaljevanju CČN) na Vrhniki, ki naj bi bile locirane na Tojnici.

Iz zapisnikov sej predsedstva Skupščine občine Vrhnika o prizadevanju, da bi zgradili CČN na Vrhniki, si lahko ogledamo, kako je začel poteka po naslednjih dnevih, mesecih, letih in petletkah. (P. S. uredništva: Nato avtor navaja podatke, iz katerih je razvidno, da so se razprave glede gradnje CČN na Vrhniki pričele že leta 1971, nekoliko od 16. 12. 1971 tja do 6. 2. 1974.)

Dne 5. 6. 1974 so člani komisije sprejeli ODLOČBO o imenovanju posebne strokovne komisije za izvajanje sklepov, ki urejajo gradnjo in financiranje čistilne naprave in kolektorja »S«.

Prvo sejo komisije je sklical predsednik IS dne 13. 6. 1974. Komisija je obravnavala in sprejela program, ki je predstavljal rezultate vseh razprav od 16. 12. 1971 dalje.

(P. S. uredništva: nato avtor navaja programe iz let 1974, 1976 in program za obdobje 1981-85)

Iz tega gradiva je razvidno, da so se prve razprave o gradnji CČN na Vrhniki začele 16. 12. 1971 in da so do danes že 3-krat v presledku po 5 let prikazani programi, ki pa so vsi med seboj zelo skregani in kaj malo storjenega, razen filozofiranja. Program CČN za leto 1981—1985 pričena gradnjo CČN s IV. fazo in konča pri VII. fazi. Pričan sem, da poleg mene še koga od ostalih krajanov zanima, kaj so I., II., in III. faza CČN, ko pa vsi vemo, da se CČN še niti niso pričele graditi. Vsi dobro vemo, da je bila lokacija določena na Tojnicah in da razen faze obremenitev C nekaj 100 kamionov gramoza ni storjena nič.

Tovariš, ki je govoril o čistilni napravi, je poskrbel za fotografijo čistilne naprave in v Našem časopisu dejal, da bo končana ob zaključku sedanjega srednjeročnega obdobja. Ker so bile obljube dane že za leto 1976 in enkrat že za leto 1980 in ker 10 let ni zadoščalo za pričakovane več kot gotovo, da se je tudi sedaj lahko uštel in so njegove obljube le »Blažov žegen«.

Ker obstaja posebna strokovna komisija za izvajanje sklepov, ki urejajo gradnjo in financiranje CČN in kolektorja »S«, naj bi le-ta dala račun, zakaj takšna ogromna zamuda in kakšna sredstva so bila porabljena. Končno pa bi bilo prav, ker smo krajanje prešibki, da bi vgnili pokrovko in pogledali, kaj se v loncu smodi, da bi to storil tako, ki to moč ima.

OKRAJŠEK FRANC

## Kako teče gradnja čistilne naprave

V letu 1972 je bil izdelan idejni projekt CČN (centralne čistilne naprave) in nato v letu 1973 Glavni projekt CČN, ki je zajemal črpalnice in čistilni blok. Blato naj bi se po tem projektu prečrpalo v blatne lagune oz. sušilna polja, torej projekt ni obravnaval izdelave blata. Poleg glavnega projekta za CČN je bil izdelan tudi projekt glavnega zbiralnika, imenovan sušni zbiralnik »S«. Celotna investicijska vrednost po projektu je znašala 7.650.527,10 din, gradnja pa je bila razdeljena v štiri etape, I. etapa leta 1973, zadnja leta 1976.

Za izvajanje sklepov je bila imenovana strokovna komisija za gradnjo čistilne naprave in kolektorja »S«, ki je bila predlagana dne 12. 12. 1973 in jo je z odločbo dne 5. 6. 1974 potrdila SO Vrhnika.

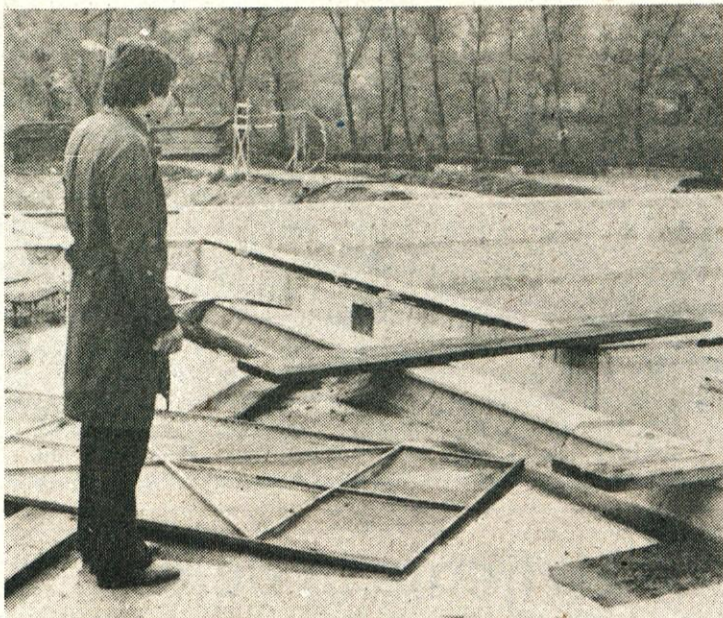
Že v samem začetku gradnje CČN je bilo delo močno ovirano zaradi stalnih kadrovskih težav nosilca investicije Komunalno stanovanjskega podjetja in upravnega organa SO Vrhnika. Tudi sestav strokovne komisije za gradnjo CČN se je spreminjal. Zaradi omenjenih težav so nato s Splošno vodno skupnostjo podpisali dne 6. 11. 1974 pogodbo o konzultingu. S to pogodbo se je Splošna vodna skupnostavezala izvesti vsa strokovna dela do razpisa lokacijskega oglada.

2. 9. 1975 so podpisale samoupravni sporazum Komunalno stanovanjskega podjetja Vrhnika, Skupščina občine Vrhnika in Industrija Vrhnika, ki obravnava plačila stroškov, ki nastanejo v zvezi s projektno dokumentacijo. Plačnika teh stroškov sta IUUV in SO Vrhnika, vsak do ene polovice.

Lokacijsko odločbo za kolektor »S« je izdal Sekretariat za urbanizem 1. 8. 1975, za lokacijo CČN in odlagališča mulja pa 12. 4. 1976. Bile sedaj so bili omogočeni tehnični pogoji za pričetek izdelave projekta CČN in kolektorja »S«.

Velikost čistilne naprave je bila določena na osnovi onesnaževalcev industrije, naselja in obrti in je znašala 100.000 ekvivalentov onesnaženja. Pri gradnji je bila veliko časa dilema način tretiranja vrhniki odpadnih voda. Za presojo pravilnosti skupnega čiščenja komunalnih in usnjarskih odpadkov smo zato zbirali informacije iz vzhodnih in zahodnih držav. V tem času so delali tudi tehnološke poskuse posameznih sistemov čiščenja (glej članek Naš časopis, april 1980). Upravljali so tista dela investicijske gradnje CČN, ki ne vplivajo na sistem čiščenja.

V letu 1976 izgradnja »S« kanala od jaška 12 do 36, to je od bodoče lokacije CČN do ceste na Verd pri Lavrenčiču ter blatovoda IUUV od jaška 2 do 45, (zgrajen je prav tako od CČN do Lavrenčiča). Investitor tega dela kanalizacije je bila Industrija usnja Vrhnika. Vrednost in-



Na dvorišču Usnjarne so gradbena dela za kemično čiščenje odplak, pričakujejo pa, da bo dokončno zgrajena do jeseni.

sticije je bila 4.505.754,10 din. Investicija je bila pokrita iz: 2.100.000,00 din kredita OVS Ljubljana-Sava, 400.000,00 din kredita ZVS (Zveza vodnih skupnosti Slovenije), 2.005.754,10 din lastnih sredstev IUUV.

Izgradnja CČN je v nadaljevanju potekala po etapah. Etape so bile določene z ozirom na obseg del v posameznih letih. I. etapa predobremenitev terena na lokaciji CČN. Investitor je bila KPVR Vrhnika. Delo je bilo pričeto v letu 1977. Vrednost investicije predobremenitve in komunalne ureditve zemljišča pa je znašala 5.446.700,00 din.

Sredstva so zagotovili: 850.000,00 din IUUV, 3.800.000,00 din dotacija OVS, 796.700,00 din KPVR.

V letu 1978 je bila planirana II. faza CČN, to je izgradnja odlagališča blata, izgradnja kanala F. Ta faza se je prenesla v leto 1979 in bila v planu SKIS-a za leto 1979. Vrednost planirane investicije je bila 3.708.000,00 din. Investicije zaradi spremembe koncepta niso izvedli.

V letu 1979 je prišlo do spremembe osnovnega koncepta gradnje CČN. Delovna grupa strokovnjakov v usnjarni in projektant CČN so dokazali umestnost gradnje dela kemičnega čiščenja odplak na CČN. Ker pa je to čiščenje potrebno zaradi odplak usnjarne in zaradi predpisa o kvaliteti odplak, ki se smejo spuščati v javno kanalizacijo, se je ta del CČN lokacijsko prenesel na dvorišče usnjarne. Investitor III. etape CČN, to je: fizikalno kemično čiščenje, je SKIS. V smislu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo centralne čistilne naprave (VI. člen sporazuma) so sredstva v višini 32.990.508,00 din zagotovili: SKB Ljubljana 19.794.300,00 din kredita, OVS Ljubljana-Sava 6.000.000,00 din dotacije, IUUV Vrhnika 7.196.208,00 din lastna sredstva.

Gradnja III. faze CČN je v teku, njen zaključek pa pričakujemo jeseni tega leta. Po tehnoloških predvidevanjih in projektih se bo s pogonom III. faze CČN na Vrhniki zmanjšalo onesnaževanje voda za približno 50%. Tekoče blato iz usnjarne se bo zgoščevalo na 30—40% suhe snovi in odlagalo na primerno deponijo oz. kompostiralo.

Tako delno očiščene odplake bomo vodili na biološko stopnjo CČN (lokacija, kjer je izvedena predobremenitev). Zaradi že predhodno delno očiščenih odplak pa bo seveda potrebna manjša CČN, kot je bila predvidena v prvi zasnovi.

Kako je z gradnjo nadaljnjih faz CČN?

V srednjeročnih planih SKIS, IUUV, OVS je predvidena gradnja CČN in pripadajočih kolektorjev ter prečrpališč in razbremenilnikov v letih 1982 in 1985. V tem času pa bomo morali kanalizirati tudi vse komunalne odplake, ki gravitirajo na to čistilno napravo. Ne sme priti do napače, da bi bila čistilna naprava zgrajena, vanjo pa ne bi pritekale odplake.

PETER KOBAL

Dvosobno komfortno stanovanje s telefonom v Ljubljani zamjenjam za enakovredno na Vrhniki. Ponudbe na tel. 553-260

V skladu s srednjeročnim načrtom 1981—85 Samoupravne stanovanjske skupnosti Vrhnika in po sklepu 34. seje Izvršilnega odbora Samoupravne stanovanjske skupnosti Vrhnika z dne 18. 3. 1981 objavljamo

## 2. Natečaj za zbiranje interesentov za nakup etažnih stanovanj v letu 1981

Na natečaj se lahko prijavijo vsi interesenti za nakup stanovanj.

Pri sestavi prednostne liste za nakup etažnih stanovanj se bo upoštevalo kot prednost:

1. Zaposlitev v OZD na območju občine Vrhnika
2. Stalno bivališče na območju občine Vrhnika
3. Kadrovske potrebe v občini Vrhnika

V kolikor bo interesentov za nakup stanovanj še vedno več, kot bo na razpolago stanovanj, pa se bo pri izbiri upoštevalo še stanovanjske razmere udeležencev, ki jih bomo ugotavljali s točkovanjem zapisnikov, ki se uporabljajo pri sestavi prednostne liste za dodeljevanje stanovanj, zgrajenih iz sredstev družbene pomoči.

Natečaj se razpisuje za:

1. Štiri garsonjere v izmeri 25,50 m<sup>2</sup>
  2. Sedem enosobnih stanovanj v izmeri 31,80 m<sup>2</sup>
  3. Dva trisobna stanovanja v izmeri 70,45 m<sup>2</sup>
- Informativna izhodiščna cena za razpisana stanovanja znaša 20.000,00 din/m<sup>2</sup>.

Kupci bodo sklepali kupoprodajne pogodbe z investitorjem stanovanjskega bloka — SGP Grosuplje.

Vse ostale informacije lahko dobite na Samoupravni stanovanjski skupnosti Vrhnika, Cesta gradenj št. 1, tel. 751-257.

Vrhnika, aprila 1981

PREDSEDNIK IZVRŠILNEGA ODBORA SSS VRHNIKA  
MARCEL TURK

Na podlagi 18. člena Pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje najemnih stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Vrhnika je Izvršilni odbor skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti Vrhnika na svoji seji dne 18. 3. 1981 sprejel sklep, da se v maju 1981 razpiše

## 6. Natečaj za dodelitev stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu občine Vrhnika za leto 1981

Upravičenci za dodelitev stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč so:

- I.
  - Družine in občani z nižjimi dohodki, upokojeni občani, delovni in vojaški invalidi, udeleženci NOV. Ti se lahko prijavijo na razpis natečaja, če izpolnjujejo naslednje pogoje:
    - da prosilec za stanovanje ali član ožje družine ni imetnik stanovanjske pravice za primerno stanovanje in da ni lastnik primerne stanovanja,
    - da prosilec za stanovanje ali član njegove družine ni lastnik počitniške hišice,
    - da skupni dohodki prosilca in članov njegovega gospodinjstva ne presegajo na člana gospodinjstva 60% povprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka zaposlenih delavcev v SR Sloveniji v preteklem letu. (V letu 1980 znaša povprečni čisti mesečni dohodek na zaposlenega delavca v SR Sloveniji 8.767,00 din),
    - da prosilec za stanovanje ali za delo sposoben član ožje družine ni neopravičeno nezaposlen,
    - da ima prosilec stalno bivališče na območju občine Vrhnika,
    - da prosilec pri svojih bližnjih sorodnikih (zakonec, starši, otroci), ki so lastniki večje stanovanjske hiše ali več stanovanj, ne more rešiti svojega stanovanjskega vprašanja,
    - da prosilec za stanovanje dolesj še ni imel ustreznega rešenega stanovanjskega vprašanja.

II. Prosilci, ki želijo pridobiti stanovanje, zgrajeno s sredstvi sklada za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, se prijavijo na ta razpis. Utemeljene prošnje, opremljene z ustreznimi dokazili in potrdili vložijo preko organizacije združenega dela in drugih organizacij, v katerih so zaposleni. Drugi prosilci, kot so:

- upokojeni občani, vložijo prošnje preko Društva upokojencev Vrhnika,
- delovni in vojaški invalidi, preko invalidske organizacije Vrhnika,
- udeleženci NOV, preko krajevnih organizacij ZZB NOV na občinsko komisijo za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV občine Vrhnika,
- občani, zaposleni pri zasebnih delodajalcih, vložijo prošnje preko Združenja obrtnikov Vrhnika,
- občani, socialno podpirani, vložijo prošnje preko občinske skupnosti socialnega skrbstva občine Vrhnika.

Organizacije združenega dela in druge organizacije so dolžne prošnje prosilcev za stanovanje obravnavati na svojih pristojnih samoupravnih organih za stanovanjske zadeve. Opremljene prošnje s sklepom organov posredujejo v razpisnem roku Samoupravni stanovanjski skupnosti Vrhnika v nadaljnje reševanje.

- III.
  - K vlogi na razpis je potrebno predložiti naslednja potrdila:
    - a) potrdilo o času stalnega bivanja na območju občine Vrhnika
    - b) potrdilo o delovni dobi v organizaciji, pri kateri je prosilec zaposlen,
    - c) potrdilo o skupni delovni dobi, ki se prizna za pokojninsko dobo,
    - d) potrdilo o številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
    - e) potrdilo o številu zaposlenih družinskih članov, njihov osebni dohodek za preteklo leto in skupni dohodek na družinskega člana za preteklo leto,
    - f) potrdilo o številu in starosti otrok,
    - g) potrdilo zdravstvene službe o vrsti bolezni družinskih članov (če so oboleli),
    - h) potrdilo invalidske komisije o kategoriji invalidnosti družinskih članov (če so invalidi).

Razpis se objavi v »Našem časopisu« in traja do 31. 5. 1981.

Natečaj se razpisuje za najemna stanovanja v stanovanjskem objektu S-5 na Vrhniki, za stanovanja, vseljiva v prvi polovici leta 1982. Za vse informacije se obračajte na Samoupravno stanovanjsko skupnost Vrhnika, Cesta gradenj 1, tel. 751-257.

Vrhnika, aprila 1981

PREDSEDNIK IZVRŠILNEGA ODBORA SSS VRHNIKA  
MARCEL TURK

### ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža, ata in starega ata

## Janeza Orešnika

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znanec za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in nesebično pomoč ter številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala zdravstvenemu osebju za skrb in pomoč med dolgo boleznijo. Hvala tudi pevskega zboru za poslovilne pesmi.

Žalujoči: žena Francka ter otroci Žan, Fani in Rezi z družinami

### ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, sina, brata

## Feliksa Pirmana iz Brezovice pri Borovnici

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom za vsestransko pomoč, še posebno dr. Petroviču, za podarjeno cvetje in številno spremstvo na zadnji poti.

Žena Silva s hčerko in sinom Srečkom



## Trim akcija »Vsi na kolo za zdravo telo«

ZTKO Vrhnika in Kolesarske sekcije pri ŠD Partizan Vrhnika, sta organizirali kolesarsko TRIM akcijo, katere se je udeležilo 109 tekmovalcev in tekmovalcev.

Proga je potekala od parkirnega prostora pred ŠD Partizan Vrhnika, skozi Vel. Ligojno, Razpotje, Horjul, Vrzdenec do Žazarja, kjer je bila kontrolna postaja in nazaj do Vrhnika, kjer je bil cilj.

Proga je bila dolga približno 21 km. Vsak udeleženec je prejel značko in nalepko.

## Zopet uspešni strelci na glinaste golobe

Na novem olimpijskem strelišču SD Svoboda iz Senožec se je zaključilo 2. kolo Slovenske TRAP lige. Organizator 1. kola je bila v soboto 4. domača strelska družina, drugo kolo pa je v nedeljo 5. 4. na istem strelišču organizirala SD »Dolomiti« Vrhnika. V vsakem kolu je nastopilo 64 tekmovalcev iz 14. strelskih družin, od teh 13 v ekipni konkurenci.

Rezultati posamezno: 1. Matjaž Šturm — Dolomiti Vrhnika, 95 zadetkov, 2. Ivan Tkalec 92, 3. Janko Rožmarin, 90, 4. Jože Zadnikar, 90, vsi trije Olimpija, Ljubljana, 5. Šinigoj Jože 89 — SD Nova Gorica, 6. Franc Muzek, Mercator Ptuj 88, 7. Franc Antolič — TRAP Ormož 88, 8. Roman Bokavšek — Dolomiti Vrhnika, 88, 9. Aco Rebernik SD Bine Grajzer Vevče 88, in 10. Aleksander Gergar — Stefan Kovač Beltinci 88.

Rezultati Ekipno: 1. Olimpija Ljubljana 26 točk s 358 zadetki, 2. Dolomiti Vrhnika 23 točk s 347 zadetki, 3. S. Kovač Beltinci 21 točk s 337 zadetki, 4. Mercator Ptuj 18 točk s 342 zadetki, 5. TRAP Ormož 18 točk s 341 zadetki.

## Tekmovanje krajevnih skupnosti za prehodni pokal ZTKO Vrhnika

V organizaciji ZTKO Vrhnika, Blatna Brezovica in KK Vrhnika, je bil organiziran PRVI KOŠARKAŠKI TURNIR za Krajevne skupnosti, katerega se je udeležilo 6 ekip.

### Rezultati:

SKUPINA A):	Bl. Brezovica : Verd	53:56 (30:25)
	Verd : Dragomer	37:27 (20:10)
	Bl. Brezovica : Dragomer	60:28 (32:11)
SKUPINA B):	Vrhnika : V. p. 5312	29:47 (12:28)
	V. p. 5312 : Borovnica	59:56 (30:28)
	Borovnica : Vrhnika	66:38 (38:17)

### ZA RAZVRSTITEV OD 1. do 6. mesta:

5—6 mesto	Vrhnika : Dragomer	20:0
3—4 mesto	Bl. Brezovica : Borovnica	20:0
1—2 mesto	V. p. 5312 : Verd	51:28

## ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ VRHNIKA ŠAHOVSKO DRUŠTVO VRHNIKA ŠAHOVSKO DRUŠTVO DRAGOMER-LUKOVICA Šahovska sekcija

### RAZPIS

#### 2. ekipnega hitropoteznega turnirja za prehodni pokal v počastitev občinskega praznika.

Turnir se bo igral v

soboto 9. maja ob 9. uri v prostorih doma JLA na Vrhniki.

Pravico do nastopa imajo ekipe šahovskih društev, krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela in drugi.

Tekmovanje bo izvedeno po Bergerjevem sistemu, tempo igre je 5 minut za vsakega igralca, veljajo pravila pravilnika SZS.

Ekipa šteje 4 igralce in rezervo.

Vse ekipe prejmejo priznanja, prva ekipa pa pokal.

Rok za prijavo je do 7. maja 1981.

Prijavo pošljite na naslov:

Šahovsko društvo Vrhnika, Dom JLA Vrhnika ali po telefonu 751-356.

## Pohod na Ključ po poteh Dolomitskega odreda

Dne 5. 4. 1981 je bil tako kot že trikrat doslej pohod na Ključ. Vodja pohoda — mladinec Lojze Pezdrl je preko 200 znakov razdelil udeležencem že pred 9. uro dopoldne, ko smo z nekaj minutnim zaostankom krenili na pot. Pridružilo se nam je 21 vojakov iz vrhniške kasarne Ivan Cankar, ki jih je vodil Radomir Cvetkovič.

Skozi Dragomer smo krepko zakorakali za zastavonošema Markom Kraševcem in Andrejem Raztresenom. Prva postaja je bila na Ferjanki, kjer je bil 1. 1942 tabor 2. čete 1. bataljona Dolomitskega odreda. Tam nam je predsednik športnega društva iz prejšnjega mandatnega obdobja, zaslužni Miro Zorc, razdelil lokalne zemljevide, ki jih je pripravilo Planinsko društvo IMP Ljubljana v sodelovanju s športnim društvom Dragomer—Lukovica.

Tako smo veselo in za številne malčke dosti naporno pot preko Strmce in vasi Brezja v Horjulski dolini nadaljevali do Partizanskega doma na Ključu.

Pot je bila po mladi, komaj prebujajoči se hosti, zelo prijetna. Gozdne poti so, kot da bi bile vzdrževane. Tudi živega človeka razen enega lovca nismo srečali.

Poti ki jo je trasiralo Planinsko društvo IMP Ljubljana in ki vodi vse do Ključa, je

lahko slediti. Poimenovali so jo »Partizanska pot Dolomitskega odreda«. Tudi na Ključu, kamor smo prispeli po dveh urah, je bilo že okoli 50 požrtovalnih članov IMP. Mnogim izmed njih gre zahvala, da so dom dogradili in ga vzdržujejo. Še prijetnejši je dom zaradi oskrbnika Doreta Kogovška, ki je doma iz vasi Brezje, ki nas je — udeležence pohoda tople pozdravil. Kulturni program so dopolnili naši dragomerški pevci, na katere smo upravičeno ponosni. Manjkal ni niti partizanski golaz niti zabavni orkester, ki je popoldne poskrbel, da smo se zavrteli; manjkal ni niti žrebanje, še celo nekaj kapelj (tudi iz oblakov) smo bili deležni.

Pohod na Ključ po partizanski poti Dolomitskega odreda je bil za več kot 300 udeležencev še ena priložnost za oživljanje tradicije in tudi vodstvu pohoda gre zahvala, da je tako uspel. D. JAZBINŠEK

## Četrta planinska šola

Po dolgem času smo se iz spanja prebudili planinci in sklenili, da organiziramo IV. planinsko šolo. Ta naj bi bila z razliko od prejšnjih planinskih šol — javna. Torej pomeni današnji sestavek povabilo na predavanja in izlete planinske šole, ki so djo v njen okvir.

Dobivamo se vsako sredo ob 17. uri na OS Ivana Cankarja. Pouk planinske šole je namenjen predvsem pionirjem in začetnikom na planinskih stezah. Priče smo vedno pogostejšim nesrečam, ki jih največkrat povzročajo planinci sami zaradi neizkušenosti. Zavedamo se, da organizirati planinsko šolo in izlete ni lahka naloga, morda pa bomo s to našo odločitvijo je preprečili, če že ne onemogočili subjektivne nesreče v gorah.

S planinskimi pozdravi!

## Obrambno usposabljanje osnovnošolske mladine

Osnove, oziroma posamezne skupe znanj, ki so potrebni za obrambno in samozaščitno ravnanje vsakega človeka, vsebujejo učna področja osnovnošolskega predmetnika. To so osnove znanj prve medicinske pomoči, poznavanja nevarnosti pri ravnanju z osnovnim vojaškim orožjem, poznavanja nevarnosti ABK orožij, nadalje so to obrambni elementi pri telesni vzgoji, osnove poznavanja orientacije, branja zemljevidov... skratka, ne nekaj samo vojaškega in bi si lahko očitali militarizacijo mladine, temveč so to osnove znanj, spoznanj brez katerih si danes ne moremo predstavljati razgledanega človeka. Menim, da bi nekatere vsebine obrambne in samozaščitne vzgoje morali še razširiti in poglobiti. Še vedno se med osnovnošolsko mladino dogajajo nesreče ob najdenih eksplozivih, kemikalijah in podobnem. In ne nazadnje, koliko pa kot odrasli ljudje vemo o prvi medicinski pomoči? Kako reagiramo, ko se znajdemo v situaciji, nuditi pomoč sočloveku? Strah nas je in žal nam je, da smo tako malo podkovani!

In če se povrnemo k »vojaškemu« delu obrambnega usposabljanja mladine. Ali smo brali dela našega Tita, smo poslušali njegove govore? Sliši se kontradiktorno, toda v njegovi vojaški misli in dejanjih ugotavljamo toliko humanizma, toliko najbolj blestečih dejanj človeka za ohranjanje človeka. Tovarištvo, pomoč, enakost, premagovanje naporov v nemogočih situacijah... vse to je vredno, da se nadaljuje, ne guje in prenaša na mlade generacije.

Končno pa, saj živimo v socialistični družbeni ureditvi in ideali te družbe so visoko zastavljeni! Tudi z obrambnim usposabljanjem in osveščanjem mladine se jim bomo približevali. Le kot vsestranska osebnost bomo razumeli navzkrižja časa, ki ga živimo, si omogočili preseči naključja, ki se igrajo s človekom, dokler tava v temi neznanja in predsodkov.

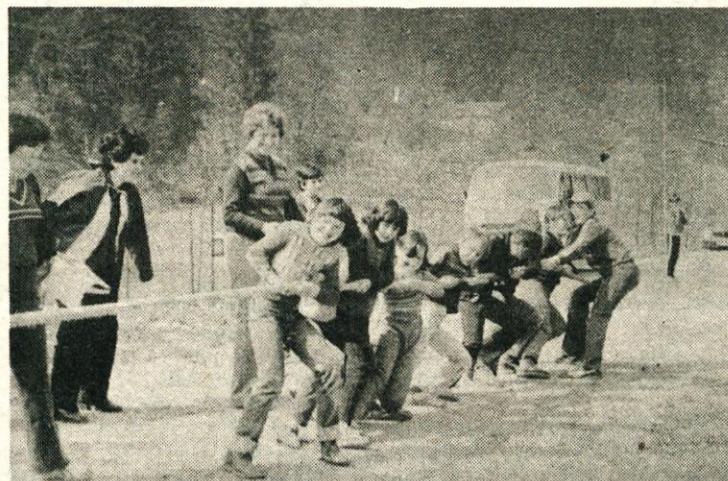
Obrambni dan šole — tekmovanja v omenjenih obrambnih in samozaščitnih znanjih in spretnostih, ni naj bil le končna zbirna oblika vsega, kar so učenci med šolskim letom spoznali. To je tudi (sicer še preredka) priložnost v osnovni šoli, da smo ves dan v naravi, da se učenci sproščeno razgibljejo in se med seboj tekmovalno pomerijo.

LOVRO NOVINŠEK

»Iz ognja in pepela, iz krvi in solza se je porajala nova Jugoslavija. V tem nezaslišanem okrutnem boju na življenje in smrt se je

porajala tudi nova vojska, ki ji naši narodi niso mogli dati ničesar drugega, kot svoje glorioke otroke in brezmejno ljubezen.«

(TITO)



»V slogi je moč« — Utrinek iz aktivnosti 3. in 4. razredov

## Obrambni dan

Na obrambnem dnevu sva bili določeni za poročevalki. Najprej sva si ogledali dogajanje pred šolo, kjer so tekmovali v pohodu in prenosu ranjenec učenci petih in šestih razredov. Prikazano je bilo tudi gašenje ognja in oskrba ranjenih.

Potem sva se napolili v Grogarjev dol, kjer so začeli s tekmovanjem sedmi razredi. Pomešali sva se med učence, ki so stali v polkrogu in streljali. Tožili so, da jih zebe in da je prevelika gneča. Mladi likovniki so se posedli po pobočjih in ves ta vrvež risali. Drugi so si krajšali čas z raznimi igrami. Skupine so ves čas odhajale na pot. Ker naju je progga zanimala, sva odšli za njimi. Za opis poti sva se obrnili k tovarišema na startu. Zagnali sva se v klanec. Na vrhu sva bili že upehani. Kmalu sta naju prehiteli dve skupini. Na razpotju so nama pokazali pot do Štampetovega mostu. Hodili sva in hodili. Prepričani sva bili, da sva ubrali nepravno pot. Toda že čez nekaj časa je prisopihala za nama še ena skupina. Zopet se nama je vrnilo upanje. Ko sva nekako našli prvo kontrolno točko pohoda ob Štampetovem mostu, so tam tri skupine reševale naloge s področja znanj in SLO.

Na naslednjih postaji so tekmovalci odgovarjali na vprašanja o puški. Počakali sva jih, nato pa smo s skupnimi močmi iskali poti naprej.

Med potjo do tretje postaje sva si obe skoraj ožulili noge, zato sva napredovali bolj počasi. Po dolgem času sva prišli do tretje postaje, kjer sta tovarišici zastavljali vprašanja o topografskih znakih in ravnanju s kompasom.

Po kratkem počitku sva se počasi približevali cilju. Celu zgrešili bi ga kmalu. Napili sva se čaja in se odpočili. Skoraj vsi tekmovalci, s katerimi sva se pogovarjali, so povedali, da so bile naloge lahke. Nekateri so bili nezadovoljni z označbo proge, marsikdo pa je potožil, da ga bolijo noge.

IRENA ŠALOMON  
NATAŠA JAZBEC 7. b



Ob dvajsetletnici planinskega društva je bila v galeriji Doma razstava fotografij planinca Jake Čopa



Športno strelišče v naravi

## Pionirji na orientacijskem pohodu

4. aprila 1981 smo imeli obrambni dan. Bilo je hladno, vendar sončno sobotno jutro, ko smo se učenci 7. in 8. razredov zbrali pri domu JLA. Skupaj smo odšli v Grogarjev dol, kjer je bil start in orientacijskega pohoda. Najprej so učenci opravili preizkušnjo v streljanju z zračno puško. Približno ob devetih je štartala prva, nato vsakih nekaj minut naslednje skupine, sestavljene iz 5 ali 6 učencev istega razreda. Proga je bila po oceni tov. Novinška dolga od 6 do 7 km in dokaj razgibana. Na njej je bilo pet kontrolnih postaj, ki so bile zaradi varnosti in informiranja povezane s centrom pred šolo z brezžično radijsko zvezo. Na postajah so učenci reševali različne naloge iz obrambne vzgoje in družbene samozaščite. Medtem, ko so učenci streljali in se pripravljali na štart, so člani likovnega krožka pod vodstvom tov. Božinova risali zanimive prizore. Sončni žarki so premeleglice in postalo je prijetno toplo, kar pa ni prijalo tekmovalcem, so se izčrpali in žejni po približno uro in pol trajajočem pohodu vrabli v Grogarjev dol. Tam so opravili še preizkušnjo v znanju iz prve pomoči, nato pa so lahko odšli na malico. Približno ob pol enih so prišli na cilj še zadnje skupine, vendar je zanje zmanjkalo malice. Kljub temu je bila večina udeležencev zadovoljna z doseženimi rezultati, da bi še tekmovali na podobnih tekmovanjih, kjer pokažejo svoje znanje in streljanju, orientaciji na terenu, poznavanju topografskih znakov, o delu kurirske službe, o prvi pomoči idr.



Ekipa najuspešnejših v tekmovanju 7. in 8. razredov

temu je bila večina udeležencev zadovoljna z doseženimi rezultati, da bi še tekmovali na podobnih tekmovanjih, kjer pokažejo svoje znanje in streljanju, orientaciji na terenu, poznavanju topografskih znakov, o delu kurirske službe, o prvi pomoči idr.

Obrambni dan nas je obogatil z znanjem, ki nam bo potrebno v primeru vojne ali različnih elementarnih nesreč. Po nenatančnih datkih je zmagala skupina s štartno številko 31 iz 8. c razreda. Društvo izvedel natančnejše mnenje o obrambnem dnevu, je Vera Grebčič opravila nekaj intervjujev z učenci in tov. učitelji.

ANITA OGRIN

## Kaj so povedali udeleženci!

Andrej: Pot je bila dolga, zato sem tudi malo utrujen. Večjih težav ni bilo, le žašili smo nekoliko s poti. Naloge niso bile tako težke. Ne te ob progi in tudi ne one na cilju. Ker sem bil lačen, se mi je malica prilegla, samo čaja je bilo premalo. Na takšnih tekmovanjih bi še tekmoval.

Stanka: Pot se mi ni zdela pretežka, saj sem dobro telesno pripravljena. Naloge so bile lahke, če izvzamem streljanje. Malica je odlična, le čaj je premalo sladkan. Še bi tekmovala na podobnih tekmovanjih.

Fabijana: Pot se mi je zdela naporna, zelo sem utrujena in preveč je vroče. Težav na progi ni bilo in tudi naloge niso bile pretežke.

Matjaž: Pot je bila dolga, naloge pa niso bile tako težke. Jezen sem, ker naši skupini niso na eni od postaj hoteli dati točk, za to ker se je nekdo preveč približal. Vreme je odlično.

Marija: Zelo sem utrujena. Pot je bila dolga in naporna, naloge pa niso bile pretežke. Z rezultatom sem zadovoljna. Na takšnih tekmovanjih pa ne bi več tekmovala.

Uroš: Proga je bila naporna, utrujen sem in bolijo me noge, naloge pa se nam niso zdele pretežke.

Kot dobro vidimo iz razgovorov, so se učitelji telesne vzgoje »potrudili« in pripravili res zahtevno pohodno proggo!

Kaj so povedali organizatorji!

Tovariš ravnatelj: Vse sem fotografiral in mislim, da bodo fotografije uspele. Imamo veliko srečo z vremenom. Najlepše je v Razorski dolini, kjer imajo obrambni dan 3. in 4. razredi. Še posebno všeč mi je bila disciplina vlečenja vrvi. Tekmovanje je v celoti uspelo.

Tovariš Novinšek: Lepo je, da smo danes vsi, cela šola, v naravi. Tudi najmlajši pionirji imajo organiziran pohod. V spremstvu borcev si bodo ogledali pomembnejše spomenike NOB v smeri pohoda proti Blatnemu dolu. Vsi učenci razredne stopnje so si pred odhodom na pohode ogledali razstavo orožja teritorialne obrambe in opremo civilne zaščite na šoli.



## PISMO OBČANOV — ODMEVI

## Kako se obnašamo do odpadne vode

V Našem časopisu — februar 1981 na 4. in 5. strani pod naslovom Komunalno gospodarstvo moramo postaviti na trdne noge,« je prednik v uvodu na 4. strani na koncu dejal. Citiram: »Zato ne bo dovolj, da le preberete ta pogovor za — okroglo mizo — in nam nato posredujete vaše predloge in mnenja. Najbrž se bo tudi vam podudila kakšna misel, ki bi jo bilo koristno slišati. Zato pričakujemo vaše sodelovanje.«

Tako se mi torej nudi lepa priložnost, da kot občan kritično spregovorim o izvajanju tovariša, ki je v zelo skopih besedah omenil čistilne naprave za odpadne vode, sicer pa ponudil občanom na vpogled fotografijo čistilne naprave, kakršno bojda imajo v Kamniku in v Domžalah, torej v tuzemstvu.

V nadaljevanju bom skušal s podatki prikazati, kako smo se in se še obnašamo pri reševanju tako perečega problema kot so odpadne vode, bodisi iz usnjarne, kot tudi iz mesta in okolice Vrhnike.

V letu 1971 so se začeli prvi resni pogovori med predstavniki IUUV in predstavniki Občinske skupščine o skupnih prizadevanjih in vlaganjih centralne čistilne naprave (v nadaljevanju CCN) na Vrhniki, ki naj bi bile locirane na Tojnici.

Iz zapisnikov sej predsedstva Skupščine občine Vrhnika o prizadevanjih, da bi zgradili CCN na Vrhniki, si lahko ogledamo, kako je začela poteka po naslednjih dneh, mesecih, letih in petletkah. (P. S. uredništva: Nato avtor navaja podatke, iz katerih je razvidno, da se razprave glede gradnje CCN na Vrhniki pričele že leta 1971, to je nekaj dni pred 16. 12. 1971 tja do 6. 2. 1974.)

Dne 5. 6. 1974 so člani komisije sprejeli ODLOČBO o imenovanju posebne strokovne komisije za izvajanje sklepov, ki urejajo gradnjo in financiranje čistilne naprave in kolektorja »S«.

Prvo sejo komisije je sklical predsednik IS dne 13. 6. 1974. Komisija je obravnavala in sprejela program, ki je predstavljal rezultate prvih razprav od 16. 12. 1971 dalje.

(P. S. uredništva: nato avtor navaja programe iz let 1974, 1976 in 1977 za obdobje 1981-85)

Iz tega gradiva je razvidno, da so se prve razprave o gradnji CCN na Vrhniki začele 16. 12. 1971 in da so do danes že 3-krat v presledku po 5 let prikazani programi, ki pa so vsi med seboj zelo skregani in kaj malo storjenega, razen filozofiranja. Program CCN za leto 1981-1985 pričena gradnjo CCN s IV. fazo in konča pri VII. fazi. Pričena sem, da poleg mene še koga od ostalih krajanov zanima, kaj se I., II., in III. faza CCN, ko pa vsi vemo, da se CCN še niti niso pričele graditi. Vsi dobro vemo, da je bila lokacija določena na Tojnicih in da razen faze obremenitev C nekaj 100 kamionov gramoza ni storjenega nič.

Tovariš, ki je govoril o čistilni napravi, je poskrbel za fotografijo čistilne naprave in v Našem časopisu dejal, da bo končana ob zaključku sedanjega srednjeročnega obdobja. Ker so bile obljube dane že za leto 1976 in enkrat že za leto 1980 in ker 10 let ni zadoščalo za pričakovane, je več kot gotovo, da se je tudi sedaj lahko uštel in so njegove obljube le »Blažov žegen«.

Ker obstaja posebna strokovna komisija za izvajanje sklepov, ki urejajo gradnjo in financiranje CCN in kolektorja »S«, naj bi le-ta dala račun, zakaj takšna ogromna zamuda in kakšna sredstva so bila porabljena. Končno pa bi bilo prav, ker smo krajan prešibki, da bi vrnili pokrovko in pogledali, kaj se v loncu smodi, da bi to storil kdo, ki to moč ima.

OKRAJŠEK FRANC

## Kako teče gradnja čistilne naprave

V letu 1972 je bil izdelan Idejni projekt CCN (centralne čistilne naprave) in nato v letu 1973 Glavni projekt CCN, ki je zajemal črpalnice in čistilni blok. Blato naj bi se po tem projektu prečrpavalo v blatne lagune oz. sušilna polja, torej projekt ni obravnaval obdelave blata. Poleg glavnega projekta za CCN je bil izdelan tudi projekt glavnega zbiralnika, imenovan sušni zbiralnik »S«. Celotna investicijska vrednost po projektu je znašala 7.650.527,10 din, gradnja pa je bila razdeljena v štiri etape, I. etapa leta 1973, zadnja leta 1976.

Za izvajanje sklepov je bila imenovana strokovna komisija za gradnjo čistilne naprave in kolektorja »S«, ki je bila predlagana dne 12. 12. 1973 in jo je z odločbo dne 5. 6. 1974 potrdila SO Vrhnika.

Že v samem začetku gradnje CCN je bilo delo močno ovirano zaradi stalnih kadrovskih težav nosilca investicije Komunalno stanovanjskega podjetja in upravnega organa SO Vrhnika. Tudi sestav strokovne komisije za gradnjo ČN se je spreminjal. Zaradi omenjenih težav so nato s Splošno vodno skupnostjo podpisali dne 6. 11. 1974 pogodbo o konzultingu. S to pogodbo se je Splošna vodna skupnost obvezala izvesti vsa strokovna dela do razpisa lokacijskega oglada.

2. 9. 1975 so podpisale samoupravni sporazum Komunalno stanovanjska podjetja Vrhnika, Skupščina občine Vrhnika in Industrija Vrhnika, ki obravnava plačila stroškov, ki nastanejo v zvezi s projektno dokumentacijo. Plačnika teh stroškov sta IUUV in SO Vrhnika, vsak do ene polovice.

Lokacijsko odločbo za kolektor »S« je izdal Sekretariat za urbanizem 1. 8. 1975, za lokacijo ČN in odlagališča mulja pa 12. 4. 1976. Šele sedaj so bili omogočeni tehnični pogoji za pričetek izdelave projekta CCN in kolektorja »S«.

Velikost čistilne naprave je bila določena na osnovi onesnaževalne industrije, naselja in obrti in je znašala 100.000 ekvivalentov onesnaženja. Pri gradnji je bila veliko časa dilema način tretiranja vrhnikih odpadnih voda. Za presojo pravilnosti skupnega čiščenja komunalnih in usnjarskih odpadkov smo zato zbirali informacije iz vzhodnih in zahodnih držav. V tem času so delali tudi tehnološke poskusne posameznih sistemov čiščenja (glej članek Naš časopis, april 1980). Opravljali so tista dela investicijske izgradnje CCN, ki ne vplivajo na sistem čiščenja.

V letu 1976 izgradnja »S« kanala od jaška 12 do 36, to je od bodoče lokacije CCN do ceste na Verd pri Lavrenčiču ter blatovoda IUUV od jaška 2 do 45, (zgrajen je prav tako od CCN do Lavrenčiča). Investitor tega dela kanalizacije je bila Industrija Vrhnika. Vrednost investicije je bila 4.505.754,10 din. Investicija je bila pokrita iz: 2.100.000,00 din kredita OVS Ljubljana-Sava, 400.000,00 din kredita ZVS (Zveza vodnih skupnosti Slovenije), 2.005.754,10 din lastnih sredstev IUUV.



Na dvorišču Usnjarne so gradbena dela za kemično čiščenje odplak, pričakujejo pa, da bo dokončno zgrajena do jeseni.

sticije je bila 4.505.754,10 din. Investicija je bila pokrita iz: 2.100.000,00 din kredita OVS Ljubljana-Sava, 400.000,00 din kredita ZVS (Zveza vodnih skupnosti Slovenije), 2.005.754,10 din lastnih sredstev IUUV.

Izgradnja CCN je v nadaljevanju potekala po etapah. Etape so bile določene z ozirom na obseg del v posameznih letih. I. etapa predobremenitev terena na lokaciji CCN. Investitor je bila KPV Vrhnika. Delo je bilo pričeto v letu 1977. Vrednost investicije predobremenitve in komunalne ureditve zemljišča pa je znašala 5.446.700,00 din.

Sredstva so zagotovili: 850.000,00 din IUUV, 3.800.000,00 din dotacija OVS, 796.700,00 din KPV.

V letu 1978 je bila planirana II. faza CCN, to je izgradnja odlagališča blata, izgradnja kanala F. Ta faza se je prenesla v leto 1979 in bila v planu SKIS-a za leto 1979. Vrednost planirane investicije je bila 3.708.000,00 din. Investicije zaradi spremembe koncepta niso izvedli.

V letu 1979 je prišlo do spremembe osnovnega koncepta gradnje CCN. Delovna grupa strokovnjakov v usnjarni in projektant CCN so dokazali umestnost gradnje dela kemičnega čiščenja odplak na CCN. Ker pa je to čiščenje potrebno zaradi odplak usnjarne in zaradi predpisa o kvaliteti odplak, ki se smejo spuščati v javno kanalizacijo, se je ta del CCN lokacijsko prenesel na dvorišče usnjarne. Investitor III. etape CCN, to je: fizikalno kemično čiščenje, je SKIS. V smislu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo centralne čistilne naprave (VI. člen sporazuma) so sredstva v višini 32.990.508,00 din zagotovili: SKB Ljubljana 19.794.300,00 din kredita, OVS Ljubljana-Sava 6.000.000,00 din dotacije, IUUV Vrhnika 7.196.208,00 din lastna sredstva.

Gradnja III. faze CCN je v teku, njen zaključek pa pričakujemo jeseni tega leta. Po tehnoloških predvidevanjih in projektih se bo s pogonom III. faze CCN na Vrhniki zmanjšalo onesnaževanje voda za približno 50%. Tekoče blato iz usnjarne se bo zgoščevalo na 30-40% suhe snovi in odlagalo na primerno deponijo oz. kompostiralo.

Tako delno očiščene odplake bomo vodili na biološko stopnjo ČN (lokacija, kjer je izvedena predobremenitev). Zaradi že predhodno delno očiščenih odplak pa bo seveda potrebna manjša ČN, kot je bila predvidena v prvi zasnovi.

Kako je z gradnjo nadaljnjih faz CCN?

V srednjeročnih planih SKIS, IUUV, OVS je predvidena gradnja CCN in pripadajočih kolektorjev ter prečrpališč in razbremenilnikov v letih 1982 in 1985. V tem času pa bomo morali kanalizirati tudi vse komunalne odplake, ki gravitirajo na to čistilno napravo. Ne sme priti do napačne, da bi bila čistilna naprava zgrajena, vanjo pa ne bi pritekale odplake.

PETER KOBAL

Dvosobno komfortno stanovanje s telefonom v Ljubljani za menjam za enakovredno na Vrhniki. Ponudbe na tel. 553-260

V skladu s srednjeročnim načrtom 1981-85 Samoupravne stanovanjske skupnosti Vrhnika in po sklepu 34. seje Izvršilnega odbora Samoupravne stanovanjske skupnosti Vrhnika z dne 18. 3. 1981 objavljamo

## 2. Natečaj za zbiranje interesentov za nakup etažnih stanovanj v letu 1981

Na natečaj se lahko prijavijo vsi interesenti za nakup stanovanj.

Pri sestavi prednostne liste za nakup etažnih stanovanj se bo upoštevalo kot prednost:

1. Zaposlitev v OZD na območju občine Vrhnika
2. Stalno bivališče na območju občine Vrhnika
3. Kadrovske potrebe v občini Vrhnika

V kolikor bo interesentov za nakup stanovanj še vedno več, kot bo na razpolago stanovanj, pa se bo pri izbiri upoštevalo še stanovanjske razmere udeležencev, ki jih bomo ugotavljali s točkovalnim zapisnikom, ki se uporablja pri sestavi prednostne liste za dodeljevanje stanovanj, zgrajenih iz sredstev družbene pomoči.

Natečaj se razpisuje za:

1. Štiri garsonjere v izmeri 25,50 m<sup>2</sup>
2. Sedem enosobnih stanovanj v izmeri 31,80 m<sup>2</sup>
3. Dva trisobna stanovanja v izmeri 70,45 m<sup>2</sup>

Informativna izhodiščna cena za razpisana stanovanja znaša 20.000,00 din/m<sup>2</sup>.

Kupci bodo sklepali kupoprodajne pogodbe z investitorjem stanovanjskega bloka — SGP Grosuplje.

Vse ostale informacije lahko dobite na Samoupravni stanovanjski skupnosti Vrhnika, Cesta gradenj št. 1, tel. 751-257.

Vrhnika, aprila 1981

PREDSEDNIK IZVRŠILNEGA ODBORA SSS VRHNIKA  
MARCEL TURK

Na podlagi 18. člena Pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje najemnih stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Vrhnika je Izvršilni odbor skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti Vrhnika na svoji seji dne 18. 3. 1981 sprejel sklep, da se v maju 1981 razpiše

## 6. Natečaj za dodelitev stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu občine Vrhnika za leto 1981

Upravičenci za dodelitev stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč so:

I.

Družine in občani z nižjimi dohodki, upokojeni občani, delovni in vojaški invalidi, udeleženci NOV. Ti se lahko prijavijo na razpis natečaja, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

— da prosilec za stanovanje ali član ožje družine ni imetnik stanovanjske pravice za primerno stanovanje in da ni lastnik primerne stanovanja,

— da prosilec za stanovanje ali član njegove družine ni lastnik počitniške hišice,

— da skupni dohodki prosilca in članov njegovega gospodinjstva ne presegajo na člana gospodinjstva 60 % povprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka zaposlenih delavcev v SR Sloveniji v preteklem letu. (V letu 1980 znaša povprečni čisti mesečni dohodek na zaposlenega delavca v SR Sloveniji 8.767,00 din),

— da prosilec za stanovanje ali za delo sposoben član ožje družine ni neopravičeno nezaposlen,

— da ima prosilec stalno bivališče na območju občine Vrhnika,

— da prosilec pri svojih bližnjih sorodnikih (zakonec, starši, otroci), ki so lastniki večje stanovanjske hiše ali več stanovanj, ne more rešiti svojega stanovanjskega vprašanja,

— da prosilec za stanovanje dolesj še ni imel ustreznega rešenega stanovanjskega vprašanja.

II.

Prosilci, ki želijo pridobiti stanovanje, zgrajeno s sredstvi sklada za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, se prijavijo na ta razpis. Utemeljene prošnje, opremljene z ustreznimi dokazili in potrdili vložijo preko organizacije združenega dela in drugih organizacij, v katerih so zaposleni. Drugi prosilci, kot so:

— upokojeni občani, vložijo prošnje preko Društva upokojencev Vrhnika,

— delovni in vojaški invalidi, preko invalidske organizacije Vrhnika,

— udeleženci NOV, preko krajevnih organizacij ZZB NOV na občinsko komisijo za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV občine Vrhnika,

— občani, zaposleni pri zasebnih delodajalcih, vložijo prošnje preko Združenja obrtnikov Vrhnika,

— občani, socialno podpirani, vložijo prošnje preko občinske skupnosti socialnega skrbstva občine Vrhnika.

Organizacije združenega dela in druge organizacije so dolžne prošnje prosilcev za stanovanje obravnavati na svojih pristojnih samoupravnih organih za stanovanjske zadeve. Opremljene prošnje s sklepom organov posredujejo v razpisnem roku Samoupravni stanovanjski skupnosti Vrhnika v nadaljnje reševanje.

III.

K vlogi na razpis je potrebno predložiti naslednja potrdila:

a) potrdilo o času stalnega bivanja na območju občine Vrhnika

b) potrdilo o delovni dobi v organizaciji, pri kateri je prosilec zaposlen,

c) potrdilo o skupni delovni dobi, ki se prizna za pokojninsko dobo,

d) potrdilo o številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,

e) potrdilo o številu zaposlenih družinskih članov, njihov osebni dohodek za preteklo leto in skupni dohodek na družinskega člana za preteklo leto,

f) potrdilo o številu in starosti otrok,

g) potrdilo zdravstvene službe o vrsti bolezni družinskih članov (če so oboleli),

h) potrdilo invalidske komisije o kategoriji invalidnosti družinskih članov (če so invalidi).

IV.

Razpis se objavi v »Našem časopisu« in traja do 31. 5. 1981.

V.

Natečaj se razpisuje za najemna stanovanja v stanovanjskem objektu S-5 na Vrhniki, za stanovanja, vseljiva v prvi polovici leta 1982. Za vse informacije se obračajte na Samoupravno stanovanjsko skupnost Vrhnika, Cesta gradenj 1, tel. 751-257.

Vrhnika, aprila 1981

PREDSEDNIK IZVRŠILNEGA ODBORA SSS VRHNIKA  
MARCEL TURK

### ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža, ata in starega ata

## Janeza Orešnika

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znanec za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in nesebično pomoč ter številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala zdravstvenemu osebju za skrb in pomoč med dolgo boleznijo. Hvala tudi pevskega zboru za poslovilne pesmi.

Žalujoči: žena Francka ter otroci Žan, Fani in Rezi z družinami

### ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, sina, brata

## Feliksa Pirmana

iz Brezovice pri Borovnici

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom za vsestransko pomoč, še posebno dr. Petrovčiču, za podarjeno cvetje in številno spremstvo na zadnji poti.

Žena Silva s hčerko in sinom Srečkom





Se ena generacija fantov je pred kratkim odšla na služenje vojaškega roka. V domu JLA so jih pred odhodom v imenu vseh mladincev sprejeli predstavniki občinske konference ter oddelka za ljudsko obrambo. Kot se spodobi, ko grejo fantje v vojsko so jim dekleta pripela rdeče nagelne.



Naši mladinci so sredi intenzivnih priprav na mladinske delovne akcije. Pripravili so tudi razstavo o mladinskih delovnih akcijah, ki je predstavila delo naših brigadirjev na dosedanjih akcijah. Na fotografiji: Razstavo je v domu KS Vrhnik otvoril vodja centra za mladinske delovne akcije pri OK ZSMS Mirko Oblak.

## Prisotni tam, kjer teče življenje in delo

Letos mineva dvajset let, odkar smo na Vrhnikih zgradili dom jugoslovanske ljudske armade. Prav je, da ob tem pomembnem jubileju spregovorimo malo več o aktivnostih in delovanju doma in ga na ta način skušamo še bolj približati vsem občanom, to željo pa je izrazil tudi naš sogovornik, tovariš kapetan Milutin Stankovič. V teh dveh desetletjih aktivnega delovanja, je dom JLA postal odprt za domala slehernega občana, marsikomu pa pomeni celo drugi dom. V njem se srečujejo vojaške starešine, oficirji in vojaki, upokojeni vojaški uslužbenci in borci, mladina in občani v civilu. Veliko je stvari v domu, za katere lahko trdimo, da so zanimive in privlačijo obiskovalce, in v kolikor bi bili občani še podrobneje seznanjeni s spektrom raznorodnih aktivnosti in delovanjem doma, bi nedvomno prihajali v še večjem številu. Na napačni poti je, kdor misli, da dom JLA na Vrhnikih služi izključno vojaškim namenom ali da je namenjen samo vojaškim uslužbencem in vjakom. Nasprotno. Zelo ljudski je postal v teh letih obstoja in neko priščno toplino je moč čutiti že takoj pri

vhodu, kjer te sprejmejo prijazni vojaki. Tovariši v domu JLA si stalno prizadevajo, da se nahajajo v centru dogodkov, ki se odvijajo znotraj občine in se skušajo kar najbolj vključiti v dogajanja. Da bi v teh svojih prizadevanjih čim bolj uspeli, vseskozi tesno sodelujejo z zvezo kulturnih organizacij v našem kraju, in to sodelovanje je v zadnjem času na tako visoki ravni, da je že preraslo v skupno delo in enotno načrtovanje akcij, predvsem na kulturnem in kulturno-zabavnem področju. Dobre stike imajo tudi z družbenopolitičnimi organizacijami v občini, a le-te bo potrebno še poglobiti in okrepiti. V domu JLA se torej trudijo, da so stalno prisotni tam, kjer teče življenje in delo. Njihovo dosledno delovanje zadnjih nekaj let in tudi leta poprej je rodilo lepe sadove, saj v domu potekajo pester aktivnosti najrazličnejših klubov in sekcij, naj jih naštejemo le nekaj: radio klub, šahovski klub in foto klub pa folklorna sekcija, otroški pevski zbor, sekcija za društveno aktivnost žena in podobno. Skratka, vsak lahko najde nekaj zase in za

svoje razvedrilo. V največjem obsegu in zelo uspešno potekajo aktivnosti na kulturno-zabavnem, športno-rekreativnem področju. Tako so denimo lani v domu JLA pripravili 48 oblik kulturno-zabavnih večerov, od raznih koncertov, plesov pa do srečanj mladih in ostalih podobnih stvari, ki se jih je udeležilo preko 12.000 obiskovalcev. Organizirali so 48 predstav za otroke, predvsem risane in igrane filme, ki si jih je ogledalo preko 3000 naših malčkov. Nadalje so pripravili 11 razstav z najaktualnejšimi vsebinami, privabile pa so blizu 20000 obiskovalcev. Prav tako so se potrudili na področju izobraževanja, kjer so se povezali tudi z republiškim centrom za izobraževanje in organizirali 39 različnih oblik izobraževanja, predvsem tečajev in predavanj, udeležba pa je bila presenetljivo dobra — preko 3000 znanja željnih ljudi. Ob številnih aktivnostih in delovanju, se bo najbrž marsikdo vprašal, koliko denarja gre za vse to in od kje!? Priznati moramo, da se v domu JLA na Vrhnikih navkljub mnogim pri-

reditvam, tečajem in razstavam, obnašajo skrajno stabilizacijsko. Nekaj sredstev, porabljenih za organizacijo, dobijo povrnjenih z vstopnino, ki jo načrtujejo za nekatere prireditve, določena sredstva za aktivnosti, delovanje in organizacijske zadeve pa se stekajo iz posebnega fonda, ki ga ima dom samo v te namene. Poleg tega se v domu pri organizaciji raznih prireditev in vodenju domskih aktivnosti opirajo izključno na svoje lastne sile in kadre in seveda tudi tako precej prihranijo. V domu JLA na Vrhnikih je domala vsak dan živahno. Tamkaj se srečujejo mladi in vojaki, vojaške starešine, oficirji in občani in vsi, ki v dom radi prihajajo. Teh pa ni malo, zakaj dom JLA nam veliko nudi, spričo uspešnega delovanja in raznolike palete aktivnosti pa nam je lahko v ponos. Tam vsakdo najde nekaj zase, se pogovori in pozabava, tam se kujejo nova prijateljstva, bratstvo in enotnost, skratka, tam je prijetno, zato se izplača potrkati na vrata in vstopiti. Le z dobrim obiskom bomo poplačali vsa prizadevanja delavcev v domu, ki se trudijo da bi zadovoljili želje vsakega posameznika in bi tako vsi radi prihajali v dom. Predvsem bo potrebno iti v še širšo akcijo, da bomo k sodelovanju v raznih aktivnostih doma pritegnili čim več občanov. Kdor se sam ne prepriča in sam ne pride v dom JLA, ta seveda nima predstave o njem. Ob skromnem jubileju lahko ponosno zaželimo delavcem v domu: »Tudi v bodoče tako delovno in uspešno!«

## Društva morajo postati sestavni del krajevne samouprave

V ponedeljek, 20. 4. 1981, so se na problemski konferenci o problematiki družbenih organizacij in društev na Vrhnikih zbrali delegati društev in družbenih organizacij ter družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, ki so obravnavali probleme in težave v zvezi z delovanjem društev in družbenih organizacij.

V društvih in družbenih organizacijah v občini Vrhnika se združuje preko 10.000 članov, in sicer na po-

dročju kulture, telesne kulture, tehnične kulture ter socialno-humanitarnih področjih.

Tako **Občinski odbor Rdečega križa** združuje 4.297 članov v krajevnih organizacijah Vrhnika, Borovnica, Podlipa, Dragomer in Ligojna. Zveza telesno kulturnih organizacij šteje 3355 članov v 18 društvih: športna društva — Partizan Vrhnika, Dragomer, Log, Blatna Brezovica in Borovnica; šahovska kluba — Borovnica in Vrhnika; nogometna kluba — Borovnica in Usnjari Vrhnika, Kegljarski klub Tankist, Strelska družina Vrhnika, planinski društvi — Vrhnika in Borovnica, Taboriški odred in Ribiška družina.

**Občinska gasilska zveza** združuje 18 društev s 1600 člani, od tega 1044 aktivnih. V vseh krajevnih skupnostih, razen v Sinji Gorici, je 14 gasilskih društev, 4 pa v delovnih organizacijah: Fenelit, IUUV, Liko — Verd, Liko — Borovnica.

**Zveza kulturnih organizacij** vključuje v svojo dejavnost 1100 članov, največ v okviru sekcij zveze, le 200 pa v društvih: Svoboda Borovnica, KUD I. Cankarjev, Pevski zbor LIKO Verd in OKTET Kašča.

Na področju tehnične kulture delujejo naslednja društva: Radiokluba Vrhnika in Borovnica, Avto-moto društvo Vrhnika, Klub letalcev Vrhnika, Združenje šoferjev in avtomobilstov in Foto klub Tankist.

Društva upokojencev delujejo v Borovnici, Dragomerju, na Vrhnikih in v Logu.

Poleg tega je še dvojice čebelarških društev: Vrhnika in Borovnica, dvojice lovskih društev na Vrhnikih in v Borovnici ter Društvo rejcev malih živali.

Delegati so opozorili na premajhno vključevanje političnega sistema oz. krajevne samouprave v reševanje problemov v zvezi z delovanjem društev in družbenih organizacij, saj se čutilo odrinjene. Po drugi strani pa je očitno slabo vključevanje društev v politični sistem oz. krajevno samoupravo, zlasti na Vrhnikih. Boljše povezovanje bi nedvomno omogočilo hitrejšo reševanje problemov. S skupnimi močmi bi lahko mnogo lažje — hitreje razreševali prostorske in finančne težave, ki so velikokrat ovira za uspešno delo društev. Poseben problem v delovanju društev so tudi kadri, saj nekatera društva ostajajo brez mladih (nekatera gasilska društva, čebelarji), oziroma se zelo težko vključujejo v delo društev. Zato je nujno boljše povezovanje društev z osnovnimi šolami, zlasti pri razvijanju interesnih dejavnosti.

Tudi pomanjkanje mentorjev in vaditeljev je poseben problem, saj je bilo vse premalo storerjega pri izobraževanju kadrov. Še zlasti je pomembno delovanje društev za splošni ljudski odpor in družbeno samozavest, saj vključujejo dejavnosti, ki so pomembne za to področje delovanja. Razvijajo jo tako

gasilci, Rdeči križ, organizacije s področja tehnične kulture, strelci pa tudi športna društva. Zato bo vsakokor potrebna širša družbena skrb za delo društev in pomoč pri razreševanju problemov.

J. S.

F. Tršar



Zbiranje starega papirja postaja že kar nuja. Toda Špela Osredkar in Marjetka Oblak iz 3. a razreda tega povpraševanja ne vesta. Vesta pa, da bodo za ta papir, ki so ga v njihovem razredu zbrali že velik kup, dobili kar precej denarja za razredno skupnost.

## TEMELJNO SODIŠČE V LJUBLJANI ENOTA NA VRHNIKI

OBJAVLJA prosta dela in naloge

**strojepiske** za nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu

Delo je za določeno čas.

Rok za prijave je 30 dni, na naslov:

Temeljno sodišče v Ljubljani — Enota na Vrhnikih, Cankarjev trg 8.

## Šoli moramo dokončati do jeseni

»Oba šolska objekta morata biti do jeseni, do začetka novega šolskega leta končana.« Tako lahko v osnovi povzamemo razpravo in zaključke na seji Izvršnega sveta in tudi na predsedstvu OK SZDL.

Da se je to vprašanje sploh pojavilo je krivda predvsem v izredni in nadpovprečni rasti cen v zadnjem letu. Za dokončanje obeh šol namreč zaradi podražitev zmanjka 22.000.000 dinarjev. Na Izvršnem svetu so ocenili, da je možno in nujno oba objekta osnovnih šol dokončati le z združitvijo vseh razpoložljivih sredstev na področju šolstva in otroškega varstva in z najetjem premostitvenega kredita pri Ljubljanski banki. Polovico potrebnih sredstev bi zbrali z združitvijo presežkov SIS družbenih dejavnosti za leto 1980 in sredstev skupnosti otroškega varstva.

Za dokončni dogovor kako pridobiti ta manjkajoča sredstva nam ostane le še slab mesec dni. Konec maja bodo izčrpana že zagotovljena sredstva, zato se moramo vsi v združenem delu čimprej odločiti, da presežke v SIS družbenih dejavnosti namenimo za dokončanje šole v Borovnici in na Logu. V nasprotnem primeru bo pač ustavljen gradnja. Tega pa si nedvojno ne moremo privoščiti, saj bomo šole pač nekaj morali dograditi. Čez leto ali dve pa bo za dokončanje obeh šol potrebnega kar precej več denarja, če upoštevamo, da bodo cene še vedno naraščale.

Kljub temu, da je rast cen osnovni vzrok podražitve pa je Izvršni svet od inženieringa in izvajalcev del zahteval podrobnejšo obrazložitev zakaj je prišlo do podražitve.

## PRVEGA MAJA ZAČNE VELJATI ZAKON O TEMELJNIH VARNOSTI CESTNEGA PROMETA

## Še večja disciplina na cesti

Pričakujemo prvi maj, praznik dela, in prvomajske pranje. Telega dne pa se bo letos zgodilo še nekaj novega. S majem začne veljati novi zakon o temeljnih varnostih cestnega prometa. Marsikdo si pod tem nazivom predstavi predvsem velike denarne kazni in odvzem vozniškega dovoljenja za določeno dobo. Ta strah ali pa kar paniko pa širijo vozniki, ki jih skrbi predvsem njihova denarnica in vozniško dovoljenje, katero jim je velikokrat samo uradna dovoljenja za divjanje po cestah, na samo varnost niti pomislijo ne! Če počasi preberemo sam naslov zakona, vidimo, da govori »o temeljnih varnostih«, torej to ni nek kazenski zakon, ampak zakon, ki skuša zagotoviti čim večjo varnost v prometu. Največja vrednota naše družbe je zdrav človek in če gledamo nezdgodno kroniko vidimo, da ravno cesta mesto, kjer veliko ljudi izgubi svoje zdravje in tudi svoje življenje. Žalostno je, da veliko hudega povzročajo ravno ti isti vozniki, ki se danes tako bojijo novega zakona. To so vozniki, ki ne priznavajo nobenih družbenih norm, medsebojnega tovarištva in odnosa človeka do človeka ter pozabljajo, da so le eden izmed množice uporabnikov ceste.

Znano je, da so prehitra vožnja, nepravilno prehitvanje, alkohola preutrujenost in neupoštevanje ostalih udeležencev na cesti glavni vzroki manj in bolj težkih prometnih nesreč in človeških tragedij. Že sedanj zakon je skušal varovati vzorne voznike, novi zakon pa je v glavnem dopolnitev obstoječega z nekaterimi novostmi, ki še bolj spodbujajo udeležence v prometu pred objestneži, za katere velikokrat tudi mesta na cesti. Zato lahko rečemo, da je novi zakon za voznika, ki vodi v skladu s prometnimi predpisi in skrbi za varnost ostalih udeležencev samo pridobitev in je zato vsak strah odveč.

Zakon o temeljnih varnostih cestnega prometa, ki začne veljati 1. 5. 1981, ima v primerjavi z dosedanjim zakonom možnosti, ki se nam kažejo na: OZD in druge samoupravne organizacije, ki projektirajo, gradijo in vzdržujejo ceste, ki preučujejo kandidate za voznike, ki izdelujejo, vzdržujejo in popravljajo vozila in naprave; pešce, kolesarje, voznike vozil na motorni pogon in ostale udeležence v prometu. Naj predvsem zanima, kaj pomeni novi zakon za nas, vsakdanje uporabnike ceste.

Največ in največkrat smo pešci, vendar velikokrat pozabljamo, da biti pešec doma na dvorišču in na cesti ni eno in isto. Tako si velikokrat preradi vzamemo v last celo cesto in pri tem mislimo, da nas bodo zakon ščitil in bodo že vozniki »nastradali«, če nas bodo povozili, pozabljamo pa, da je za pešce zgrajen pločnik in da je za prehod čez cesto posebno označen in zavarovan prehod za pešce. Novi zakon tudi pri prehodu za pešce, če na njem prometa ne ureja semafor ali svetlobni signal, predvideva, da morata skrbeti za varnost tako voznik kot pešec. Pešec mora — preden gre čez tak prehod — paziti na oddaljenost in hitrost vozila, ki se bliža prehodu in mora pri tem upoštevati tudi vire menske razmerje, saj voznik ne more v vsakem primeru varno ustaviti. Za nedisciplinirane pešce, ki si jemljejo preveliko svobodo, so predvidene tudi večje kazni, ki se gibljejo od 100 din pa do 500 in 1500 din, če je bila povzročena neposredna nevarnost. Za slepe zakon pri samostojni hoji zahteva, da hodijo z belo palico.

Za kolesarje ni — poleg kazni — kakšnih velikih novitet, razen tega da bo od sedaj potrebna ponoči zadaj tudi rdeča lučka. Vozniki motornih koles bodo morali odslej izven naselja voziti lučmi tudi podnevi, in to z zasenčenimi. Voznik in sopotnik na motornem kolesu morata vedno imeti med vožnjo na glavi čelado, pa ne zaradi zakona in kazni, ampak zaradi cele glave.

Avtomobiliste čaka kup drobnih novitet, ki bodo veselile vzorne voznike, prevroče pa pogosteje postavljale na hladno. Poglejmo najprej novitete, ki jih bomo srečali med vožnjo:

- če stoji na cestišču posebno označeno vozilo za prevoz otrok, ni smemo peljati mimo tega vozila, ne glede na to, s katere strani smo pripeljali, dokler v to vozilo vstopajo ali iz njega izstopajo otroci;
- ko se v naselju peljemo mimo postajališča, iz katerega spelijski avtobus ali posebno označeno vozilo za prevoz otrok, moramo takoj vozilu omogočiti vključitev;
- na sedežu poleg voznika se ne sme peljati otrok, ki ni dopolnil 12 let ali oseba, ki je pod vplivom alkohola;
- vrsta vozil, ki stoji ali se premika s isto hitrostjo in medsebojno odvisno, se imenuje kolona. Voznik ne sme kolone niti prehitovati, niti voziti mimo nje;
- če s svojim vozilom vlečemo drugo vozilo, morata biti obe vozila označeni z varnostnim trikotnikom, in to vlečno vozilo spredaj in vlečeno vozilo zadaj;
- tovor, ki sega zadaj čez vozilo več, kot je dovoljeno, mora biti ponoči in ob zmanjšani vidljivosti označen z lučjo in snovmi, ki odsevajo rdečo svetlobo;
- lastnik vozila ne sme dovoliti vožnje s svojim vozilom nekomu, ki ni sposoben za vožnjo ali nima ustreznega vozniškega dovoljenja;
- pri vožnji je zaradi zmanjšane vidljivosti potrebno prižgati zasedbene luči;
- če srečamo v križišču vozilo s prednostjo ali vozila s prednostvostv, imajo vedno prednost, razen v križiščih, kjer ureja prometni signalnik ali semafor;
- če srečamo vozilo ali kolono vozil, ki jo spremlja vozilo organa za notranje zadeve z dvema modrima utripajočima lučkama, jih moramo spustiti mimo;
- voznik je dolžan motorno vozilo zavarovati z varnostnim trikotnikom, kadar je prisiljen ustaviti vozilo na vozišču, in to:
  - a) na zaznamovanem prehodu za pešce in na prehodu čez kolonarsko stezo,
  - b) na prehodu ceste čez železniško ali tramvajsko progo,
  - c) na železniški ali tramvajski progi in v bližini proge, če s tem prečjuje promet vozil, ki vozijo po tirnicah,
  - d) v predoru, na mostu, v podvozu in na nadvozu ter na delih cest pod mostom in nadvozom,
  - e) na križišču ali 5 m od križišča,
  - f) na delu ceste blizu vrha klanca in na ovinku, kjer je preglednost ceste nezadostna in kjer druga vozila ne bi mogla brez nevarnosti voziti mimo,
  - g) na delu javne ceste, kjer bi bil prost prehod med ustavljenim parkiranim vozilom in nepretrgano vzdolžno črto na vozišču ali na sprotinim robom vozišča oziroma kakšno oviro na cesti, široko manj kot 3 m,
  - h) na mestu, na katerem bi vozilo zakrivalo drugim udeležencem v prometu postavljeni prometni znak ali napravo, ki daje svetlobne prometne znake. Varnostni trikotnik se postavi za traktorjem in priklopnim vozilom ter za motornimi vozili, razen motornega kolesa brez bočnega priklopa.
- Po novem zakonu vozniško dovoljenje velja 10 let, vozniki nad 65 let pa velja 3 leta;
- voznik, ki ima vozniško dovoljenje za več kategorij in izgubi prvo goje za določeno kategorijo, se mu izda novo dovoljenje za ostale kategorije;
- varnostni odzvem vozniškega dovoljenja se vpiše v vozniško dovoljenje;
- obvezna uporaba varnostnih pasov prične veljati leta 1985, vendar jih zaradi lastne varnosti uporabljamo že sedaj.

Novi zakon poleg navedenih novitet predvideva tudi nekatere ostrejšje ukrepe za voznike, ki bodo vozili v nasprotju z zakonom bodo druge udeležence spravljali v nevarnost.

Kazimir Metljak

**Naš časopis** — Glasilo Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva občine Vrhnika — Ureja uredniški odbor: Jerob Marina (predsednik), Čurk Vida, Borčič Milorad, Susman Jakob, Selan Milan, Krašovec Andrej, Petelin Franc (glavni in odgovorni urednik), Žitko Ivan (tehnični urednik) — Naslov uredništva: OK SZDL, Cankarjev trg 8, Vrhnika — Številka žiro računa: 50110-678-41016 — Telefonska številka uredništva: 70-325 — Tisk: Tiskarna Ljudska pravica, Ljubljana, Kopitarjeva 2 — Po mnenju Sekretariata za informacije v IS SRS na podlagi 7. točke prvega odstavka 26. člena zakona o obdavljenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33-316-72) je Naš časopis oproščen prometnega davka.